

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

**ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ
ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ
ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ.**

**THE IMPACTS OF CRISES ON THE COST OF
LIVING FOR RESIDENTS. EXAMINING THE
DIFFERENCES IN URBAN AND NON-URBAN
AREAS.**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΣΕΡΒΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΝΙΑΒΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΒΟΛΟΣ, 2023

Δήλωση

Βεβαιώνω ότι η παρούσα εργασία είναι δική μου, δεν έχει συγγραφεί από άλλο πρόσωπο με ή χωρίς αμοιβή, δεν έχει αντιγραφεί από δημοσιευμένη ή αδημοσίευτη εργασία άλλου και δεν έχει προηγουμένως υποβληθεί για βαθμολόγηση στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ή αλλού. Βεβαιώνω ότι είμαι εν γνώσει των κανόνων περί λογοκλοπής του ΤΜΧΠΠΑ και ότι στο πλαίσιο αυτού έχουν τηρηθεί όλοι οι κανόνες κατά την ακαδημαϊκή δεοντολογία, σχετικά με αναφορές, βιβλιογραφία, κ.λ.π., τόσο από έντυπες όσο και από ηλεκτρονικές πηγές. Σε περίπτωση λογοκλοπής αποδέχομαι όλες ανεξαιρέτως τις ποινές που προβλέπουν οι εκάστοτε Κανονισμοί του ΠΘ ή και του ΤΜΧΠΠΑ.

Ημερομηνία:

Ονοματεπώνυμο: Σέρβος Παναγιώτης

Υπογραφή:

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Σπυρίδωνα Νιαβή για την αμέριστη υποστήριξη και συμπαράσταση του. Ευχαριστώ όλους τους καθηγητές του τμήματος που συνέβαλλαν από την πρώτη μέρα ώστε να ολοκληρώσω τις σπουδές μου στο τμήμα. Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Νίκο Τριανταφυλλόπουλο και τον κ. Σεραφείμ Πολύζο για τις πολύτιμες συμβουλές και τη βοήθεια τους κατά τη διάρκεια των σπουδών μου. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου, την αδερφή μου καθώς και όλους τους φίλους μου για την στήριξη και τη συμπαράσταση που μου έδειξαν όλα τα χρόνια των σπουδών μου.

Περιεχόμενα

Δήλωση	1
Κατάλογος Πινάκων	5
Κατάλογος Σχημάτων	6
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	7
ABSTRACT	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
Κεφάλαιο 1: Ποιότητα Ζωής	10
1.1.Ορισμός Ποιότητας ζωής.....	10
1.2.Παρατήρηση των διαφορών του τρόπου και της ποιότητας ζωής στην πόλη και στην ύπαιθρο.....	16
Κεφάλαιο 2: Κόστος Ζωής.....	21
2.1.Παρατήρηση των διαφορών του κόστους ζωής στην πόλη και στην ύπαιθρο	21
2.2.Τρόποι Μέτρησης του κόστους ζωής.....	27
Κεφάλαιο 3: Κρίσεις και κόστος ζωής.....	31
3.1.Η κρίση του κορονοϊού	31
3.2.Η κρίση λόγω του πόλεμου ανάμεσα στην Ρωσία και την Ουκρανία	33
Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογικό Πλαίσιο Έρευνας	37
4.1.Γενικά στοιχεία	37
4.2.Ανάλυση σε Εθνικό Επίπεδο	38
4.2.1.Γενικές κατηγορίες δαπανών	38
4.2.2.Αναλυτικές δαπάνες.....	41
4.3.Ανάλυση σε περιφερειακό επίπεδο	42
4.3.1.Γενικές κατηγορίες δαπανών	42
4.3.2.Αναλυτικές δαπάνες.....	43
Κεφάλαιο 5: Αποτελέσματα Έρευνας	45
5.1.Ανάλυση εθνικού επιπέδου	45
5.1.1.Γενικές Κατηγορίες Δαπανών	46
5.1.2.Ειδικές Κατηγορίες Δαπανών.....	53

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

5.2.Ανάλυση περιφερειακού επιπέδου	60
5.2.1.Γενικές Κατηγορίες Δαπανών	64
5.2.2.Ειδικές Κατηγορίες Δαπανών	72
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	82
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	86

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Σύγκριση Διαφορών Κόστους Ζωής ανάμεσα σε Αστικές και τις Αγροτικές Περιοχές.....	23
Πίνακας 2: Τρόποι Μέτρησης Κόστους Ζωής.....	29
Πίνακας 3: Κατηγορίες Προϊόντων.....	38
Πίνακας 4: Είδη Δαπάνης.....	41
Πίνακας 5: Μεταβολές Δαπανών σε Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2009-2015..	50
Πίνακας 6: Μεταβολές Δαπανών σε Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2018-2021..	51
Πίνακας 7: Μεταβολή Σημαντικότητας Δαπανών σε Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2009-2015	52
Πίνακας 8: Μεταβολή Σημαντικότητας Δαπανών σε Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2018-2021	53
Πίνακας 9: Μέσος Όρος Σημαντικότητας Δαπάνης για Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2009-2021	54
Πίνακας 10: Συσχέτιση Τιμών Προϊόντων ανάμεσα στις Αστικές και τις Αγροτικές Περιοχές.....	55
Πίνακας 11: Ελαστικότητα ζήτησης σε Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2009-2015	56
Πίνακας 12: Ελαστικότητα ζήτησης σε Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2018-2021	58
Πίνακας 13: Πίνακας συσχέτισης κατά κεφαλήν δαπάνης για κάθε κατηγορία δαπανών, ανάλογα με το ποσοστό Αγροτικότητας, Ορεινότητας και Αγροτικότητας και Ορεινότητας κάθε Περιφέρειας	67
Πίνακας 14: Συσχέτιση μεταβολής του ποσοστού της Κατά Κεφαλήν Δαπάνης ανά κατηγορία προϊόντων, ανάλογα με το ποσοστό Αγροτικότητας, Ορεινότητας και Αγροτικότητας και Ορεινότητας κάθε Περιφέρειας, 2018-2021	71
Πίνακας 15: Ποσοστό Μεταβολής Τιμών Προϊόντων για κάθε Περιφέρεια, 2018-2021	73
Πίνακας 16: Ποσοστό Μεταβολής Ποσότητας Κατανάλωσης ανά Περιφέρεια, 2018-2021	75

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1: Ποσοστό Νοικοκυριών που δαπανούν πάνω από το 40% του εισοδήματος τους για έξοδα κατοικίας, Ελλάδα	26
Σχήμα 2: Μέσο ετήσιο εισόδημα νοικοκυριών, Ελλάδα	27
Σχήμα 3: Ποσοστό μεταβολής Παγκόσμιου ΑΕΠ, 2006-2021	32
Σχήμα 4: Σύγκριση πληθωρισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας, 2015-2023	34
Σχήμα 5: Ποσοστό επίπτωσης του προϋπολογισμού των κατοίκων από τις αυξήσεις των τιμών ενέργειας, Μάρτιος 2021-Μάρτιος 2022	35
Σχήμα 6: Ποσοστό νοικοκυριών που δαπανούν πάνω από το 40% του εισοδήματος τους για έξοδα κατοικίας, 2021	36
Σχήμα 7: Μεθοδολογικό πλαίσιο Ερευνάς	44
Σχήμα 8: Συνολικός Αριθμός Νοικοκυριών για κάθε έτος έρευνας	45
Σχήμα 9: Ποσοστό μελών νοικοκυριών για κάθε έτος έρευνας	46
Σχήμα 10: Κατά Κεφαλήν Δαπάνη ανά Κατηγορία Εξόδων	47
Σχήμα 11: Συμμετοχή κατηγοριών δαπανών στο σύνολο της κατά κεφαλήν δαπάνης	47
Σχήμα 12: Σύγκριση Κατά Κεφαλήν Δαπάνης Αγροτικών Περιοχών προς το Σύνολο	48
Σχήμα 13: Σύγκριση ποσού δαπάνης αγροτικών νοικοκυριών έναντι της Εθνικής δαπάνης	49
Σχήμα 14: Σύγκριση Σημαντικότητας τιμής προϊόντων στις Αστικές Περιοχές, 2018-2021	59
Σχήμα 15: Σύγκριση Σημαντικότητας τιμής Προϊόντων στις Αγροτικές Περιοχές, 2018-2021	60
Σχήμα 16: Συνολικός αριθμός Νοικοκυριών για κάθε Περιφέρεια	61
Σχήμα 17: Ποσοστό μελών νοικοκυριών για κάθε Περιφέρεια	61
Σχήμα 18: Ποσοστό Αγροτικού Πληθυσμού ανά Περιφέρειες	62
Σχήμα 19: Ποσοστό Ορεινού Πληθυσμού ανά Περιφέρειες	63
Σχήμα 20: Ποσοστό Ορεινού και Αγροτικού Πληθυσμού ανά Περιφέρεια	63
Σχήμα 21: Μεταβολή Κατά Κεφαλήν Δαπάνης σε σχέση με το Ποσοστό Αγροτικού Πληθυσμού κάθε Περιφέρειας	65
Σχήμα 22: Ποσοστό Μεταβολής Κατά Κεφαλήν Δαπάνης σε σχέση με το Ποσοστό Αγροτικού Πληθυσμού ανά Περιφέρεια, 2018-2021	69
Σχήμα 23: Συσχέτιση Ποσοστού Μεταβολής Ποσότητας κατανάλωσης με το Ποσοστό Μεταβολής Τιμής, 2018-2021	77

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ποιότητα ζωής και το κόστος ζωής συνδέονται στενά μεταξύ τους. Η ποιότητα ζωής αναφέρεται στη γενική ευημερία, ευτυχία και ικανοποίηση που απολαμβάνει κάποιος στην καθημερινή του ζωή. Το κόστος ζωής, από την άλλη πλευρά, αναφέρεται στο σύνολο των δαπανών που απαιτούνται για να διατηρηθεί αυτός ο βασικός βιοτικός τρόπος ζωής. Όσον αφορά τον υπολογισμό του κόστους ζωής, συνήθως λαμβάνονται υπόψη οι τιμές των βασικών αγαθών και υπηρεσιών, όπως τα τρόφιμα, τα έξοδα κατοικίας, η ενέργεια, οι μεταφορές, η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση. Οι διαφορές ανάμεσα στις αστικές και αγροτικές περιοχές είναι επίσης σημαντικές διότι παρατηρείται γενικά ότι οι αστικές περιοχές συνήθως προσφέρουν μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά συχνά επίσης συνοδεύονται από υψηλότερο κόστος ζωής λόγω του αυξημένου κόστους διαβίωσης. Αντίθετα, οι αγροτικές περιοχές μπορεί να έχουν χαμηλότερο κόστος ζωής σε σχέση με τις αστικές περιοχές, αλλά ενδέχεται να περιορίζουν την πρόσβαση σε ορισμένες υπηρεσίες και αγαθά. Η σύγκριση των τιμών αυτών σε διάφορες περιοχές μπορεί να παρέχει μια εκτίμηση για το κόστος ζωής σε κάθε περιοχή. Στο πλαίσιο αυτό, στην παρούσα εργασία μελετώνται οι διαχρονικές διαφορές του κόστους ζωής μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών στην Ελλάδα. Η ανάλυση εστιάζει στις επιπτώσεις των κρίσεων του 2010 και του 2021 σε μια σειρά από παραμέτρους του κόστους ζωής όπως οι δαπάνες για διάφορα αγαθά, οι τιμές αυτών, η σημαντικότητα τους στη συνολική οικονομική επιβάρυνση των νοικοκυριών και η ελαστικότητα της ζήτησης. Επιπλέον, γίνεται προσπάθεια συσχέτισης των διακυμάνσεων των παραμέτρων αυτών με τις παραμέτρους της αγροτικότητας και της ορεινότητας. Με τον τρόπο αυτό προσδιορίζονται επιμέρους παράμετροι που επηρεάζουν το κόστος διαβίωσης των κατοίκων σε αστικές και αγροτικές περιοχές ενώ αποτυπώνονται ακριβώς οι δαπάνες οι οποίες διαμορφώνουν το καταναλωτικό προφίλ των κατοίκων των περιοχών αυτών. Συνεπώς, παρέχεται επαρκής πληροφόρηση για το πώς μελλοντικές κρίσεις αναμένεται να επηρεάσουν με διαφορετικό τρόπο τις αστικές και αγροτικές περιοχές λόγω των διαφορετικών καταναλωτικών τους συνηθειών.

ABSTRACT

Quality of life and cost of living are closely related to each other. Quality of life refers to the general well-being, happiness, and satisfaction one experiences in their daily life. On the other hand, cost of living refers to the overall expenses required to maintain this basic standard of living. When calculating the cost of living, usually the prices of basic goods and services such as food, housing, energy, transportation, healthcare, and education are taken into consideration. The differences between urban and rural areas are also significant because it is generally observed that urban areas usually offer a greater variety of products and services, but often come with a higher cost of living due to increased living expenses. In contrast, rural areas may have a lower cost of living compared to urban areas but may limit access to certain services and goods. Comparing the prices of these factors in different regions can provide an estimate of the cost of living in each area. In this context, this study examines the historical differences in the cost of living between urban and rural areas in Greece. The analysis focuses on the impacts of the crises in 2010 and 2021 on a range of cost of living parameters such as expenses for various goods, their prices, their significance in the overall economic burden of households, and the elasticity of demand. Additionally, an attempt is made to correlate the fluctuations of these parameters with parameters of rurality and mountainous. This way, specific parameters that affect the cost of living of residents in urban and rural areas are identified, while accurately reflecting the expenses that shape the consumption profile of the inhabitants of these regions. Therefore, sufficient information is provided on how future crises are expected to affect urban and rural areas differently due to their different consumption habits.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως στόχο την ανάδειξη της επιρροής των κρίσεων στο κόστος ζωής των ανθρώπων. Σκοπός της είναι η μελέτη του κόστους ζωής στις αστικές και στις αγροτικές περιοχές και η αποκάλυψη των προκλήσεων που καλούνται να αντιμετωπίσουν τα νοικοκυριά στην καθημερινότητα τους. Η επιλογή του θέματος προήλθε ύστερα από έντονο προβληματισμό μέσα από την καθημερινότητα και τα ερωτήματα τα οποία προκύπταν. Τα ερωτήματα αυτά ήταν: Το κόστος ζωής επηρεάζει τη ποιότητα ζωής; Αν ναι, σε τι βαθμό; Παρατηρούνται διαφορές του κόστους ζωής ανάμεσα στις πόλεις και την ύπαιθρο; Πως μετράτε το κόστος ζωής; Πως οι κρίσεις του κορονοϊού και του πολέμου ανάμεσα στην Ρωσία και την Ουκρανία επηρέασαν το Κόστος Ζωής; Παρατηρούνται διαφορές στις τιμές αγαθών και υπηρεσιών ανάμεσα στις πόλεις και τις αγροτικές περιοχές την Ελλάδα λόγω των κρίσεων;

Αυτά τα ερωτήματα προσπαθούν να απαντηθούν στην παρούσα εργασία ύστερα από μελέτη ξένης και ελληνικής βιβλιογραφίας που πραγματεύονται το θέμα του κόστους ζωής. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται προσπάθεια απόδοσης του ορισμού της ποιότητας ζωής και αν οι παράγοντες που τη συνθέτουν επηρεάζονται από το κόστος ζωής.

Στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται μια ανάλυση ανάμεσα στις αστικές και τις αγροτικές περιοχές η οποία αφορά την παρατήρηση των διαφορών στη ποιότητα ζωής και την ευημερία των κατοίκων. Ύστερα ακολουθούν παραδείγματα από περιοχές στις οποίες παρατηρήθηκαν διαφορές στο κόστος ζωής των κατοίκων των αστικών και των αγροτικών περιοχών. Ακόμη διερευνώνται οι τρόποι μέτρησης των διαφορών του κόστους ζωής ανάμεσα στις πόλεις και στην ύπαιθρο.

Στο τρίτο κεφάλαιο μελετώνται οι επιπτώσεις των κρίσεων γενικά στην οικονομία αλλά και στο κόστος ζωής των κατοίκων. Αρχικά πως ο κορονοϊός επηρέασε την λειτουργία της οικονομίας και έπειτα ποια τα αποτελέσματα του πολέμου ανάμεσα στη Ρωσία και την Ουκρανία.

Στο τέταρτο κεφάλαιο εφόσον μελετήθηκε η βιβλιογραφία και οι τρόποι μέτρησης του κόστους ζωής παρατίθεται το Μεθοδολογικό πλαίσιο της έρευνας που ακολουθήθηκε για την εξαγωγή συμπερασμάτων για την Ελλάδα. Η ανάλυση εστιάζει σε δύο επίπεδα. Αρχικά πραγματοποιείται έρευνα για το Εθνικό και το Περιφερειακό επίπεδο, όπου και για τα δύο επίπεδα μελετώνται οι γενικές και οι ειδικές κατηγορίες δαπάνης. Μέσα στο πλαίσιο της έρευνας προκύπτουν επτά ερωτήματα, των οποίων οι απαντήσεις προσπαθούν να αποδοθούν στο πέμπτο κεφάλαιο.

Κεφάλαιο 1: Ποιότητα Ζωής

1.1. Ορισμός Ποιότητας ζωής

Ένας από τους σημαντικότερους στόχους της περιφερειακής επιστήμης είναι η ανάδειξη των περιφερειακών ανισοτήτων και η μελέτη των διαφορών της ευημερίας των κατοίκων κάθε περιοχής (Πολύζος, 2011). Με τον όρο «Ποιότητα Ζωής» γίνεται προσπάθεια περιγραφής της ευημερίας του ανθρώπου και των κοινωνιών. Αποτελεί μια θεωρητική έννοια η οποία στηρίζεται σε στοιχεία υποκειμενικότητας του ατόμου. Γι' αυτό το λόγο είναι δύσκολο να αποδοθεί ένας ακριβής ορισμός. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει ο υπολογισμός ενός τέτοιου μεγέθους με σαφή τρόπο (Ψαθά, 2014). Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει η ανάλυση των παραγόντων και των δεικτών που συντελούν στην προσπάθεια απόδοσης του ορισμού της ποιότητας ζωής μέσα από επιστημονικές έρευνες και διατυπώσεις. Μέσα από τις παραμέτρους που την συνθέτουν παρατηρείται το αν το κόστος ζωής συνδέεται με τη ποιότητα ζωής.

Η Ευρωπαϊκή Έρευνα για την ποιότητα ζωής η οποία πραγματοποιήθηκε το 2017 διερευνά την υποκειμενική ευημερία των κατοίκων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η έρευνα διενεργήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας μέσω ερωτηματολογίων, τα οποία συμπληρώθηκαν από τουλάχιστον χίλιους ανθρώπους ανά χώρα. Οι παράγοντες οι οποίοι μελετώνται στην έρευνα αφορούν κυρίως το βιοτικό επίπεδο των νοικοκυριών καθώς και τη δυνατότητα αυτών να ανταπεξέλθουν στις οικονομικές δυσκολίες που είναι πιθανό να αντιμετωπίσουν, το ποσοστό ανεργίας και το συνδυασμό της εργασίας με τον ελεύθερο χρόνο. Επίσης, μελετώνται πρόσθετοι παράγοντες όπως, οι παροχές του δημοσίου τομέα, η ιατροφαρμακευτική κάλυψη και περίθαλψη και η ποιότητα των περιοχών - γειτονιών στις οποίες κατοικούν οι άνθρωποι, οι καταστάσεις που ενδέχεται να βιώσει ένας άνθρωπος όπως ο κοινωνικός αποκλεισμός ή η κοινωνική ανασφάλεια όπως και η συμμετοχή του ή όχι σε κοινωφελείς και εθελοντικές δράσεις. Εντός της Έρευνας επισημαίνεται ότι τα τελευταία χρόνια πολλοί είναι οι οργανισμοί που προσπαθούν να αποδώσουν ένα σαφή ορισμό και πιο συγκεκριμένα να προσεγγίσουν τους παράγοντες που επηρεάζουν και συνθέτουν την ποιότητα της ζωής (Fondation européenne pour l'amélioration des conditions de vie et de travail, 2017).

Στη παρούσα εργασία, θα παρουσιασθούν οι παράγοντες ή δείκτες που χρησιμοποιούνται από τη Eurostat και τον ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης).

Σύμφωνα με τη Eurostat, η ποιότητα ζωής αποτελεί μια πολυσύνθετη έννοια, η οποία αποτελείται από διαφορετικές διαστάσεις. Κάθε διάσταση διαθέτει ένα δείκτη και το σύνολο αυτών των διαστάσεων βοηθά στον ορισμό της ποιότητας ζωής. Οι διαστάσεις αυτές εμπεριέχουν αντικειμενικούς παράγοντες όπως η υγεία, οι συνθήκες εργασίας, οι συνθήκες διαβίωσης κ.α., και μέσα από τη μελέτη αυτών των παραγόντων υπεισέρχεται πάντα και η υποκειμενική αντίληψη. Η μέτρηση της ποιότητας ζωής γίνεται με ξεχωριστό

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

τρόπο για κάθε χώρα ή περιοχή ή πληθυσμιακή ομάδα. Εξαιτίας αυτού κρίνεται λοιπόν απαραίτητος ο προσδιορισμός των σχετικών διαστάσεων που βοηθούν στη μέτρηση της (European Commission. Statistical Office of the European Union., 2017).

Τα στοιχεία των Εθνικών Λογαριασμών χρησιμοποιούνται συχνά για την ανάδειξη των οικονομικών επιδόσεων και του βιοτικού επιπέδου των κοινωνιών. Αυτό συμβαίνει διότι είναι άμεση η σύγκριση των παραπάνω στοιχείων για μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) χρησιμοποιείται ως σημείο αναφοράς από υπεύθυνους λήψης αποφάσεων και χάραξης πολιτικής διότι είναι ο κυριότερος δείκτης της οικονομικής δραστηριότητας (συμπεριλαμβάνει τα τελικά αγαθά και τις υπηρεσίες που παράγει μια οικονομία) μιας περιοχής ή μίας χώρας. Το ΑΕΠ θεωρείται ένας από τους δείκτες της κοινωνικής προόδου αλλά δεν είναι ο μοναδικός και γι' αυτό θα πρέπει να μελετηθούν και οι υπόλοιπες διαστάσεις που συνθέτουν την ποιότητα ζωής των ανθρώπων. Το ΑΕΠ δεν μπορεί να αποτελέσει τον μοναδικό δείκτη ανάδειξης της ποιότητας ζωής αφού δεν καθίσταται δυνατός ο διαχωρισμός της κατανομής του πλούτου μεταξύ των νοικοκυριών. Επομένως θα πρέπει να συνδυαστεί και με άλλους δείκτες. Ανάμεσα σε αυτούς βρίσκεται ο δείκτης διαφοράς εισοδημάτων μεταξύ ανδρών και γυναικών, ο δείκτης προσδόκιμου ζωής κ.α.. Στη συνέχεια, θα γίνει αναφορά και ανάλυση όλων των διαστάσεων που συμβάλλουν στη σύνθεση του δείκτη της ποιότητας ζωής. Οι διαστάσεις αυτές σύμφωνα με τη Eurostat είναι (European Commission. Statistical Office of the European Union., 2017):

1. **Συνθήκες Διαβίωσης:** Στις συνθήκες διαβίωσης συμπεριλαμβάνονται τα εισοδήματα, η κατανάλωση σε αγαθά και υπηρεσίες και τα στεγαστικά έξοδα των νοικοκυριών (ενοίκια, συντήρηση κατοικίας, θέρμανση, ηλεκτρισμός, ύδρευση κλπ.).
2. **Εργασία:** Η κατηγορία αφορά τον τύπο της εργασίας κάθε ατόμου καθώς και τις συνθήκες που επικρατούν στον επαγγελματικό του χώρο. Εμπεριέχει μεταβλητές όπως οι ώρες εργασίας, η ισορροπία μεταξύ εργασίας και προσωπικής ζωής, η δυνατότητα εύρεσης εργασίας, η ανεργία και η μη αμειβόμενη εργασία (εθελοντισμός).
3. **Υγεία:** Η υγεία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες της ποιότητας ζωής διότι η παροχή της αλλά και η προσβασιμότητα σε αυτήν μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την πρόοδο της κοινωνίας. Για να μετρηθεί χρησιμοποιούνται τρεις επιμέρους διαστάσεις. Αυτές είναι το προσδόκιμο ζωής, δηλαδή ο αριθμός των ετών υγιούς ζωής (τα έτη κατά τα οποία οι άνθρωποι παραμένουν υγιείς και δύναται να εργαστούν ή να αυτοεξυπηρετηθούν) ή και οι χρόνιες παθήσεις και ασθένειες των ανθρώπων λόγω των περιορισμών που μπορεί να αντιμετωπίσουν στην καθημερινότητα τους, οι παράγοντες που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την υγεία τους (κάπνισμα, υγιεινή διατροφή, η κατανάλωση αλκοόλ κλπ.) καθώς και η πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη.

4. **Εκπαίδευση:** Η εκπαίδευση είναι καθοριστικός παράγοντας για το μέλλον αλλά και την επαγγελματική ευημερία ενός ανθρώπου. Τα άτομα τα οποία δεν αναπτύσσουν δεξιότητες και ικανότητες συχνά αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Ως αποτέλεσμα αυτού του φαινομένου είναι ο αποκλεισμός τους από ένα ευρύ φάσμα εργασιών και ο περιορισμός σε ορισμένες μόνο ειδικότητες στις οποίες οι προοπτικές οικονομικής ευημερίας είναι λίγες έως και ελάχιστες. Ακόμη όταν η εκπαίδευση των ανθρώπων είναι ανεπαρκής δυσχεραίνεται η επίτευξη αξιόλογων στόχων και η πρόοδος του κοινωνικού συνόλου στο οποίο είναι μέλη. Για το λόγο αυτό χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση της εκπαίδευσης τέσσερις διαφορετικές διαστάσεις: το επίπεδο μόρφωσης του πληθυσμού (συμπεριλαμβανομένου του αριθμού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο), οι δεξιότητες που κατέχει κάθε άτομο, η συμμετοχή στη δια βίου μάθηση και το ποσοστό εγγραφής μαθητών στην προσχολική εκπαίδευση.
5. **Αναψυχή και κοινωνικές αλληλεπιδράσεις:** Οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και η αναψυχή των ανθρώπων αποτελούν βασικούς παράγοντες για την ευημερία τους. Η διάσταση αυτή υπολογίζεται με τη χρήση δυο υπό-διαστάσεων. Η πρώτη σχετίζεται με τις δραστηριότητες αναψυχής ή διασκέδασης, τον χρόνο τον οποίο οι άνθρωποι διαθέτουν για την αναψυχή τους, το αίσθημα ικανοποίησης από τις δραστηριότητες της επιλογής τους, αλλά και την αδυναμία πρόσβασης σε διάφορα είδη δραστηριοτήτων λόγω έλλειψης πόρων ή εγκαταστάσεων. Τη δεύτερη υπό-διάσταση αποτελούν οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις οι οποίες εμπεριέχουν δραστηριότητες με άλλους ανθρώπους (συχνές κοινωνικές επαφές, ανάπτυξη και διατήρηση των προσωπικών σχέσεων, συμμετοχή σε εθελοντισμό κλπ.), η δυνατότητα λήψης κοινωνικής υποστήριξης και η κοινωνική συνοχή.
6. **Αίσθηση ασφάλειας (Οικονομική και Σωματική):** Η ασφάλεια είναι εξίσου κρίσιμη πτυχή στη ζωή των πολιτών. Οι άνθρωποι επιθυμούν να αισθάνονται ασφάλεια για το μέλλον τους ώστε να μπορούν να το προγραμματίσουν. Έχουν την ανάγκη να ζουν σε μια κοινωνία η οποία δεν μαστίζεται από την εγκληματικότητα. Επίσης, θέλουν να αισθάνονται ότι μπορούν να ξεπεράσουν τα όποια προβλήματα μπορεί να παρουσιαστούν είτε πρόκειται για οικονομική φύσεως είτε για προβλήματα του ευρύτερου περιβάλλοντός τους. Η ασφάλεια μετριέται με τη χρήση δύο υπό-διαστάσεων, τη φυσική ασφάλεια (π.χ. τον αριθμό των ανθρωποκτονιών ανά χώρα βάσει των αστυνομικών αρχείων και το ποσοστό εκείνων που έρχονται αντιμέτωποι με το έγκλημα ή τη βία στην περιοχή στην οποία ζουν) και την οικονομική ασφάλεια (ενδεικτικά για τη μέτρηση της οικονομικής ασφάλειας που αισθάνεται ένα άτομο χρησιμοποιείται η αξία των περιουσιακών στοιχείων που κατέχει ο άνθρωπος ύστερα από την αφαίρεση των εξόδων του για μία δεδομένη χρονική στιγμή).
7. **Διακυβέρνηση και ανθρώπινα δικαιώματα:** Το δικαίωμα συμμετοχής σε δημόσιες συζητήσεις και η άσκηση επιρροής στη διαμόρφωση των δημόσιων πολιτικών αποτελεί ακόμη έναν σημαντικό παράγοντα στην προσπάθεια ορισμού της ποιότητας

ζωής. Υπάρχουν τρεις επιμέρους διαστάσεις με τη χρήση των οποίων επιτυγχάνεται ο καθορισμός της διάστασης της διακυβέρνησης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: η εμπιστοσύνη στους θεσμούς και τις δημόσιες υπηρεσίες, το ποσοστό των διακρίσεων και οι ίσες ευκαιρίες και η δυνατότητα κάθε πολίτη να συμμετέχει ενεργά στις αποφάσεις που λαμβάνονται και αφορούν στη ζωή του και την κοινωνία όπου διαμένει (ενεργός πολίτης).

8. **Φυσικό περιβάλλον και περιβάλλον διαβίωσης:** Οι περιβαλλοντικές συνθήκες και το περιβάλλον σαν σύνολο έχουν σημαντική επίδραση στη ζωή των ανθρώπων. Πρωτίστως, επηρεάζουν την υγεία των ανθρώπων είτε άμεσα (μέσω της ρύπανσης του αέρα και του νερού, θόρυβος κλπ.) είτε έμμεσα (μέσω της κλιματικής αλλαγής, της απώλειας βιοποικιλότητας κ.α.). Δεύτερον, οι άνθρωποι επωφελούνται από το περιβάλλον με διάφορους τρόπους όπως με την πρόσβαση σε πόσιμο νερό ή την πρόσβαση σε περιοχές αναψυχής εντός του φυσικού περιβάλλοντος. Τρίτον, η απόφαση των ανθρώπων για το μέρος όπου επιλέγουν να ζήσουν εξαρτάται άμεσα από το περιβάλλον και τη δομή του. Τέλος, οι περιβαλλοντικές αλλαγές μπορεί να οδηγήσουν σε ακραία φυσικά φαινόμενα και καταστροφές, όπως ξηρασίες και πλημμύρες, που προκαλούν σημαντικές καταστροφές τόσο στις περιουσίες όσο και στη ζωή των πληγέντων πληθυσμών.

9. **Συνολική εμπειρία ζωής:** Αυτή η κατηγορία είναι ίσως και η πιο δύσκολη για να ερευνηθεί διότι υπάρχουν πολλοί παράγοντες που την επηρεάζουν. Η συνολική εμπειρία ζωής ενός ανθρώπου μετριέται χρησιμοποιώντας τρεις υπό-διαστάσεις: το βαθμό στον οποίο είναι ικανοποιημένο ένα άτομο από τη ζωή του, τα συναισθήματα ή τις συναισθηματικές καταστάσεις ενός ατόμου, θετικές ή αρνητικές, και την ευδαιμονία του ατόμου (αίσθηση ότι έχει νόημα και σκοπό η ζωή ή η καλή ψυχολογική του κατάσταση).

Σε συνέχεια της προσπάθειας που γίνεται για τον προσδιορισμό των παραμέτρων που συνθέτουν τον όρο ποιότητα ζωής, η έρευνα του ΟΟΣΑ, Πως είναι η Ζωή (How's life), προσπαθεί να προσδιορίσει τους τομείς που επηρεάζουν τη ποιότητα ζωής. Οι τομείς αυτοί είναι (OECD, 2020):

1. **Στέγαση:** Η κατοικία πέραν του ότι είναι αναγκαία για τον άνθρωπο αφού του προσφέρει ασφάλεια και ένα μέρος για να διαμείνει, διαθέτει επίσης το χώρο για τη δημιουργία οικογένειας, προσφέρει ιδιωτικότητα και ένα μέρος ξεκούρασης με αποτέλεσμα να αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες για την ποιότητα ζωής του ανθρώπου.
2. **Εισόδημα:** Το εισόδημα είναι ένα από τα κυριότερα μέσα για την επίτευξη υψηλού βιοτικού επιπέδου και άρα για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου. Η αυτάρκεια ή ακόμη και ο οικονομικός πλούτος μπορεί να εξασφαλίσει την πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη και στέγαση. Για τη μελέτη της οικονομικής αυτάρκειας ενός ατόμου ή μιας οικογένειας υπολογίζεται το καθαρό

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

προσαρμοσμένο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, δηλαδή το χρηματικό ποσό που απομένει κάθε χρόνο μετά από φόρους και αντιπροσωπεύει τα χρήματα που διαθέτει ένα νοικοκυριό για δαπάνες και για αγαθά ή υπηρεσίες.

3. **Εργασία:** Η εργασία προσφέρει σημαντικά οφέλη στην ποιότητα ζωής διότι αποτελεί τη βασική πηγή εισοδήματος για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και βοηθά στη κοινωνική ένταξη του ατόμου, την εκπλήρωση των φιλοδοξιών, εντείνει το αίσθημα της αυτοεκτίμησης και της ευτυχίας του ανθρώπου διότι μέσω της εργασίας δίνεται η δυνατότητα να προσφέρει και να αναπτύξει δεξιότητες και ικανότητες σε ένα αντικείμενο που τον ενδιαφέρει.
4. **Κοινωνικότητα:** Οι άνθρωποι είναι από τη φύση τους κοινωνικά όντα. Για το λόγο αυτό η συχνή επαφή με το κοινωνικό σύνολο και η ποιότητα των προσωπικών σχέσεων είναι καθοριστικοί παράγοντες της ποιότητας ζωής. Ένα ισχυρό κοινωνικό δίκτυο, ή μια κοινότητα, μπορεί να παρέχει συναισθηματική υποστήριξη τόσο σε όμορφες όσο και σε δυσάρεστες στιγμές. Επίσης, η ένταξη του ατόμου σε ένα κοινωνικό δίκτυο μπορεί να αποφέρει πρόσβαση σε θέσεις εργασίας, υπηρεσίες και άλλες ευκαιρίες.
5. **Εκπαίδευση:** Η εκπαίδευση των ανθρώπων συνεισφέρει στην κοινωνική και οικονομική ευημερία της κοινωνίας. Μέσω της εκπαίδευσης παρέχονται γνώσεις, αναπτύσσονται δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για τη συμμετοχή και την ένταξη στην κοινωνία αλλά και την αγορά εργασίας. Η εκπαίδευση αυξάνει τις πιθανότητες εύρεσης εργασίας και απόκτησης εισοδήματος. Η αποφοίτηση από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με την πάροδο των ετών αποτελεί σημαντικότατο παράγοντα για όλες τις χώρες, διότι οι απαιτήσεις της αγοράς εργασίας βασίζονται όλο και περισσότερο στις γνώσεις των ανθρώπων.
6. **Περιβάλλον διαβίωσης:** Η ποιότητα του περιβάλλοντος διαβίωσης έχει άμεσο αντίκτυπο στην υγεία και την ευημερία. Η ατμοσφαιρική ρύπανση και η πρόσβαση σε πόσιμο νερό είναι ένα σημαντικό περιβαλλοντικό ζήτημα που επηρεάζει άμεσα την ποιότητα της ζωής των ανθρώπων.
7. **Συμμετοχή στην πολιτική:** Η εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση είναι απαραίτητη για τη συνοχή και την ευημερία της κοινωνίας. Η προσέλευση των ψηφοφόρων στις εκλογές είναι ένα μέτρο που ενθαρρύνει τη συμμετοχή των πολιτών στην πολιτική ζωή. Η ευρύτερη συμμετοχή του κοινού στη διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι επίσης σημαντική, διότι υποχρεώνει τις κυβερνήσεις να χαράζουν πολιτικές συμφέρουσες για τους πολίτες, κάτι που ενισχύει την εμπιστοσύνη προς τους δημόσιους θεσμούς.

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

8. **Υγεία:** Η υγεία αποτελεί έναν από τους βασικότερους παράγοντες στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων. Η ενίσχυση αυτού του παράγοντα επιτυγχάνεται μέσω της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης των πολιτών, τη βελτίωση και ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Υγείας και την πρόοδο της τεχνολογίας και της ιατρικής περίθαλψης.
9. **Ικανοποίηση ζωής:** Η ευτυχία ή η υποκειμενική ευημερία μπορούν να μετρηθούν με βάση το βαθμό ικανοποίησης ενός ανθρώπου από τη ζωή που ζει, από την παρουσία θετικών εμπειριών και συναισθημάτων και την απουσία των αντίστοιχων αρνητικών. Οι παράγοντες αυτοί, αν και υποκειμενικοί όπως αναφέρθηκε, αποτελούν χρήσιμες πληροφορίες για τη σύγκριση της ποιότητας ζωής μεταξύ των διάφορων περιοχών μελέτης. Η ικανοποίηση από τη ζωή μετριέται με το πως οι άνθρωποι αξιολογούν συνολικά τη ζωή τους και όχι με βάση τα τρέχοντα συναισθήματά τους.
10. **Ασφάλεια:** Η προσωπική ασφάλεια αποτελεί βασικό στοιχείο για την ευημερία των ανθρώπων διότι όλοι περιμένουν από την κοινωνία να τους παρέχει ασφάλεια. Για να αξιολογηθεί κατά πόσο μια χώρα είναι ασφαλής, γίνονται έρευνες σχετικά με τον αριθμό ανθρωποκτονιών σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, την ύπαρξη κοινωνικών ανισοτήτων ανάμεσα στους ανθρώπους κλπ.
11. **Ισορροπία μεταξύ ελεύθερου χρόνου και εργασίας:** Η ικανότητα επιτυχούς συνδυασμού εργασίας, οικογενειακών δεσμεύσεων και προσωπικής ζωής είναι πολύ σημαντική για τη ποιότητα ζωής των ανθρώπων. Οι κυβερνήσεις οφείλουν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση του ζητήματος προωθώντας ευέλικτες εργασιακές πρακτικές, διευκολύνοντας τους γονείς να επιτύχουν μια ισορροπία μεταξύ εργασίας και προσωπικής ζωής. Μια σημαντική πτυχή της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής είναι ο χρόνος που ένα άτομο αφιερώνει στην εργασία του. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι πολλές ώρες εργασίας μπορεί να βλάψουν την προσωπική υγεία και να αυξήσουν το άγχος των ανθρώπων.

Από τις ανωτέρω αναλύσεις και ορισμούς γίνεται αντιληπτό ότι ο καθορισμός της ποιότητας ζωής είναι μια σύνθετη διαδικασία. Όμως παρατηρείται ότι η οικονομική ευημερία των ανθρώπων και τα εισοδήματα αυτών συμβάλουν στην βελτίωση των περισσότερων διαστάσεων που αναφέρθηκαν (υγεία, εκπαίδευση, συμμετοχή σε δραστηριότητες κλπ.). Για το λόγο αυτό θα πρέπει να εξεταστούν οι συνθήκες διαβίωσης των πολιτών. Για λόγους σύγκρισης και έκδοσης αποτελεσμάτων θα γίνει διαχωρισμός των κοινοτήτων των ανθρώπων ανάλογα με τις περιοχές που επιλέγουν να ζουν. Ο διαχωρισμός αυτός αφορά τους ανθρώπους που διαμένουν σε αγροτικές περιοχές και αστικά κέντρα.

1.2. Παρατήρηση των διαφορών του τρόπου και της ποιότητας ζωής στην πόλη και στην ύπαιθρο

Οι διαφορές οι οποίες αφορούν στην ποιότητα ζωής και την ευημερία μεταξύ πόλεων και υπαίθρου αποτελούν θέμα έντονου ενδιαφέροντος και συζήτησης. Τις τελευταίες δεκαετίες, αναλυτές ισχυρίζονται ότι υπάρχει διαρκής και σημαντική υποβάθμιση της ποιότητας ζωής στα μεγάλα αστικά κέντρα, με τα βασικότερα προβλήματα να είναι η κυκλοφοριακή συμφόρηση, η ατμοσφαιρική ρύπανση και οι έντονοι ρυθμοί ζωής. Για τη σύγκριση της ευημερίας των ανθρώπων θα πρέπει να προσδιοριστούν τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε περιοχής.

Τα αστικά κέντρα διαθέτουν μία πληθώρα υπηρεσιών (νοσοκομεία, τράπεζες, σχολεία, πανεπιστήμια κλπ.) οι οποίες καθιστούν πιο ασφαλή, άνετη και ευχάριστη τη διαβίωση των πολιτών. Οι μεγάλες πόλεις παρέχουν στους κατοίκους τους περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες, καθώς εκεί είναι συγκεντρωμένος ο δευτερογενής και τριτογενής τομέας. Επίσης, δίνεται η δυνατότητα για συμμετοχή σε πολλαπλές πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες λόγω των υποδομών που εντοπίζονται κυρίως στα αστικά κέντρα (γυμναστήρια, γήπεδα, θεατρικές ομάδες κλπ.). Ακόμη, αρκετές πόλεις διαθέτουν στον ιστό τους αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι επιλογές τόσο για ψυχαγωγία όσο και για καλλιτεχνική και πνευματική καλλιέργεια να είναι αυξημένες. Σε γενικές γραμμές, φαίνεται πως τα μεγάλα αστικά κέντρα παρέχουν αναμφισβήτητα περισσότερες ευκαιρίες για εργασία, εκπαίδευση αλλά και ψυχαγωγία στους κατοίκους τους. Ωστόσο, είναι αδήριτη ανάγκη να τονιστούν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι πολίτες των πόλεων. Στις μεγάλες πόλεις ο ρυθμός ζωής είναι πιο έντονος, κυριαρχεί το άγχος ενώ λόγω της υψηλής εγκληματικότητας εντείνουν τα αισθήματα φόβου και ανασφάλειας. Η διαρκής αγωνία και το άγχος που επιφέρει η εργασία αλλά και η καθημερινότητα επιδρούν αρνητικά στη σωματική και ψυχολογική κατάσταση των κατοίκων. Επιπρόσθετα, η ζωή στα μεγάλα αστικά κέντρα (άγχος, ψυχολογικά προβλήματα, υπερπληθυσμός, υψηλή εγκληματικότητα) δεν συμβάλλει στην ανάπτυξη των διαπροσωπικών σχέσεων οδηγώντας τα άτομα στην απομόνωση και την αποξένωση από τον συνάνθρωπο. Άλλο ένα αρνητικό στοιχείο είναι η επιβαρυνόμενη από τους ρύπους ατμόσφαιρα στις πόλεις λόγω των οχημάτων και των βιομηχανιών η οποία δημιουργεί αναπνευστικά προβλήματα στους κατοίκους. Τέλος, έντονο είναι και το φαινόμενο της ηχορύπανσης εξαιτίας του κυκλοφοριακού φόρτου το οποίο διαταράσσει την ψυχική ηρεμία των κατοίκων και επιφέρει σωματικά προβλήματα (πονοκεφάλους, χρόνιες ημικρανίες, δυσφορία κλπ.) (Madai et al., 2020).

Από την άλλη πλευρά, η ζωή στην ύπαιθρο έχει να προσφέρει θετικά στους κατοίκους της. Οι κάτοικοι των οικισμών στον έξω-αστικό χώρο απασχολούνται κυρίως στον πρωτογενή τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία κλπ.). Οι ήπιοι ρυθμοί ζωής εξασφαλίζουν στους ανθρώπους ηρεμία και γαλήνη και συμβάλλουν στην ψυχική ισορροπία. Οι κάτοικοι βρίσκονται σε επαφή με τη φύση, αναπνέουν τον καθαρό αέρα, ζούνε μια πιο ήσυχη ζωή μακριά από το άγχος των αστικών κέντρων. Ακόμη, όλοι οι κάτοικοι γνωρίζονται μεταξύ τους λόγω της χαμηλής πληθυσμιακής συγκέντρωσης στις περιοχές

αυτές. Δημιουργούνται φιλίες και σχέσεις με τους συνανθρώπους και η συνύπαρξη είναι πιο αρμονική. Όμως, είναι φυσικό και η ζωή στην ύπαιθρο να ενέχει και αυτή δυσκολίες. Πρώτα απ' όλα, η μετακίνηση των κατοίκων από και προς τις πόλεις είναι πιο δύσκολη, σε πιο απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες περιοχές ενδέχεται να μην υπάρχει καν πρόσβαση από μέσα μαζικής μεταφοράς. Συχνά, δεν υπάρχουν υποδομές όπως σχολεία ή αθλητικές εγκαταστάσεις, κάτι που δυσχεραίνει τη ποιότητα ζωής των κατοίκων και κυρίως των νέων. Οι υπηρεσίες (τράπεζες, νοσοκομεία, πανεπιστήμια) είναι συγκεντρωμένες συνήθως στα μεγάλα αστικά κέντρα με αποτέλεσμα οι κάτοικοι των περιοχών να αναγκάζονται να μεταφερθούν σε αυτά για να καλύψουν τις ανάγκες τους. Η ιατρική περίθαλψη είναι περιορισμένη έως και ανύπαρκτη ορισμένες φορές (έλλειψη κέντρων υγείας ή τοπικών ιατρείων). Ακόμη, οι κάτοικοι της υπαίθρου οι οποίοι δεν απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα αναγκάζονται συχνά να μετακινούνται καθημερινά στις πόλεις ώστε να εργαστούν. Για την κάλυψη πολλών αναγκών λοιπόν είναι αναγκαία η μετακίνηση προς την πόλη, κάτι που συνεπάγεται με σωματική κόπωση, αίσθημα άγχους, πίεσης και οικονομικής επιβάρυνσης των κατοίκων της υπαίθρου (Madaï et al., 2020).

Μέσω της έρευνας του ΟΟΣΑ που πραγματοποιήθηκε το 2020 σε περισσότερες από 111 χώρες αναδεικνύονται τα προβλήματα και οι διαφορές που αντιμετωπίζουν τα νοικοκυριά ανάλογα με την περιοχή που διαμένουν (αστικές ή αγροτικές περιοχές). Η έρευνα χωρίζεται σε κατηγορίες παρόμοιες με εκείνες που δόθηκαν για τον ορισμό της ποιότητας ζωής (OECD & European Commission, 2020).

1. Βιοτικό επίπεδο και Ικανοποίηση από την ζωή

Αρχικά, η έρευνα έδειξε σημαντικές διαφορές στα επίπεδα ικανοποίησης του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων μεταξύ των αστικών περιοχών και της υπαίθρου. Κατά μέσο όρο, το 18,6% των κατοίκων στις πόλεις είναι ικανοποιημένο με τις συνθήκες διαβίωσης σε σύγκριση με το 16,5% των κατοίκων των αγροτικών περιοχών. Σε όλες τις περιοχές εκτός από την Ανατολική Ασία και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, τα ποσοστά ικανοποίησης από τη ζωή φαίνεται να είναι μεγαλύτερα για τους κατοίκους των πόλεων απ' ότι των κατοίκων των αγροτικών περιοχών. Η διαφορά όσον αφορά το βιοτικό επίπεδο των ανθρώπων είναι μεγάλη στο Αζερμπαϊτζάν, την Αίγυπτο και τη Γκάμπια, όπου το επίπεδο ικανοποίησης των κατοίκων των πόλεων είναι σχεδόν τριπλάσιο από αυτό των αγροτικών περιοχών.

Οι κάτοικοι των περιοχών εκτός από την κατάσταση του βιοτικού επιπέδου τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο ρωτήθηκαν επιπρόσθετα και για το βαθμό στον οποίο είναι αισιόδοξοι καθώς και για το αν έχουν προσδοκίες βελτίωσης της ζωής τους. Σε σύγκριση με την τρέχουσα κατάσταση τους, οι πολίτες των αστικών αλλά και των αγροτικών περιοχών είναι πιο αισιόδοξοι για το μέλλον τους. Ωστόσο, οι κάτοικοι των πόλεων τείνουν να είναι πιο αισιόδοξοι για τη βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου σε ένα διάστημα πέντε ετών από τη μέρα που ρωτήθηκαν. Στη Βουλγαρία παρατηρήθηκε το εξής παράξενο φαινόμενο: ενώ οι κάτοικοι της υπαίθρου είναι πιο ικανοποιημένοι απ' ότι οι κάτοικοι των αστικών περιοχών, όταν ρωτήθηκαν για το πόσο αισιόδοξοι είναι για

τη βελτίωση της ζωής τους στο μέλλον, θετικό ήταν μόνο το 15% αυτών σε αντίθεση με το ποσοστό των πόλεων που αγγίζει το 30%. Γενικά, οι κάτοικοι των πόλεων εμφανίζονται πιο αισιόδοξοι σε σχέση με τους κατοίκους της υπαίθρου.

2. Εισόδημα, Οικονομικές Ευκαιρίες και Απασχόληση

Η έρευνα των εισοδημάτων 6 αφρικανικών χωρών (Αιθιοπία, Γκάνα, Μαλάουι, Νιγηρία, Τανζανία και Ουγκάντα), στις οποίες ζουν περισσότεροι από 430 εκατομμύρια άνθρωποι, έδειξε ότι οι μισθοί είναι υψηλότεροι στις πόλεις. Οι κάτοικοι και τα νοικοκυριά των αστικών περιοχών λαμβάνουν υψηλότερες αμοιβές και κατέχουν υψηλότερα εισοδήματα σε σύγκριση με τις αγροτικές περιοχές. Οι ατομικοί μισθοί είναι περίπου 35% υψηλότεροι στις πόλεις. Αν ληφθεί ως δεδομένο ότι το κόστος διαβίωσης είναι υψηλότερο στις πόλεις, οι πραγματικές μισθολογικές διαφορές θα είναι χαμηλότερες από τις διαφορές που αναφέρθηκαν. Στις πόλεις υπολογίζεται ότι τα επίπεδα εισοδήματος των νοικοκυριών είναι δύομισι φορές υψηλότερα από αυτά των αγροτικών περιοχών.

3. Ευκαιρίες επαγγελματική εξέλιξης

Οι ευκαιρίες απασχόλησης είναι περισσότερες στις πόλεις από ό,τι στις αγροτικές περιοχές. Οι κάτοικοι των πόλεων εργάζονται συνήθως ως υπάλληλοι, ενώ οι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών συνήθως απασχολούνται ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή στον γεωργικό τομέα. Για παράδειγμα, το ποσοστό των ελεύθερων επαγγελματιών στις αγροτικές περιοχές πλησιάζει και κάποιες φορές ξεπερνά το 55% στις χώρες χαμηλών εισοδημάτων, ενώ στις χώρες με υψηλότερα εισοδήματα αγγίζει το 20%. Τα ποσοστά των ελεύθερων επαγγελματιών είναι ιδιαίτερα υψηλά στις αγροτικές περιοχές της Υποσαχάριας Αφρικής, της Ασίας και του Ανατολικού Ειρηνικού. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η γεωργία αποτελεί την κύρια απασχόληση των ανθρώπων στις αγροτικές περιοχές και ιδιαίτερα στις χώρες όπου παρατηρούνται χαμηλά εισοδήματα.

Οι αγροτικές περιοχές στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της Κεντρικής Ασίας αδυνατούν για την ώρα να παρέχουν ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Σε σύγκριση με τις υπόλοιπες περιοχές, η Ευρώπη και η κεντρική Ασία κατέχουν τα χαμηλότερα ποσοστά των ανθρώπων που θεωρούν ότι το μέρος που κατοικούν είναι το κατάλληλο για να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση, είτε ζουν σε αστικές είτε σε αγροτικές περιοχές.

4. Εκπαίδευση

Όσον αφορά στην εκπαίδευση, η έρευνα φανέρωσε ότι το 52% των κατοίκων των αγροτικών περιοχών έχει αφιερώσει 8 ή και λιγότερα χρόνια για τη σχολική τους εκπαίδευση. Το ποσοστό των ανθρώπων στις αστικές περιοχές που συμμετείχαν στη σχολική εκπαίδευση για 8 ή λιγότερα έτη είναι 34%. Κατά μέσο όρο, το ποσοστό των δεκαεξάχρονων που έχουν τουλάχιστον 8 χρόνια σχολικής φοίτησης είναι περίπου 20% υψηλότερο στις πόλεις απ' ό,τι στις αγροτικές περιοχές. Αυτό το φαινόμενο

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

παρατηρείται σε όλες τις περιοχές εκτός από τη Νότια Ασία, όπου δεν υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ του εκπαιδευτικού επιπέδου στις πόλεις και στις αγροτικές περιοχές.

Οι πόλεις φαίνεται να προσφέρουν πολύ καλύτερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες. Ειδικά στην Υποσαχάρια Αφρική, το εκπαιδευτικό επίπεδο είναι πολύ υψηλότερο στις πόλεις. Στις αγροτικές περιοχές το ποσοστό των ανθρώπων με έως και 8 χρόνια παρακολούθησης σχολικών μαθημάτων είναι 30%, ενώ το ποσοστό στις πόλεις ξεπερνά το 50%. Ακόμη και στη Λατινική Αμερική και τη Νοτιοανατολική Ασία, όπου το ποσοστό ολοκλήρωσης 8 σχολικών ετών υπερβαίνει το 70% στις πόλεις, ένας στους δύο δεκαεξάχρονους δεν έχει ολοκληρώσει 8 χρόνια σχολικής εκπαίδευσης στις αγροτικές περιοχές.

5. Υγεία

Στον τομέα της υγείας παρατηρείται ότι το 31% των κατοίκων των αγροτικών περιοχών έρχεται αντιμέτωπο με προβλήματα υγείας που το δυσκολεύει στην καθημερινότητα. Το ποσοστό αυτό στις πόλεις κυμαίνεται στο 28%. Όσον αφορά τα κράτη που βιώνουν ταχεία οικονομική ανάπτυξη, αντιμετωπίζουν προβλήματα με τις παροχές υγείας προς τους κατοίκους των αστικών περιοχών. Για παράδειγμα, στο Μπαγκλαντές, την Κίνα και την Ινδονησία τα προβλήματα υγείας των κατοίκων είναι 41%, 36% και 31% πιο πιθανά στις πόλεις απ' ό τι στις αγροτικές περιοχές.

Οι πόλεις παρέχουν στους κατοίκους τους πολλές ευκαιρίες που σχετίζονται με τον τομέα της εργασίας και την παροχή υπηρεσιών. Όμως η ζωή στις πόλεις, λόγω του περιβάλλοντος τους, μπορεί να επηρεάσει την υγεία των κατοίκων της. Η ατμοσφαιρική ρύπανση, η έλλειψη άσκησης ή η ανθυγιεινές τροφές είναι περιπτώσεις που έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία των κατοίκων των αστικών περιοχών.

6. Πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και τεχνολογίες

Σε αυτή τη κατηγορία ο ΟΟΣΑ εξάγει αρχικά ένα γενικό συμπέρασμα ότι ο χώρος διακατέχει το βασικότερο ρόλο για την πρόσβαση σε υπηρεσίες και τεχνολογίες. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι κάτοικοι των πόλεων επωφελούνται από σημαντικά καλύτερη παροχή δημόσιων υπηρεσιών. Η υψηλότερη ικανοποίηση για τα οδικά δίκτυα παρατηρήθηκε στις περιοχές της Υποσαχάριας Αφρικής και στη Νότια Ασία. Η υψηλότερη ικανοποίηση καταγράφηκε στις πόλεις και η χαμηλότερη στις αγροτικές περιοχές.

Όσον αφορά στην πρόσβαση στο διαδίκτυο σε παγκόσμιο επίπεδο, το ποσοστό των κατοίκων των πόλεων είναι 50% υψηλότερο από αυτό των κατοίκων της υπαίθρου. Για παράδειγμα, μόνο το 56% των κατοίκων της υπαίθρου είχε χρησιμοποιήσει το διαδίκτυο τις τελευταίες επτά ημέρες σε σύγκριση με το 74% των κατοίκων των πόλεων. Περίπου οι μισοί κάτοικοι της υπαίθρου σε χώρες χαμηλού εισοδήματος κατέχουν κινητό τηλέφωνο, ενώ στις πόλεις το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται στο 70%. Στις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες, η εξάπλωση και το χαμηλό κόστος αγοράς έχουν ως αποτέλεσμα

τη σχεδόν πλήρη χρήση κινητών τηλεφώνων από τους κατοίκους των αγροτικών και των αστικών περιοχών.

Στην Υποσαχάρια Αφρική, στη Λατινική Αμερική, και τη Νότια και Νοτιοανατολική Ασία, η πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινής ωφέλειας είναι πιο άμεση στις πόλεις απ' ό,τι στις αγροτικές περιοχές. Τα τελευταία χρόνια όμως έχει παρατηρηθεί βελτίωση στην πρόσβαση σε πολλές υπηρεσίες για τις αγροτικές περιοχές και πιο συγκεκριμένα σε υπηρεσίες που αφορούν στην υγεία.

Η ηλεκτρική ενέργεια αποτελεί μια από τις σημαντικότερες υπηρεσίες για τον άνθρωπο καθώς είναι απαραίτητη για τις καθημερινές του ανάγκες. Η ηλεκτροδότηση παραμένει ένα ζήτημα διότι παρατηρούνται σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις αστικές και τις αγροτικές περιοχές των αναπτυσσόμενων χωρών. Ένα γενικό συμπέρασμα είναι ότι η ηλεκτροδότηση των κατοικιών είναι πιο συχνή στις πόλεις απ' ό,τι στις αγροτικές περιοχές. Κατά μέσο όρο η έρευνα έδειξε για τις περιοχές μελέτης ότι το 75% των κατοικιών στις πόλεις ηλεκτροδοτείται σε σχέση με το 31% των κατοικιών των αγροτικών περιοχών. Οι υψηλότερες διαφορές των ποσοστών ηλεκτροδότησης ανάμεσα στις πόλεις και τις αγροτικές περιοχές παρατηρούνται στις περιοχές της Υποσαχάριας Αφρικής και τη Νοτιοανατολική Ασία.

7. Εγκληματικότητα

Σαν γενικό συμπέρασμα για την εγκληματικότητα, ο ΟΟΣΑ αναφέρει ότι οι κάτοικοι των πόλεων είναι πιο πιθανό να έρθουν αντιμέτωποι με το έγκλημα ή τη βία. Ανεξαρτήτως εισοδήματος το ποσοστό των ατόμων που έπασαν θύμα κλοπής τους τελευταίους 12 μήνες ήταν κατά 20% υψηλότερο στις πόλεις απ' ό,τι στις αγροτικές περιοχές. Το συγκεκριμένο γεγονός συμβαίνει λιγότερο συχνά στις αγροτικές περιοχές (14,9%). Γενικά η έρευνα έδειξε ότι τα ποσοστά των κλοπών είναι υψηλότερα στις πόλεις. Ακόμη οι κάτοικοι των αστικών περιοχών είναι πιο πιθανό να εμπλακούν και σε περιστατικό βίας.

Από τις παραπάνω αναλύσεις προκύπτει ότι τα μεγάλα αστικά κέντρα παρέχουν στους κατοίκους περισσότερες εργασιακές, εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές ευκαιρίες. Αντιθέτως, στους μικρούς οικισμούς δεν δίνονται τόσες επιλογές, αλλά οι άνθρωποι εκεί ζουν μια πιο ήσυχη ζωή, κοντά στη φύση και τον συνάνθρωπο. Η ποιότητα ζωής όμως συνδέεται άμεσα και με τα οικονομικά χαρακτηριστικά των κατοίκων, αλλά και με το κόστος ζωής της εκάστοτε περιοχής. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να γίνει σύγκριση των μεγεθών κατανάλωσης των νοικοκυριών λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές του κόστους ζωής στο χώρο (Nakamura et al., 2020).

Κεφάλαιο 2: Κόστος Ζωής

2.1. Παρατήρηση των διαφορών του κόστους ζωής στην πόλη και στην ύπαιθρο

Για να επιτευχθεί η σύγκριση της διαφοράς του Κόστους Ζωής μεταξύ των πόλεων και της υπαίθρου θα πρέπει να γίνει μια ιστορική αναδρομή στα παραδείγματα άλλων χωρών για τις οποίες έγιναν έρευνες για την ανάδειξη των διαφορών.

Όσον αφορά τα νοικοκυριά της Αμερικής, αυτά των αστικών περιοχών ξόδεψαν 7.808 \$ (18%) περισσότερα από τα νοικοκυριά της υπαίθρου. Τα αστικά νοικοκυριά έλαβαν 15.779 \$ (32%) περισσότερο ετήσιο εισόδημα από τα αγροτικά νοικοκυριά. Για αγορά φαρμάκων τα νοικοκυριά των αγροτικών περιοχών σε σύγκριση με αυτά των αστικών ξόδεψαν 32% παραπάνω από το εισόδημα τους. Όσον αφορά την ενοικίαση κατοικίας, οι κάτοικοι των αστικών περιοχών είχαν διπλάσιες πιθανότητες να νοικιάσουν από τα νοικοκυριά των αγροτικών περιοχών, καθώς επίσης τα νοικοκυριά των αστικών περιοχών ξοδεύουν 2.404 \$ περισσότερα απ' ό τι τα νοικοκυριά των αγροτικών περιοχών για το σύνολο των ενοικίων ενός έτους. Ακόμη, οι ιδιοκτήτες κατοικιών των αστικών περιοχών ξοδέψαν 1.964 \$ παραπάνω από τους ιδιοκτήτες ακινήτων των αγροτικών περιοχών για συντήρηση της οικεία τους, σε ένα έτος. Επίσης, παρατηρήθηκαν διαφορές στις δαπάνες των νοικοκυριών που αφορούν τα έξοδα της κατοικίας τους. Οι κάτοικοι των αστικών περιοχών ξόδεψαν περισσότερα για το φυσικό αέριο (438\$) απ' ό τι οι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών (213\$), για νερό και για δημόσιες υπηρεσίες (520\$) τα νοικοκυριά των αστικών περιοχών και τα νοικοκυριά των αγροτικών περιοχών (290\$), ενώ τα αγροτικά νοικοκυριά ξόδεψαν περισσότερα από τα αστικά νοικοκυριά για καύσιμα, 423\$ (νοικοκυριά αγροτικών περιοχών) και 133\$ (νοικοκυριά αστικών περιοχών). Τα νοικοκυριά των πόλεων ξόδεψαν 28% περισσότερο σε έτοιμο φαγητό και 5% λιγότερο για φαγητό στο σπίτι σε σύγκριση με τα αγροτικά νοικοκυριά. Συνολικά, τα νοικοκυριά των αστικών περιοχών ξόδεψαν 7% περισσότερο σε τρόφιμα από τα αγροτικά νοικοκυριά. Τα αγροτικά νοικοκυριά ξόδεψαν περισσότερα σε βενζίνη και έξοδα κίνησης (William Hawk, 2013).

Σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τους Ravallion και Walle (1991), παρατηρήθηκε ότι οι τιμές ενοικίων των κατοικιών στις αστικές περιοχές στο νησί Ιάβα της Ινδονησίας είναι έως και έξι φορές υψηλότερες απ' ό τι στην ύπαιθρο. Επιπλέον, η τιμή του ρυζιού στην Ιάβα είναι 10% υψηλότερη στις πόλεις απ' ό τι στην ύπαιθρο (Ravallion & Van De Walle, 1991).

Στη Σκωτία ο μέσος όρος της τιμής ενός καλαθιού με τριάντα πέντε προϊόντα συμπεριλαμβανομένων φρούτων, λαχανικών, γαλακτοκομικών προϊόντων χαμηλής περιεκτικότητας σε λιπαρά και υψηλής περιεκτικότητας σε υδατάνθρακες και ειδών υψηλής περιεκτικότητας σε πρωτεΐνη ήταν υψηλότερη στις αγροτικές σε σύγκριση με τις αστικές περιοχές (De Roos et al., 2017).

Στη Νιγηρία χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από 396 νοικοκυριά, τα οποία επιλέχθηκαν τυχαία από τις πολιτείες Kogi και Kwara. Η έρευνα έδειξε ότι τα νοικοκυριά

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

στις αγροτικές περιοχές ξοδεύουν έως και το 66,04% του εισοδήματός τους για τρόφιμα σε σύγκριση με το 69,37% στις αστικές περιοχές. Παρατηρήθηκε ακόμη ότι τα νοικοκυριά στην περιοχή Kwara ξοδεύουν περισσότερα χρήματα σε τρόφιμα (74,39% στην ύπαιθρο και 75% στα αστικά) από τα αντίστοιχα στην περιοχή Kogi (57,41% σε αγροτικό και 60,49% στα αστικά) (Obayelu et al., 2011).

Πίνακας 1: Σύγκριση Διαφορών Κόστους Ζωής ανάμεσα σε Αστικές και τις Αγροτικές Περιοχές

Ερευνητές	Χώρες / Περιοχές	Κατηγορίες Μελέτης	Διαφορές που παρατηρήθηκαν
(William Hawk, 2013)	Αμερική	Γενικά Έξοδα	Τα νοικοκυριά των Αστικών Περιοχών ξόδεψαν 7.808 \$ (18%) περισσότερα από τα νοικοκυριά της Ύπαιθρου .
		Διαφορές Εισοδημάτων	Τα νοικοκυριά που διαμένουν στις Πόλεις έλαβαν 15.779 \$ (32%) περισσότερο ετήσιο εισόδημα από τα νοικοκυριά των Αγροτικών Περιοχών .
		Φάρμακα	Τα νοικοκυριά των Αγροτικών Περιοχών σε σύγκριση με τα νοικοκυριά των Αστικών Περιοχών ξόδεψαν 32% παραπάνω από το εισόδημα τους.
		Τρόφιμα	Συνολικά, τα νοικοκυριά των Αστικών Περιοχών ξόδεψαν 7% περισσότερο σε τρόφιμα από τους κατοίκους των Αγροτικών Περιοχών .

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

		Έξοδα Κατοικίας (Ενοίκια, Συντήρηση, λογαριασμοί) και μεταφορών	Οι κάτοικοι των Αστικών Περιοχών ξόδεψαν μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματός τους σε σύγκριση με τα νοικοκυριά των Αγροτικών Περιοχών για ενοίκιο, συντήρηση της κατοικίας τους, λογαριασμούς (θέρμανση, ύδρευση), ενώ τα Αγροτικά νοικοκυριά ξόδεψαν μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματός τους σε σχέση με τα Αστικά νοικοκυριά σε έξοδα καυσίμων ή αλλιώς κίνησης.
		Κόστος Ενέργειας	Τα νοικοκυριά των Αστικών Περιοχών να ξοδεύουν κοντά στο 6% του εισοδήματός τους για κόστος ενέργειας ενώ τα νοικοκυριά των Αγροτικών Περιοχών 8%.
(Ravallion & Van De Walle, 1991)	Ινδονησία (Νησί Ιάβα)	Τιμές Ενοικίων	6 φορές υψηλότερες στις Πόλεις απ' ότι στην Ύπαιθρο .
		Ρύζι	10% υψηλότερη τιμή στις πόλεις απ' ότι στις Αγροτικές Περιοχές .

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

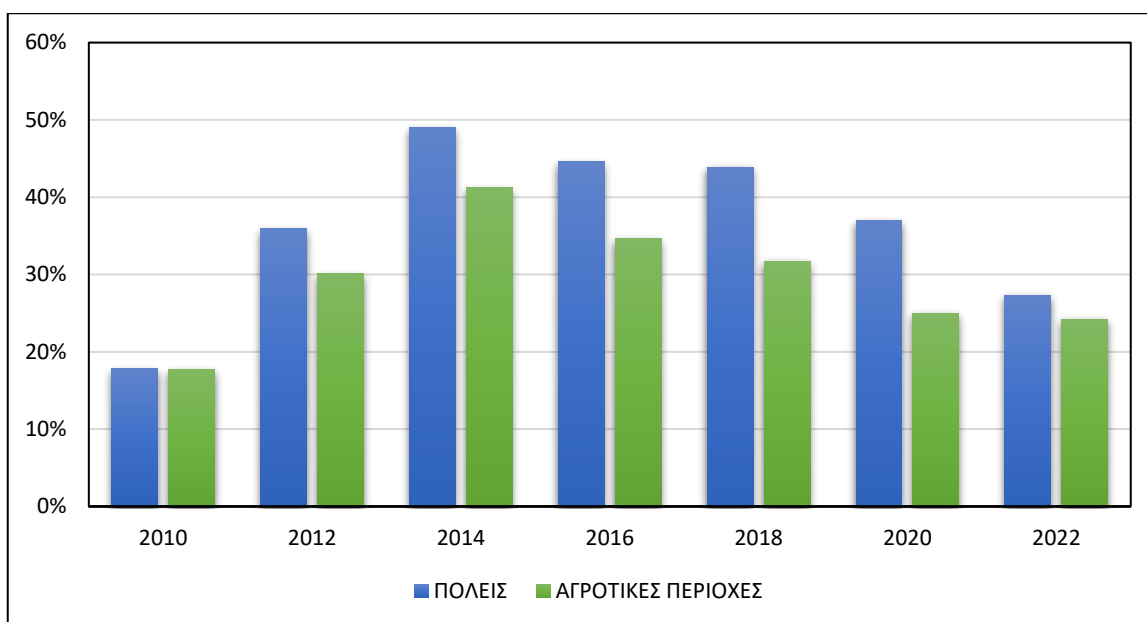
(De Roos et al., 2017)	Σκωτία	Μέσος όρος καλαθιού (35 προϊόντων)	Το κόστος αγοράς του καλαθιού ήταν υψηλότερο στην Ύπαιθρο .
(Obayelu et al., 2011)	Νιγηρία (Kwara, Kogi)	Κόστος τροφίμων	Τα νοικοκυριά στις Αγροτικές Περιοχές ξοδεύουν έως και το 66,04% του εισοδήματός τους για τρόφιμα σε σύγκριση με το 69,37% στις Αστικές Περιοχές .
		Καλάθι Τροφίμων	Τα νοικοκυριά στην περιοχή Kwara ξοδεύουν περισσότερα χρήματα σε τρόφιμα (74,39% στην Ύπαιθρο και 75% στις Πόλεις) από τα αντίστοιχα στη περιοχή Kogi (57,41% στην Ύπαιθρο και 60,49% στις Πόλεις).

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Στην Ελλάδα το 2010 το ποσοστό των νοικοκυριών που δαπανούν πάνω από 40% για το κόστος της κατοικίας τους ήταν το ίδιο για τις αγροτικές και τις αστικές περιοχές (Σχήμα 1). Από το 2012 και έως το 2014 παρατηρείται ότι το ποσοστό αυξάνεται και στην ύπαιθρο αλλά και στις πόλεις, με τις πόλεις να έχουν τη μεγαλύτερη αύξηση του ποσοστού. Από το 2014 έως και το 2022 το ποσοστό μειώνεται τόσο για τις αστικές όσο και για τις αγροτικές περιοχές.

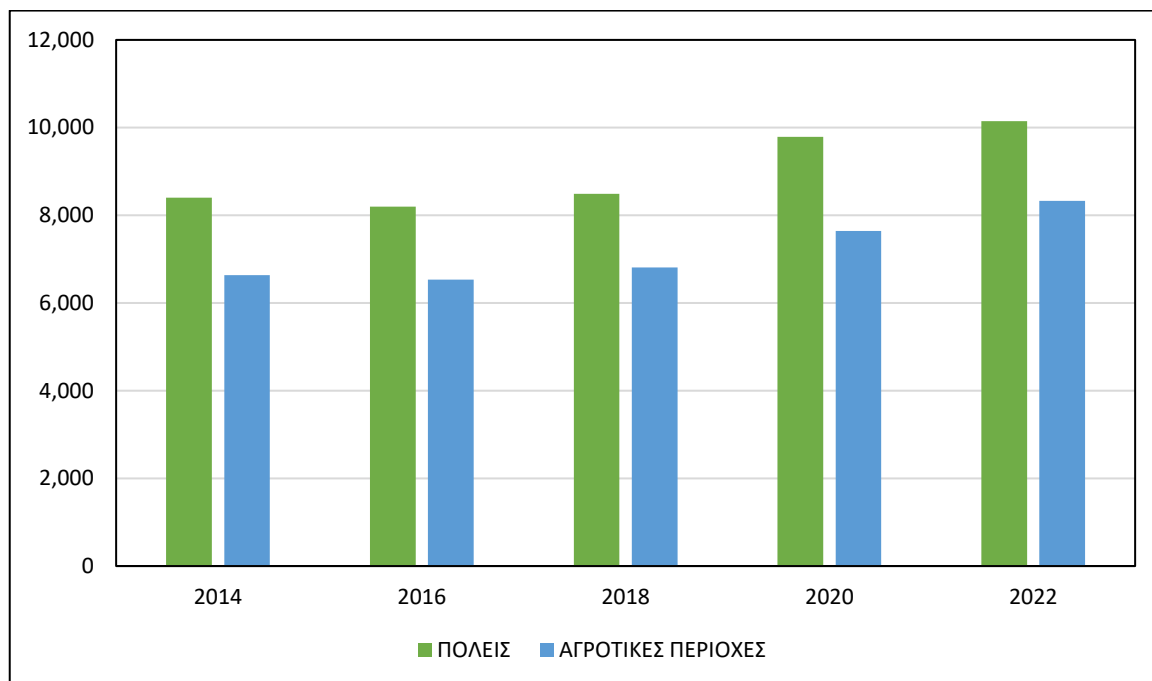
Σχήμα 1: Ποσοστό Νοικοκυριών που δαπανούν πάνω από το 40% του εισοδήματός τους για έξοδα κατοικίας, Ελλάδα

Πηγή: Eurostat και ιδία επεξεργασία

Το εισόδημα στις αστικές περιοχές ξεπερνά το εισόδημα των αγροτικών περιοχών. Αυτό συμβαίνει διότι οι κάτοικοι των πόλεων έχουν τη δυνατότητα να απασχοληθούν σε περισσότερες υπηρεσίες και γενικά στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα (Σχήμα 2). Ακόμη, εξαιτίας του υψηλότερου ποσοστού επιβαρυμένων νοικοκυριών στις πόλεις (Σχήμα 1) είναι λογικό να προσφέρονται υψηλότεροι μισθοί στους κατοίκους των πόλεων διότι αντιμετωπίζουν υψηλότερα έξοδα στέγασης από τα νοικοκυριά των αγροτικών περιοχών.

Σχήμα 2: Μέσο ετήσιο εισόδημα νοικοκυριών, Ελλάδα

Πηγή: Eurostat και ιδία επεξεργασία

2.2. Τρόποι Μέτρησης του κόστους ζωής

Ορισμένες μεθοδολογικές δυσκολίες δυσχεραίνουν την εκτίμηση του κόστους ζωής. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), ο οποίος καταγράφει τις μεταβολές των τιμών κατά το πέρασ του χρόνου, συντελεί στη μέτρηση του κόστους ζωής των πόλεων. Τα αγαθά και οι υπηρεσίες που χρησιμοποιούν τα νοικοκυριά μπορεί να διαφέρουν μεταξύ των περιοχών. Τα περιθώρια σφάλματος στη μέτρηση του κόστους ζωής εξαρτώνται από τον ακριβή ορισμό των τιμών και των δαπανών, από τη σύνδεση που παρουσιάζουν οι τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών με τις καταναλωτικές συνήθειες, καθώς και από τις διαφορές στις τιμές των προϊόντων και την οικονομική δομή των περιοχών (Nakamura et al., 2020).

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να ερευνηθούν οι μεθοδολογίες που ακολουθούνται για τον υπολογισμό του κόστους ζωής.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής η Ένωση Ερευνητών του Αμερικανικού Επιμελητηρίου (ACCRA, American Chamber of Commerce Researchers Association) χρησιμοποιεί τα δεδομένα των τιμών συγκεκριμένου καλαθιού προϊόντων για τον υπολογισμό του κόστους ζωής. Εθελοντές από κάθε περιοχή καθώς και εμπορικά επιμελητήρια συντελούν στην κατηγοριοποίηση των τιμών για 59 περίπου προϊόντα που η ομάδα της ACCRA θεωρεί ότι αντιπροσωπεύουν το βιοτικό επίπεδο ενός νοικοκυριού μέσης κατηγορίας εισοδήματος. Είναι απαραίτητο να επισημανθεί ότι ενώ το καλάθι της ACCRA έχει σχεδιαστεί προσεκτικά για να καλύπτει όλες τις κατηγορίες καταναλωτικών

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

δαπανών, δεν αντιπροσωπεύει επαρκώς ορισμένες υποκατηγορίες, όπως αγορές οχημάτων ή επίπλων, επισκευές κατοικιών και εκπαιδευτικά έξοδα. Οι κατηγορίες των προϊόντων είναι τα τρόφιμα, τα έξοδα κατοικίας, τα κόστη θέρμανσης, ηλεκτρισμού και ύδρευσης, τα κόστη μεταφοράς, τα έξοδα για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και κάποια έξοδα που έχουν να κάνουν με τη διασκέδαση, την ένδυση και τα έτοιμα μαγειρευτά φαγητά. Έπειτα από τη συμπλήρωση αυτών των δεδομένων τονίζεται ότι θα πρέπει να εξεταστούν και βασικές μεταβλητές όπως είναι ο πληθυσμός, το εισόδημα, η ανάπτυξη, τα πάγια έξοδα, οι κυβερνητικές αποφάσεις και η φορολογία αλλά και το ποσοστό ανεργίας κάθε περιοχής για τον ακριβή υπολογισμό του κόστους ζωής (Kurre, 2003).

Οι Tan Khee Giar και Luu Nguyen Trieu Duong (2016) ύστερα από έρευνα για τη σύγκριση του Κόστους Ζωής σε 103 μεγαλουπόλεις του κόσμου κατέληξαν ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί ένας πίνακας με 10 κατηγορίες για τον υπολογισμό του κόστους ζωής (Giar & Duong, 2016). Οι κατηγορίες είναι τα έξοδα για τρόφιμα, τα μη αλκοολούχα ποτά, η ένδυση, τα ενοίκια και κόστη κατοικίας, τα είδη οικιακής χρήσης ή και η οικιακή βοήθεια, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, οι μεταφορές, η αναψυχή, τα κόστη για εκπαίδευση και τα διάφορα άλλα αγαθά ή υπηρεσίες. Για να επιτευχθεί η σύγκριση λαμβάνεται ως σημείο αναφοράς η Νέα Υόρκη και η τιμή της σε κάθε σύγκριση ισούται πάντα με το 100 ώστε κάθε πόλη να συγκρίνεται με τη Νέα Υόρκη. Τα δεδομένα για τις δέκα κατηγορίες κατανάλωσης, με εξαίρεση τα διάφορα αγαθά και υπηρεσίες, προέρχονται από το EIU CityData σε τοπικές νομισματικές τιμές κάθε χρόνο. Τα δεδομένα για την κατηγορία διάφορα αγαθά και υπηρεσίες προκύπτουν από μελέτη της UBS.

Σε μια ακόμη έρευνα ο Economist (EIU) συλλέγει δεδομένα από 140 πόλεις και σχεδόν 90 χώρες κάθε χρόνο. Καταγράφονται οι τιμές 160 προϊόντων και συλλέγονται από σουπερ μάρκετ, καταστήματα λιανικής πώλησης και άλλα καταστήματα. Ο δείκτης που χρησιμοποιείται κυρίως σε αυτή τη μελέτη είναι ο Δείκτης Επιπέδου Τιμών για τη συνιστώσα της οικιακής κατανάλωσης ΑΕΠ, ο οποίος δείχνει το επίπεδο των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών που χρησιμοποιεί μια οικογένεια μέσης εισοδηματικής τάξης για κάθε χώρα και για ένα δεδομένο έτος σε σχέση με μια άλλη χώρα ή ομάδα χωρών (Nakamura et al., 2020).

Τέλος, στην Ελλάδα ο υπολογισμός του Κόστους Ζωής βασίζεται στο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ). Τα δεδομένα για το δείκτη προκύπτουν από την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών η οποία γίνεται από την ΕΛΣΤΑΤ. Η έρευνα έχει ως στόχο τη συγκέντρωση στοιχείων βάση των καταναλωτικών συνηθειών των νοικοκυριών σε επίπεδο χώρας. Στην Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών εμφανίζονται οι δαπάνες των νοικοκυριών για αγαθά και υπηρεσίες, ανεξαρτήτως αν δαπάνησαν χρήματα του οικογενειακού προϋπολογισμού τους για την αγορά των προϊόντων. Τα δεδομένα εκδίδονται ως μηνιαίοι μέσοι όροι επί του συνόλου των νοικοκυριών κάθε ομάδας. Άρα ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή για να εμφανίζει σωστά αποτελέσματα θα πρέπει να έχει προκύψει από αγαθά και υπηρεσίες τα οποία όντως αντικατοπτρίζουν τις καταναλωτικές συνήθειες των νοικοκυριών καθώς επίσης η σύνθεση των δαπανών των νοικοκυριών να ανταποκρίνεται

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

στην πραγματικότητα (Ioannidis & Gravaris, 2013). Από το 2008 η ΕΟΠ διεξάγεται σε ετήσια βάση, γεγονός που επιτρέπει την ετήσια ενημέρωση των σταθμίσεων του ΔΤΚ.

Πίνακας 2: Τρόποι Μέτρησης Κόστους Ζωής

Επιστήμονες και Κέντρα ερευνών που εκτίμησαν το Κόστος Ζωής	Μεθοδολογία και Τρόποι Μέτρησης Κόστους Ζωής
ACCRA (Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής) (Kurre, 2003)	• Τιμές για 59 περίπου προϊόντα. • Οι κατηγορίες των προϊόντων είναι τα τρόφιμα, τα έξοδα κατοικίας, τα κόστη θέρμανσης, ηλεκτρισμού και ύδρευσης, τα κόστη μεταφοράς, τα έξοδα για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και κάποια έξοδα όσον αφορά τη διασκέδαση, την ένδυση και τα έτοιμα μαγειρευτά φαγητά. • Δεν αντιπροσωπεύει επαρκώς ορισμένες υποκατηγορίες, όπως αγορές οχημάτων ή επίπλων, επισκευές κατοικιών και εκπαιδευτικά έξοδα.
Έρευνα για τη σύγκριση του Κόστους Ζωής σε 103 μεγαλουπόλεις του κόσμου (Giap & Duong, 2016)	• Δημιουργία ενός πίνακα με 10 κατηγορίες για τον υπολογισμό του Κόστους Ζωής. • Οι κατηγορίες είναι τα έξοδα για τρόφιμα, μη αλκοολούχα ποτά, ένδυσης, ενοίκια και κόστη κατοικίας, είδη οικιακής χρήσης ή και οικιακή βοήθεια, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, μεταφορές, αναψυχή, εκπαίδευση και διάφορα αγαθά και υπηρεσίες.
Έρευνα για 140 πόλεις σε 90 χώρες του κόσμου (Nakamura et al., 2020)	• Ο δείκτης που χρησιμοποιείται κυρίως σε αυτήν τη μελέτη είναι ο Δείκτης Επιπέδου Τιμών. • Δεδομένα από 140 πόλεις και σχεδόν 90 χώρες κάθε χρόνο. • Τιμές 160 προϊόντων και συλλέγονται από σούπερ μάρκετ, καταστήματα λιανικής πώλησης και άλλα καταστήματα.

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

ΕΛΛΑΔΑ (Ioannidis & Gravaris, 2013)	• Ο υπολογισμός του Κόστους Ζωής βασίζεται στο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ). • Τα δεδομένα για τον δείκτη προκύπτουν από την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών η οποία γίνεται από την ΕΛΣΤΑΤ. • Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή για να εμφανίζει σωστά αποτελέσματα θα πρέπει να έχει προκύψει από αγαθά και υπηρεσίες τα οποία όντως αντικατοπτρίζουν τις καταναλωτικές συνήθειες των νοικοκυριών καθώς επίσης η σύνθεση των δαπανών των νοικοκυριών να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.
---	---

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Κεφάλαιο 3: Κρίσεις και κόστος ζωής

Στο πρόσφατο παρελθόν και συγκεκριμένα στα τέλη του 2019 με αρχές του 2020 ξεκίνησε η πανδημία του κορονοϊού. Οι αλλαγές που βίωσε όλος ο πλανήτης ήταν πρωτόγνωρες για την προστασία της δημόσιας υγείας. Εφόσον η ανθρωπότητα κατάφερε να ξεπεράσει τη πανδημία και να επιστρέψει η ζωή σε «κανονικούς» ρυθμούς, τον Φεβρουάριο του 2022 υπήρξε ένα ακόμη τραγικό γεγονός για όλο τον κόσμο. Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, η οποία κρατά έως και σήμερα, συντάραξε όλο τον πλανήτη. Παρακάτω θα γίνει προσπάθεια ανάδειξης των αποτελεσμάτων που είχαν αυτές οι κρίσεις στην οικονομία αλλά και στο κόστος ζωής των ανθρώπων.

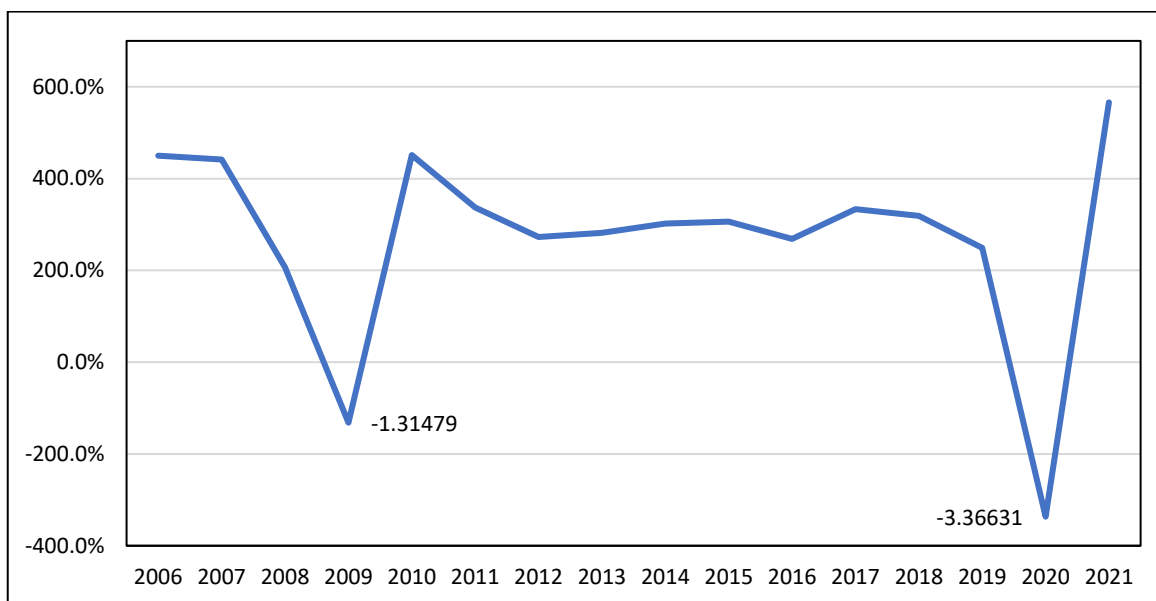
3.1. Η κρίση του κορονοϊού

Αρχικά, το ξέσπασμα της πανδημικής κρίσης που προκλήθηκε από τον κορονοϊό είχε ως αποτέλεσμα την παύση της λειτουργίας των επιχειρήσεων (lockdown) για αρκετά μεγάλα χρονικά διαστήματα. Τομείς της οικονομίας όπως η εστίαση, ο τουρισμός, τα εμπορικά καταστήματα κλπ. αναγκάστηκαν να αναστείλουν τη λειτουργία τους για την αποφυγή της ανθρώπινης επαφής και κατ' επέκταση της εξάπλωσης του ιού (Niavis et al., 2021). Αυτό το γεγονός προκάλεσε μια πρωτόγνωρη παγκόσμια ύφεση εξαιτίας της μείωσης της οικονομικής αλλά και κοινωνικής δραστηριότητας (Γιακούλας et al., 2021). Λόγω αυτών των αποφάσεων υπήρξε κρίση στα έσοδα των επιχειρήσεων και στην εφοδιαστική αλυσίδα. Η παγκόσμια ύφεση άγγιξε το ποσοστό του 3,36% σε σχέση με την παγκόσμια ύφεση του 2009 όπου το ποσοστό ήταν 1,27% (Σχήμα 3).

Σε χώρες που η πλειονότητα των νοικοκυριών ανήκει στις μεσαίες και χαμηλές τάξεις εισοδήματος, οι περισσότεροι άνθρωποι με χαμηλά εισοδήματα κατοικούν σε αγροτικές περιοχές και απασχολούνται ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή στον γεωργικό τομέα. Αυτά τα νοικοκυριά ελαχιστοποίησαν την έκθεση τους στον ιό (λόγω της χαμηλής πυκνότητας πληθυσμού που συχνά παρατηρείται σε αγροτικές περιοχές) και η ζωή τους δεν επηρεάστηκε αρκετά διότι δεν αναγκάστηκαν να εφαρμόσουν σκληρά μέτρα περιορισμών. Ωστόσο, η οικονομική επιβράδυνση που προκλήθηκε από την πανδημία, ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά τα γεωργικά εισοδήματα λόγω της παύσης λειτουργίας της εστίασης. Στις χώρες όπου παρατηρείται ότι η πλειονότητα των νοικοκυριών ανήκει στην υψηλή κατηγορία εισοδήματος, αρκετοί άνθρωποι με χαμηλά εισοδήματα απασχολούνται σε εργασιακά περιβάλλοντα τα οποία δεν χρειάζονται για τις παραγωγικές τους γραμμές προσωπικό με υψηλή εξειδίκευση. Για τα νοικοκυριά αυτά οι επιπτώσεις στη διαβίωση έγιναν πιο αισθητές (Bundervoet et al., 2021).

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Σχήμα 3: Ποσοστό μεταβολής Παγκόσμιου ΑΕΠ, 2006-2021

Πηγή: UNCTAD και ιδία επεξεργασία

Γενικά παρατηρήθηκε αύξηση του κόστους ζωής των ανθρώπων στις ανεπτυγμένες χώρες, διότι τα μέτρα στήριξης που πάρθηκαν από τις κυβερνήσεις των κρατών δεν επαρκούσαν για την κάλυψη των αναγκών των πολιτών (Diwambuena et al., 2020, p. 1). Στην Ελλάδα παρατηρήθηκε ότι το 1^ο εξάμηνο του 2021 το 23,6 % των επιχειρήσεων αύξησε τις τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών που προσέφεραν (Γιακούλας et al., 2021).

Τον Ιανουάριο του 2021 δημοσιεύθηκε έρευνα από το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων ΓΣΕΒΕΕ) σε συνεργία με τη Marc, κατά την οποία ρωτήθηκαν 804 νοικοκυριά για το εισόδημά τους και τις δαπάνες που καλούνται να αντιμετωπίσουν (ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, 2021) στην Ελλάδα. Αρχικά, παρατηρήθηκε ότι μειώθηκε το ποσοστό των μεσαίων τάξης εισοδήματος νοικοκυριών και αμβλύθηκε το χάσμα μεταξύ των φτωχότερων και των πλουσιότερων νοικοκυριών. Περίπου το 37% των νοικοκυριών ανέφεραν μείωση των εισοδημάτων τους για το έτος 2020, ενώ το 54% ανέφερε ότι το εισόδημά τους διατηρήθηκε σταθερό. Το ποσοστό των σταθερών εισοδημάτων ίσως ευθύνεται στο γεγονός ότι η κύρια πηγή εισοδήματος για το μεγαλύτερο μέρος των νοικοκυριών είναι οι συντάξεις με ποσοστό 44%. Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί ότι τα νοικοκυριά που είχαν ετήσιο εισόδημα έως 10.000 ευρώ συνέθεταν το 25% των ερωτηθέντων. Αυτό σημαίνει ότι ένα στα τέσσερα νοικοκυριά παρέμενε σε κίνδυνο ακραίας φτώχειας.

Με τη χορήγηση των εμβολίων και τη σταδιακή άρση των lockdown, η οικονομία άρχισε να επανέρχεται, ξεκίνησαν πάλι να πραγματοποιούνται μετακινήσεις ανάμεσα σε χώρες και περιοχές με αποτέλεσμα την επιστροφή του ανθρώπου στην καθημερινότητα που είχε συνηθίσει. Όπως αναφέρθηκε ήδη και στην εισαγωγή της παρούσας ενότητας, μετά την κρίση του κορονοϊού ξέσπασε ο πόλεμος ανάμεσα στην Ρωσία και την Ουκρανία στα τέλη Φεβρουαρίου του 2022.

3.2. Η κρίση λόγω του πολέμου ανάμεσα στην Ρωσία και την Ουκρανία

Η έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία είχε πολλαπλά αρνητικά αποτελέσματα για την οικονομία και το κόστος ζωής των νοικοκυριών. Πολλές από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης προμηθεύονταν πριν την έναρξη του πολέμου πόρους από τη Ρωσία όπως φυσικό αέριο, πετρέλαιο κλπ. για την κάλυψη των ενεργειακών τους αναγκών. Η απόφαση για εμπάργκο από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην αγορά αυτών των απαραίτητων πόρων είχε ως αποτέλεσμα την απότομη αύξηση των τιμών της ενέργειας. Ενδεικτικά δυο εβδομάδες μετά την έναρξη του πολέμου η τιμή του φυσικού αερίου ήταν 180% αυξημένη, του λιγνίτη 130% και του πετρελαίου 40% (Bodnár & Schuler, 2022) (Μανιάτης, 2022).

Η αύξηση των τιμών ενέργειας οδήγησε στην αύξηση των τιμών των διατροφικών αγαθών. Αυτά τα αποτελέσματα προέκυψαν διότι η παραγωγική διαδικασία είναι άμεσα συνδεδεμένη με τους ενεργειακούς πόρους. Η γεωργική παραγωγή και η επεξεργασία των προϊόντων εξαρτάται άμεσα από μηχανήματα τα οποία λειτουργούν μέσω της ενεργειακής καύσης (πετρελαιοκίνητες, βενζινοκίνητες, ηλεκτροκίνητες μηχανές κλπ.), οπότε υψηλότερες τιμές ενέργειας συνεπάγεται και υψηλότερο κόστος παραγωγής προϊόντων. Επίσης, το φυσικό αέριο είναι βασικό συστατικό για τα ζιζανιοκτόνα, οπότε η αύξηση της τιμής του αλλά και η απόφαση της Ρωσίας, η οποία είναι 1^η σε παραγωγή ζιζανιοκτόνων παγκοσμίως, να σταματήσει τη διανομή είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών αυτών των προϊόντων τα οποία είναι απαραίτητα για τη γεωργική παραγωγή. Ακόμη με την αύξηση των τιμών ενέργειας αυξήθηκαν και τα κόστη μεταφοράς των προϊόντων, κάτι που αποτελεί ακόμη έναν παράγοντα της γενικότερης αύξησης των τιμών των ειδών διατροφής. Τέλος, αξίζει να τονιστεί ότι η Ουκρανία είναι μια από τις χώρες με τις περισσότερες εξαγωγές σιτηρών αλλά λόγω του πολέμου έχει ανακοινώσει την παύση των εξαγωγών (Bodnár & Schuler, 2022).

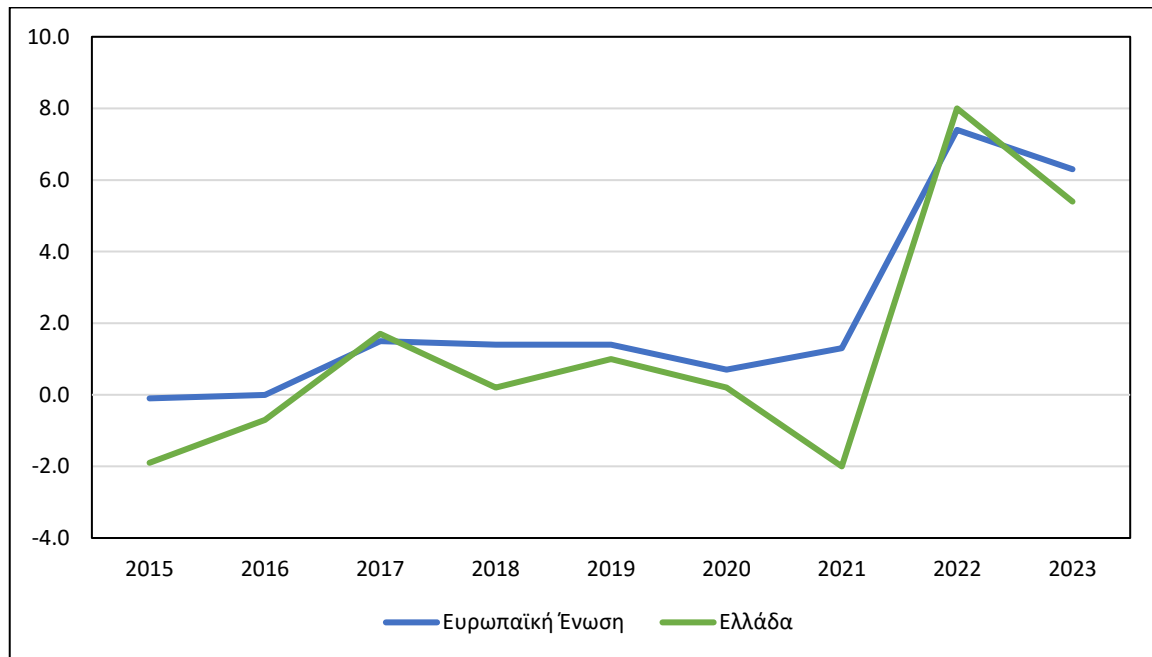
Θα πρέπει να τονιστεί ότι η αύξηση των τιμών ενέργειας δεν προέκυψε μόνο από την έναρξη του πολέμου. Σίγουρα την ενίσχυσε και ο πόλεμος αλλά συντέλεσαν και άλλοι παράγοντες. Με τον κορονοϊό λόγω της παύσης λειτουργίας των καταστημάτων η ζήτηση της ενέργειας μειώθηκε και για το λόγο αυτό παρατηρήθηκε ότι πολλές εταιρίες παραγωγής ενέργειας μείωσαν τη παραγωγή τους. Όταν έγινε επανεκκίνηση της οικονομίας παρατηρήθηκε απότομη αύξηση της ζήτησης ενέργειας, κάτι το οποίο δεν μπορούσε να καλυφθεί από την παραγωγή των εταιριών με αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών (Κουρής, 2021). Ακόμη η θέσπιση νομοθεσίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση για ενεργειακή μετάβαση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για τη μείωση των εκπομπών αερίου του Θερμοκηπίου και η θέσπιση του φυσικού αερίου ως το μοναδικό καύσιμο το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ώσπου να πραγματοποιηθεί η ενεργειακή μετάβαση βοήθησε στην αύξηση των τιμών (Dianeosis © & Βαλεντής, 2022).

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Όσον αφορά το ποσοστό του πληθωρισμού της Ελλάδας δείχνει παρόμοια διακύμανση με το ποσοστό της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σχήμα 4). Από το 2021 έως και το 2022 το ποσοστό του πληθωρισμού αυξήθηκε απότομα τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και στην Ελλάδα. Το 2023 παρατηρείται μια αποκλιμάκωση του πληθωρισμού με πιο έντονο βαθμό για την Ελλάδα.

Γενικά για του πολίτες της Ελλάδας η μεγαλύτερη αύξηση των τιμών παρατηρήθηκε στους τομείς της ενέργειας (ηλεκτρισμός, θέρμανση, έξοδα κίνησης κλπ.). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η αύξηση στις τιμές ενέργειας από τον Ιανουάριο του 2021 έως τον Ιούνιο του 2022 άγγιξε το 70% και υπήρξε μια αποκλιμάκωση της τάξης του 14% έως τον Σεπτέμβριο του 2022. Οι τιμές των προϊόντων διατροφής από τον Ιανουάριο του 2021 έως και τον Οκτώβριο του 2022 αυξήθηκαν κατά 16%. Επίσης, παρατηρήθηκε και αύξηση των τιμών των βιομηχανικών αγαθών στο 29% από τον Ιανουάριο του 2021 έως τον Ιούνιο του 2022 (Γιακούλας et al., 2023).

Σχήμα 4: Σύγκριση πληθωρισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας, 2015-2023

Πηγή: Eurostat και ιδία επεξεργασία

Σημείωση: τα αποτελέσματα κάθε χρονολογίας είναι για το μήνα Μάρτιο. Ο υπολογισμός του πληθωρισμού πραγματοποιείται με τη χρήση του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.

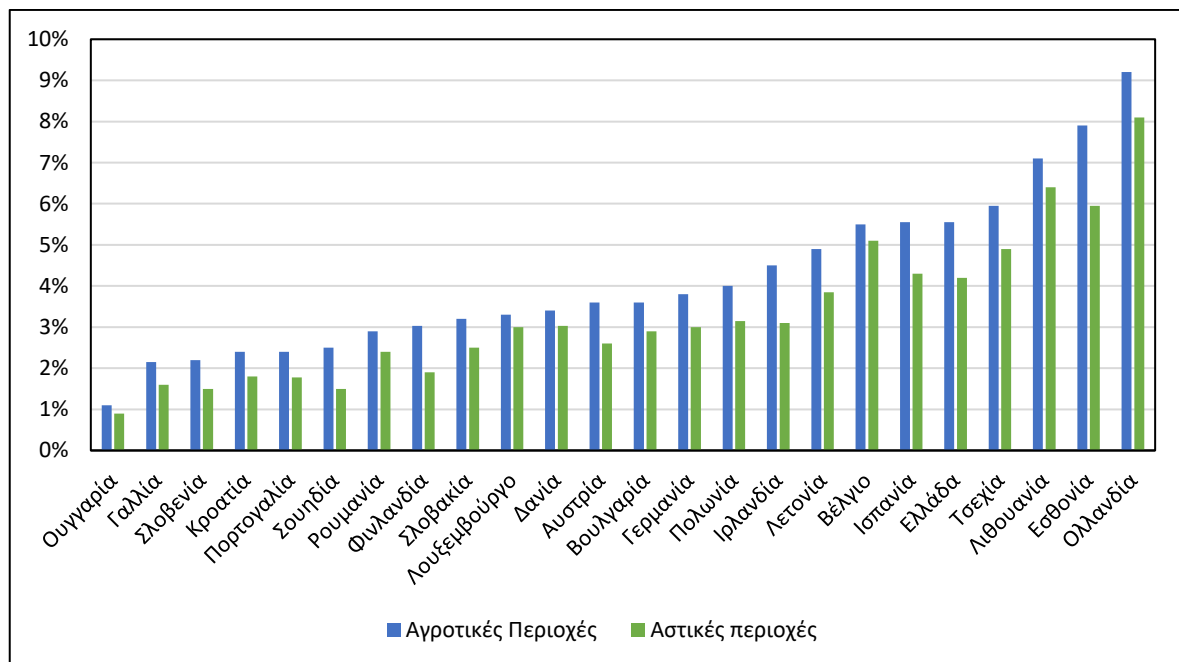
Μελέτη του ΟΟΣΑ το 2022 είχε ως στόχο της ανάδειξη της επιρροής του πολέμου στο κόστος ζωής των κατοίκων ορισμένων χωρών. Η επιλογή των χωρών για την έρευνα έγινε με βάση την ύπαρξη των δεδομένων κατά την διάρκεια της έρευνας. Τα γενικά αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι αυξήσεις που παρατηρήθηκαν στον τομέα της ενέργειας συμπίεσαν την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών. Η σύγκριση αυτής της διαφοράς είχε μεγάλες διαφορές μεταξύ των χωρών διότι ο ρυθμός του πληθωρισμού είναι διαφορετικός για κάθε χώρα αλλά και οι αγοραστικές συνήθειες των νοικοκυριών ποικίλουν σε κάθε περιοχή. Επίσης τα νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα, οι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών αλλά και οι άνθρωποι της τρίτης ηλικίας εκτέθηκαν περισσότερο σε

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

αυτές τις αυξήσεις και επηρεάστηκε σημαντικά η αγοραστική τους δύναμη. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών στη Τσεχία, την Ισπανία αλλά και τη Γαλλία επηρεάστηκαν περισσότερο από τον πληθωρισμό στις τιμές ενέργειας απ' ό,τι τα νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα (OECD, 2022).

Το αυξημένο κόστος ενέργειας επηρέασε σημαντικά του προϋπολογισμούς των νοικοκυριών (Blake & Bulman, 2022). Γενικά όπως φαίνεται και από το Σχήμα 5 το οποίο έρχεται να επιβεβαιώσει την έκθεση του ΟΟΣΑ σε όλες τις χώρες μελέτης η επίδραση της αύξησης της ενέργειας ήταν μεγαλύτερη στα εισοδήματα των αγροτικών νοικοκυριών. Οι χώρες όπου παρατηρήθηκε μεγάλη επιρροή στον προϋπολογισμό των αστικών και αγροτικών νοικοκυριών είναι η Ολλανδία, η Εσθονία, η Λιθουανία, η Τσεχία, η Ελλάδα, η Ισπανία και το Βέλγιο.

Σχήμα 5: Ποσοστό επίπτωσης του προϋπολογισμού των κατοίκων από τις αυξήσεις των τιμών ενέργειας, Μάρτιος 2021-Μάρτιος 2022

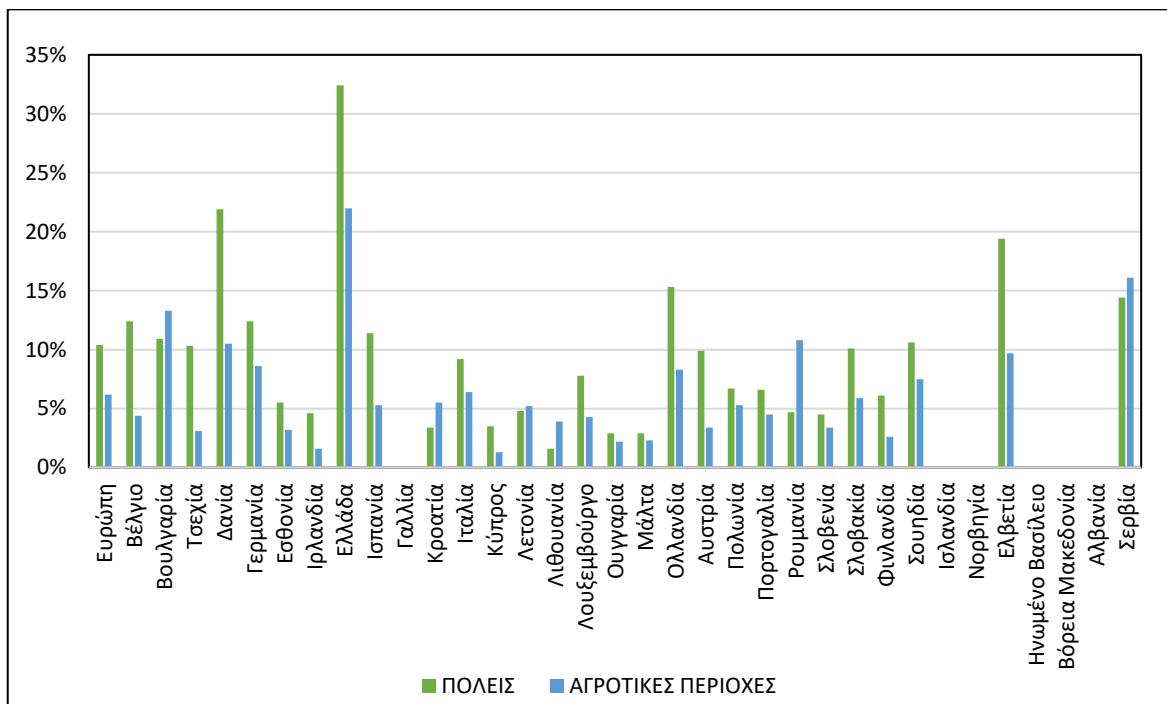

Πηγή: (Blake & Bulman, 2022) και ίδια επεξεργασία

Στις περισσότερες Ευρωπαϊκές Χώρες τα έξοδα στέγασης είναι περισσότερα στις πόλεις απ' ό,τι στην ύπαιθρο για το 2021 (Σχήμα 6). Την πρώτη θέση κατέχει η Ελλάδα με το ποσοστό των νοικοκυριών που ξοδεύουν πάνω από το 40% του εισοδήματός τους για τα έξοδα στέγασης να είναι 32% για τις αστικές περιοχές και 22% για την ύπαιθρο. Ακολουθεί η Δανία και η Ελβετία με ποσοστά κοντά στο 20% για τις πόλεις και 10% για τις αγροτικές περιοχές. Χαμηλά είναι τα ποσοστά στην Κύπρο, Ουγγαρία, Μάλτα, Λετονία, Εσθονία και Ιρλανδία που τα ποσοστά δεν ξεπερνούν το 10% για τις αστικές αλλά και για τις αγροτικές περιοχές.

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Σχήμα 6: Ποσοστό νοικοκυριών που δαπανούν πάνω από το 40% του εισοδήματός τους για έξοδα κατοικίας, 2021

Πηγή: Eurostat και ιδία επεξεργασία

Σημείωση: Δεν βρέθηκαν στοιχεία για την Ισλανδία, τη Νορβηγία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γαλλία, τη Βόρεια Μακεδονία και την Αλβανία.

Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογικό Πλαίσιο Έρευνας

4.1. Γενικά στοιχεία

Το μεθοδολογικό πλαίσιο της εργασίας προσαρμόζεται στα ερευνητικά ερωτήματα αυτής. Η βασική συλλογιστική δόμηση των ερωτημάτων εκκινεί από την υπόθεση πώς οι κάτοικοι σε αγροτικές και αστικές περιοχές δεν αντιμετωπίζουν το ίδιο κόστος ζωής. Η υπόθεση αυτή φάνηκε να επιβεβαιώνεται από τη βιβλιογραφική επισκόπηση που προηγήθηκε. Ωστόσο, το διαφορετικό κόστος ζωής αποτελεί συνιστώσα δύο βασικών παραγόντων. Από τη μία, το κόστος επηρεάζεται από το είδος των προϊόντων και υπηρεσιών που καταναλώνουν οι κάτοικοι των πόλεων και των αγροτικών περιοχών. Συνεπώς, η μία συνιστώσα διαφοροποίησης είναι οι διαφορετικές ανάγκες και επιθυμίες που μπορεί να συναντώνται στους κατοίκους των δύο τύπων οικισμών. Από την άλλη, η διαφορά στο κόστος ζωής προκύπτει ως αποτέλεσμα των διαφορετικών τιμών που μπορεί να έχουν τα ίδια προϊόντα και υπηρεσίες μεταξύ των διαφόρων περιοχών. Συνεπώς, η δεύτερη συνιστώσα διαφοροποίησης είναι οι τιμές των προϊόντων και των υπηρεσιών.

Στο πλαίσιο αυτό, και εφόσον οι δύο παράγοντες αποδειχτεί ότι επηρεάζουν το κόστος ζωής και στην ελληνική επικράτεια, τότε αυτονόητα προκύπτει ένα ζήτημα, σχετικά με το αν η απλή καταγραφή σε εθνικό επίπεδο του πληθωρισμού ή των μέσων δαπανών μπορεί να αποτυπώσει επαρκώς την πραγματική επίπτωση ενός εξωτερικού γεγονότος όπως η κρίση του κορονοϊού σε ολόκληρο τον ελληνικό πληθυσμό. Στο πλαίσιο αυτό, η εργασία εστιάζει στα διαφορετικά χαρακτηριστικά κατανάλωσης των αστικών και αγροτικών νοικοκυριών απαντώντας σε μια σειρά ερευνητικών ερωτημάτων που παρουσιάζονται παρακάτω. Πιο συγκεκριμένα, αξιοποιώντας τις ετήσιες έρευνες οικογενειακών προϋπολογισμών της ΕΛΣΤΑΤ (2023) δομείται το καταναλωτικό προφίλ των δυο κατηγοριών και εξετάζεται η συμπεριφορά τους κατά το διάστημα 2009-2021. Για λόγους που θα περιγράφουν παρακάτω, η ανάλυση διαχωρίζεται σε δύο κατηγορίες ανάλογα με τη χωρική της εστίαση. Έτσι στο πρώτο μέρος του μεθοδολογικού πλαισίου η ανάλυση πραγματοποιείται σε εθνικό επίπεδο και στο δεύτερο σε περιφερειακό.

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

4.2. Ανάλυση σε Εθνικό Επίπεδο

4.2.1. Γενικές κατηγορίες δαπανών

Βασικά ερωτήματα της ανάλυσης τους εθνικού επιπέδου είναι:

1) Ποια είναι η βαρύτητα των διαφόρων κατηγοριών δαπάνης στη συνολική κατά κεφαλή δαπάνη των κατοίκων αστικών και αγροτικών περιοχών; Υπάρχουν διαφορές;

Η ανάλυση εστιάζει σε δύο επίπεδα. Στο πρώτο επίπεδο εξετάζονται οι γενικές κατηγορίες δαπάνης που παρουσιάζονται στον Πίνακα 3. Εξετάζονται συνολικά 12 γενικές κατηγορίες δαπανών οι οποίες συντίθενται από 46 επιμέρους δαπάνες. Η βαρύτητα κάθε δαπάνης στο συνολικό προϋπολογισμό δίνεται από τον ακόλουθο τύπο:

$W_i = \frac{exp_i}{\sum_{i=1}^{12} exp_i} * 100$	(1)
---	-----

Όπου,

W	= Το σχετικό βάρος της δαπάνης
Exp	= Η κατηγορία δαπάνης
i	= 1,2, ...,12 οι κατηγορίες δαπανών

Πίνακας 3: Κατηγορίες Προϊόντων

Κωδικός	Περιγραφή
01	ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΜΗ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ
011	ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ
012	ΜΗ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ
02	ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ
021	ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ
022	ΚΑΠΝΟΣ
03	ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΗΣΗΣ
031	ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΗΣ
032	ΕΙΔΗ ΥΠΟΔΗΣΗΣ
04	ΣΤΕΓΑΣΗ, ΥΔΡΕΥΣΗ, ΚΑΥΣΙΜΑ ΚΑΙ ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΥΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑΣ Ή ΕΞΟΧΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ
041	ΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΕΝΟΙΚΙΟ
043	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ
044	ΑΛΛΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ
045	ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΥΣΙΜΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ
047	ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ · ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΦΟΡΟΣ
05	ΔΙΑΡΚΗ ΑΓΑΘΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ - ΟΙΚΙΑΚΑ ΕΙΔΗ ΑΜΕΣΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
051	ΕΠΙΠΛΑ, ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ ΔΑΠΕΔΟΥ, ΦΩΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗΣ
052	ΕΙΔΗ ΕΠΙΠΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΛΙΝΟΣΤΡΩΜΝΗΣ

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

053	ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ. ΨΥΓΕΙΑ, ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ ΜΕΓΑΛΕΣ ΟΙΚΙΑΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ, ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ ΤΟΥΣ
054	ΠΙΑΤΙΚΑ, ΥΑΛΙΚΑ, ΜΑΧΑΙΡΟΠΗΡΟΥΝΑ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΑ ΣΚΕΥΗ
055	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΗΠΟ
056	ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΗΘΗ ΟΙΚΙΑΚΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ
06	ΥΓΕΙΑ
061	ΦΑΡΜΑΚΑ, ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΕΙΔΗ, ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
062	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΙΑΤΡΩΝ ΚΑΘΕ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΕΚΤΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ)
063	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ
07	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ
071	ΑΓΟΡΑ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ
072	ΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ
073	ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ
08	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ
081	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ
082	ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
083	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΜΟΙΟΥΤΥΠΙΑΣ
09	ΑΝΑΨΥΧΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
091	ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΛΗΨΗΣ ΗΧΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ
092	ΛΟΙΠΑ ΕΙΔΗ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ
093	ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ, ΑΝΘΗ, ΚΑΤΟΙΚΙΔΙΑ ΖΩΑ
094	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
095	ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ, ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΥ
096	ΟΜΑΔΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ
10	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
101	ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
102	ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
103	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ
104	ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
105	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΘΕΙ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
11	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ, ΚΑΦΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ
111	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΡΟΦΟΔΟΣΙΑΣ
112	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, ΠΑΝΣΙΟΝ, ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ
12	ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
121	ΑΤΟΜΙΚΟΣ ΕΥΠΡΕΠΙΣΜΟΣ
123	ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΕΙΔΗ
124	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
125	ΑΣΦΑΛΕΙΑ
126	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
127	ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
128	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Στη συνέχεια, εξετάζεται ο βαθμός ομοιότητας της κατάταξης σημαντικότητας των διαφόρων προϊόντων ως προς τη δαπάνη των αστικών και αγροτικών περιοχών. Για την πραγματοποίηση του ελέγχου συσχέτισης χρησιμοποιείται ο συντελεστής συσχέτισης του Spearman. Η ανάλυση συσχέτισης πραγματοποιείται με βάση το μέσο όρο δαπάνης για την περίοδο 2009-2021, χρησιμοποιώντας ως έτη αναφοράς τα έτη 2009, 2012, 2015, 2018 και 2021 για τα οποία αντλήθηκαν λεπτομερή δεδομένα. Η επιλογή αυτών των ετών, περιγράφει επαρκώς τις καταναλωτικές τάσεις για την περίοδο πριν την οικονομική κρίση, την περίοδο ανάκαμψης και την περίοδο της κρίσης που επέφερε η πανδημία του κορονοϊού.

2) Ποια η σχέση μεταξύ αγροτικών και Εθνικών δαπανών για τις ίδιες κατηγορίες εξόδων;

Το ερώτημα εξετάζεται με το λόγο δαπανών σε αγροτικές περιοχές ως προς τις αντίστοιχες δαπάνες σε επίπεδο χώρας.

3) Ποιες αλλαγές επέφεραν οι δύο κρίσεις, οικονομική και πανδημία, στο ύψος της δαπάνης αλλά και στη σημαντικότητα κάθε κατηγορίας στη διαμόρφωση της τελικής κατά κεφαλήν δαπάνης; Υπάρχουν διαφορές μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών;

Για την απάντηση αυτού του ερωτήματος χρησιμοποιούνται τα στοιχεία τεσσάρων εκ των ετών για τα οποία συλλέχθηκαν δεδομένα. Πιο συγκεκριμένα για την εξέταση της επίδρασης της οικονομικής κρίσης συγκρίνονται τα στοιχεία μεταξύ 2009 και 2015, χρόνια κατά την οποία τερματίστηκε ο κύκλος ύφεσης. Για την επίδραση του κορονοϊού χρησιμοποιούνται τα στοιχεία των ετών 2018 και 2021. Η ποσοστιαία διαφορά στις δαπάνες και στη σημαντικότητα προκύπτει από τον παρακάτω τύπο:

$Change_i = \frac{x_{it} - x_{it-1}}{x_{it-1}} * 100$	(2)
---	-----

Όπου,

- x = Η μεταβλητή υπό εξέταση (δαπάνη/σημαντικότητα)
- Change = Η ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ του έτους βάσης (t-1) και του τελικού έτους t
- i = 1, 2, ..., 12 οι κατηγορίες δαπανών

Η μεταβολή των τιμών των μεταβλητών στα έτη σύγκρισης, επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με το αν οι δαπάνες μεταβλήθηκαν με παρόμοιο τρόπο μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών καθώς και το ποιες δαπάνες μεταβλήθηκαν περισσότερο και λιγότερο σε κάθε τύπο νοικοκυριού. Με τον τρόπο αυτό εξετάζονται τόσο οι ποσοτικές, όσο και οι διαρθρωτικές μεταβολές που επέφεραν οι δύο κρίσεις στις αστικές και αγροτικές περιοχές.

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

4.2.2. Αναλυτικές δαπάνες

Σε δεύτερο επίπεδο, η ανάλυση εστιάζει σε επιμέρους δαπάνες τροφίμων και συντήρησης της κατοικίας για τις οποίες παρέχονται πιο λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το κόστος και τις ποσότητες που αγοράζονται από κάθε νοικοκυριό. Τα προϊόντα που επιλέχθηκαν παρουσιάζονται στον *Πίνακα 4*.

Πίνακας 4: Είδη Δαπάνης

Κωδικός	Είδος Δαπάνης
T1	Ψωμί και είδη αρτοποιίας
T2	Κρέας από βοοειδή
T3	Κρέας από χοιροειδή
T4	Κρέας από προβατοειδή και αιγοειδή
T5	Κρέας από πουλερικά
T6	Ψάρια Α' κατηγορίας
T7	Ψάρια Β' κατηγορίας
T8	Ψάρια Γ' κατηγορίας
T9	Γάλα νωπό πλήρες
T10	Γάλα νωπό με χαμηλά λιπαρά
T11	Γάλα συντηρημένο
T12	Γιαούρτι
T13	Τυρί
T14	Βούτυρο
T15	Ελαιόλαδο
T16	Σπορέλαια
T17	Εσπεριδοειδή
T18	Λαχανικά
T19	Ζάχαρη
T20	Σοκολάτες
T21	Καφές
OK1	Αποστάγματα
OK2	Κρασί από σταφύλια ή άλλα φρούτα
OK3	Μπύρα
OK4	Τσιγάρα
OI1	Ηλεκτρισμός κύριας κατοικίας
OI2	Φυσικό αέριο κύριας κατοικίας
OI3	Υγραέριο κύριας κατοικίας
OI4	Καύσιμα κύριας κατοικίας
OI5	Στερεά καύσιμα

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Με τα στοιχεία αυτά, η ανάλυση προχωρά ένα βήμα παραπέρα καθώς στην παρούσα φάση εξετάζεται και η σχέση τιμών και ποσοτήτων και το πως αυτή μεταβλήθηκε στις δύο περιόδους αναφοράς τόσο για τις αστικές όσο και τις αγροτικές περιοχές. Ουσιαστικά, εξετάζεται ένα μέτρο ελαστικότητας της ζήτησης ως προς την τιμή. Η ελαστικότητα προκύπτει ως ο λόγος της ποσοστιαίας μεταβολής της αγορασθείσας ποσότητάς ενός αγαθού προς την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής στα διαστήματα αναφοράς. Το μέτρο αυτό διαφέρει από την κλασσική προσέγγιση μέτρησης της ελαστικότητας στην οικονομική θεωρία, καθώς οι μεταβολές από έτος σε έτος της ζητούμενης ποσότητας ενός αγαθού δε μπορεί να είναι μόνο αποτέλεσμα της μεταβολής της τιμής τους. Ωστόσο, μια εξέταση του λόγου των μεταβολών μπορεί να μας δώσει μια πρώτη προσέγγιση της σχέσης μεταξύ τιμής και ποσότητας για διάφορα αγαθά και την ευαισθησία που έχουν τα διάφορα νοικοκυριά έναντι της τιμής συγκεκριμένων κατηγοριών δαπανών στον αστικό και αγροτικό χώρο.

Έτσι προκύπτει το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα:

4) Ποια η ελαστικότητα ζήτησης για διάφορα είδη δαπανών; Διαφέρει μεταξύ αγροτικού και αστικού χώρου;

Έχοντας υπολογίσει τη σχετική σημαντικότητα κάθε δαπάνης και τις μεταβολές τιμών μεταξύ των περιόδων αναφοράς, είναι δυνατή η κατάταξη των προϊόντων με βάση το πόσο σημαντικά είναι για κάθε νοικοκυριό και το κατά πόσο μπορεί να επιβαρύνουν τα νοικοκυριά σε περιόδους πληθωρισμού, σαν αυτές που διανύουμε στις ημέρες μας. Ουσιαστικά, ελλείπει επίσημων στοιχείων για τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς το 2022, είμαστε σε θέση να εκτιμήσουμε τι αλλαγές θα επιφέρουν οι διαφορετικές αυξήσεις τιμών στα διάφορα προϊόντα στην επιβάρυνση των προϋπολογισμών των αστικών και αγροτικών νοικοκυριών.

4.3. Ανάλυση σε περιφερειακό επίπεδο

4.3.1. Γενικές κατηγορίες δαπανών

Στην Ελλάδα παρατηρείται η ύπαρξη μεγάλου αριθμού νησιωτικών και απομονωμένων περιοχών καθώς επίσης η ύπαρξη πολλών ορεινών και παραμεθόριων περιοχών. Η μη προσφορά θέσεων εργασίας, οι δυσκολίες παροχής υπηρεσιών, η συνεχής απαξίωση της απασχόλησης στον αγροτικό τομέα και η εποχική κατοίκηση είχε ως αποτέλεσμα την οικονομική αλλά και πληθυσμιακή συρρίκνωση αυτών των περιοχών (Πολύζος, 2011). Οι διαφορές που αποτυπώνονται στους προϋπολογισμούς των νοικοκυριών αστικών και αγροτικών νοικοκυριών αγνοούν τη γεωγραφική διάσταση καθώς ένα αγροτικό νοικοκυριό της Ορεινής Ηπείρου εμφανίζεται να έχει παρόμοιες δαπάνες με ένα αγροτικό νοικοκυριό στον κάμπο της Ηλείας, εφόσον και τα δύο ταξινομούνται κάτω από τον τίτλο αγροτικά νοικοκυριά της έρευνας οικογενειακών προϋπολογισμών της ΕΛΣΤΑΤ. Δυστυχώς, ενώ η ΕΛΣΤΑΤ διαχωρίζει τα νοικοκυριά μεταξύ αστικών και αγροτικών στο εθνικό επίπεδο, όταν δίνονται τα στοιχεία σε περιφερειακό επίπεδο, δεν υπάρχει τέτοιος διαχωρισμός.

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Για το λόγο αυτό, για να μπορέσει κάποιος να διαπιστώσει το κατά πόσο η αγροτικότητα και η ορεινότητα επηρεάζουν τις δαπάνες των νοικοκυριών, θα πρέπει να το επιχειρήσει εμμέσως, υπολογίζοντας τις δαπάνες για κάθε κατηγορία σε περιφερειακό επίπεδο και στη συνέχεια συσχετίζοντας τις δαπάνες με το βαθμό αγροτικότητας, ορεινότητας και αγροτικότητας-ορεινότητας. Κατ' αυτόν το τρόπο δύναται να εντοπιστούν τυχόν δαπάνες που να επηρεάζονται από αυτά τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά.

Στο στάδιο αυτό εξετάζονται τα ακόλουθα ερωτήματα:

5) Επηρεάζεται το ύψος των δαπανών διαφόρων κατηγοριών προϊόντων και υπηρεσιών από την:

A) Αγροτικότητα

B) Ορεινότητα

Γ) Ορεινότητα και Αγροτικότητα

6) Επηρεάζεται η μεταβολή της δαπάνης μεταξύ του 2018-2021 από τα τρία παραπάνω χαρακτηριστικά;

Εδώ εξετάζεται, αν η κρίση του κορονοϊού είχε τις ίδιες επιπτώσεις σε όλους τους τύπους περιφερειών.

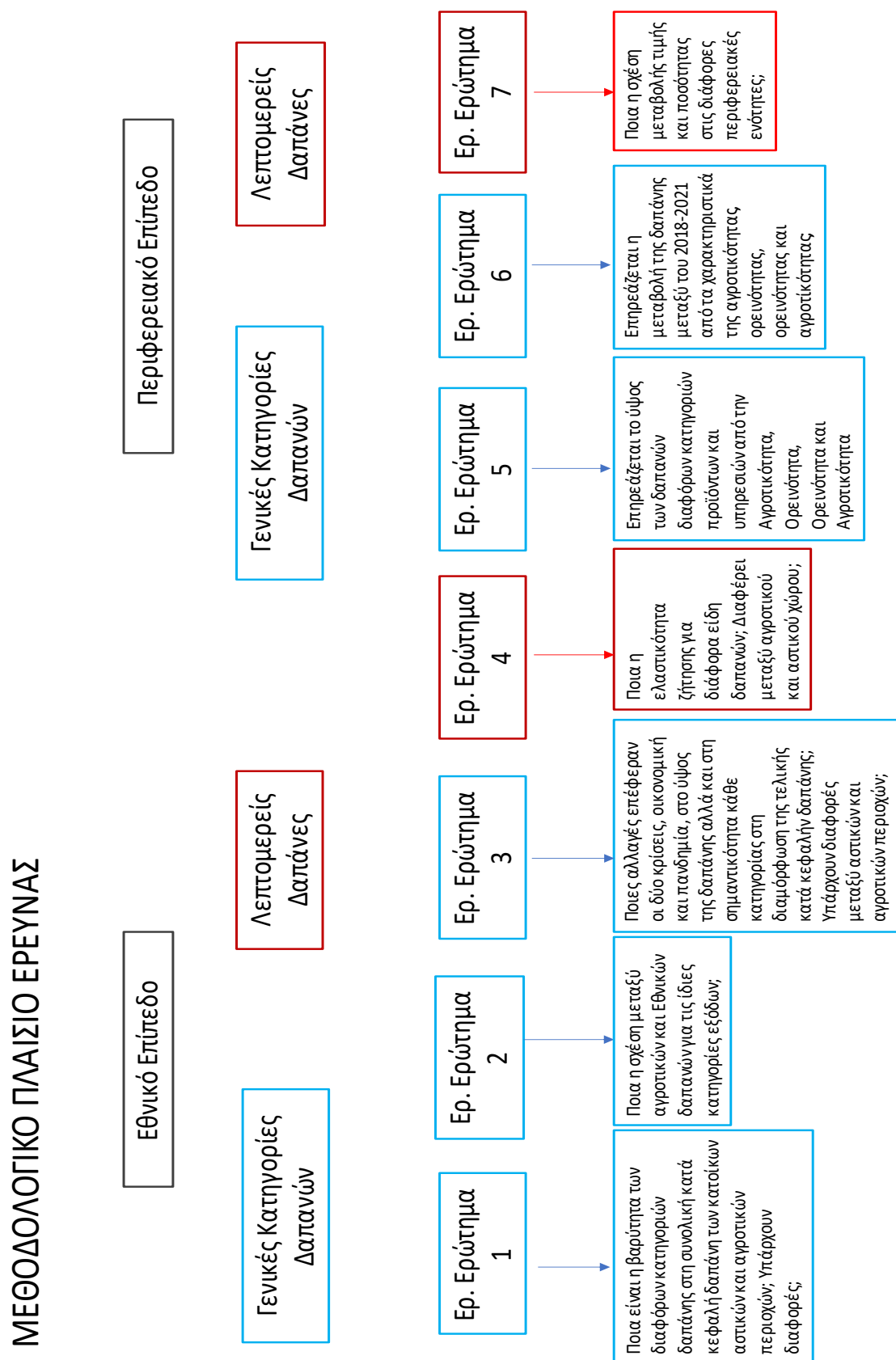
4.3.2. Αναλυτικές δαπάνες

Όπως και στην περίπτωση της ανάλυσης σε εθνικό επίπεδο, έτσι και εδώ, αξιοποιούνται τα δεδομένα που παρέχει η ΕΛΣΤΑΤ ώστε να αναζητηθούν διαφορές στις τιμές και ποσότητες των προϊόντων και υπηρεσιών στις περιφερειακές ενότητες της χώρας. Το βασικό ερευνητικό ερώτημα είναι:

7) Ποια η σχέση μεταβολής τιμής και ποσότητας στις διάφορες περιφερειακές ενότητες;

Συνοπτικά, το μεθοδολογικό πλαίσιο της έρευνας παρουσιάζεται συνοπτικά παρακάτω στο Σχήμα 7.

Σχήμα 7: Μεθοδολογικό πλαίσιο Ερευνας

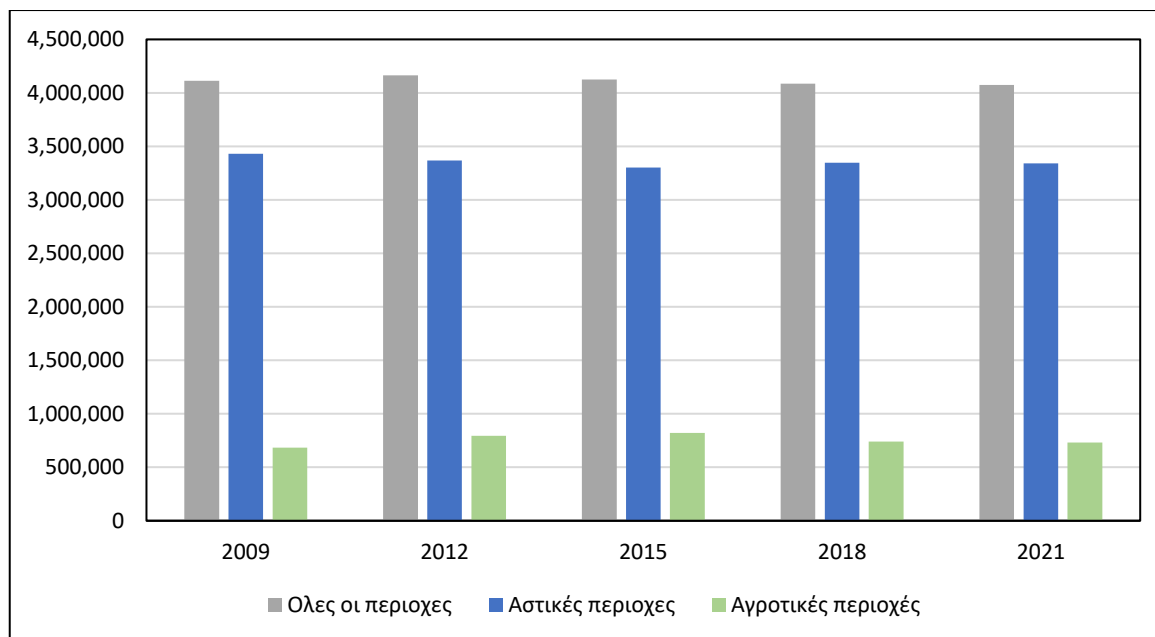

Κεφάλαιο 5: Αποτελέσματα Έρευνας

5.1. Ανάλυση εθνικού επιπέδου

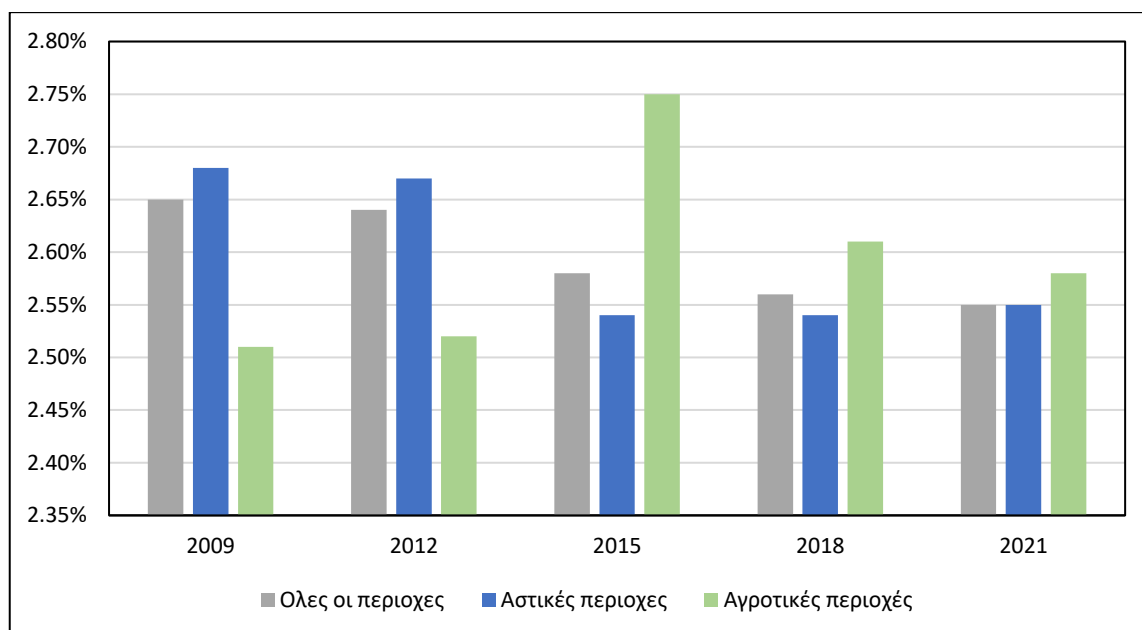
Για το Εθνικό επίπεδο τα περιθώρια ανάλυσης των νοικοκυριών επέτρεψαν την εξαγωγή βασικών και σημαντικών συμπερασμάτων που ακολουθούν παρακάτω. Το δείγμα αφορά τα νοικοκυριά ολόκληρης της Επικράτειας. Πιο συγκεκριμένα για το έτος 2009 για όλες τις περιοχές το σύνολο των νοικοκυριών ήταν 4.114.150 με το μέσο σύνολο μελών για κάθε νοικοκυριό τα 2,65 μέλη. Στις αστικές περιοχές τα νοικοκυριά ήταν 3.430.953 ενώ στις αγροτικές περιοχές 683.197. Για το έτος 2012 ο συνολικός αριθμός των νοικοκυριών ήταν 4.163.236 και μέσο σύνολο μελών τα 2,64 άτομα. Στις αστικές περιοχές διέμεναν 3.368.349 νοικοκυριά και αντίστοιχα στις αγροτικές περιοχές 794.887. Το έτος 2015, 4.124.095 ήταν το σύνολο των νοικοκυριών στην Ελλάδα και ο μέσος όρος των μελών τους ήταν 2,58 άτομα. Τα 3.302.874 ήταν νοικοκυριά των αστικών περιοχών και τα 821.221 νοικοκυριά αγροτικών περιοχών. Τα νοικοκυριά στην Ελλάδα το 2018 ήταν 4.085.310 εκ των οποίων τα αστικά ήταν 3.345.852 και τα αγροτικά 739.458. Ο μέσος όρος των μελών των νοικοκυριών ήταν 2,56 άτομα. Τέλος για το 2021, το σύνολο των νοικοκυριών στην Επικράτεια ήταν 4.073.258 με μέσο όρο μελών τα 2,55 άτομα. Τα νοικοκυριά των αστικών περιοχών ήταν 3.342.439 ενώ των αγροτικών περιοχών ήταν 730.819 (Σχήμα 8 και Σχήμα 9). Για την εκτίμηση της κατά κεφαλήν δαπάνης χρησιμοποιείται στάθμιση σύμφωνα με την οποία το πρώτο μέλος του νοικοκυριού αντιστοιχεί σε ένα άτομο, το δεύτερο (άνω των 15 ετών) σε 0.50 και όλα τα υπόλοιπα σε 0.30.

Σχήμα 8: Συνολικός Αριθμός Νοικοκυριών για κάθε έτος έρευνας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

Σχήμα 9: Ποσοστό μελών νοικοκυριών για κάθε έτος έρευνας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

5.1.1. Γενικές Κατηγορίες Δαπανών

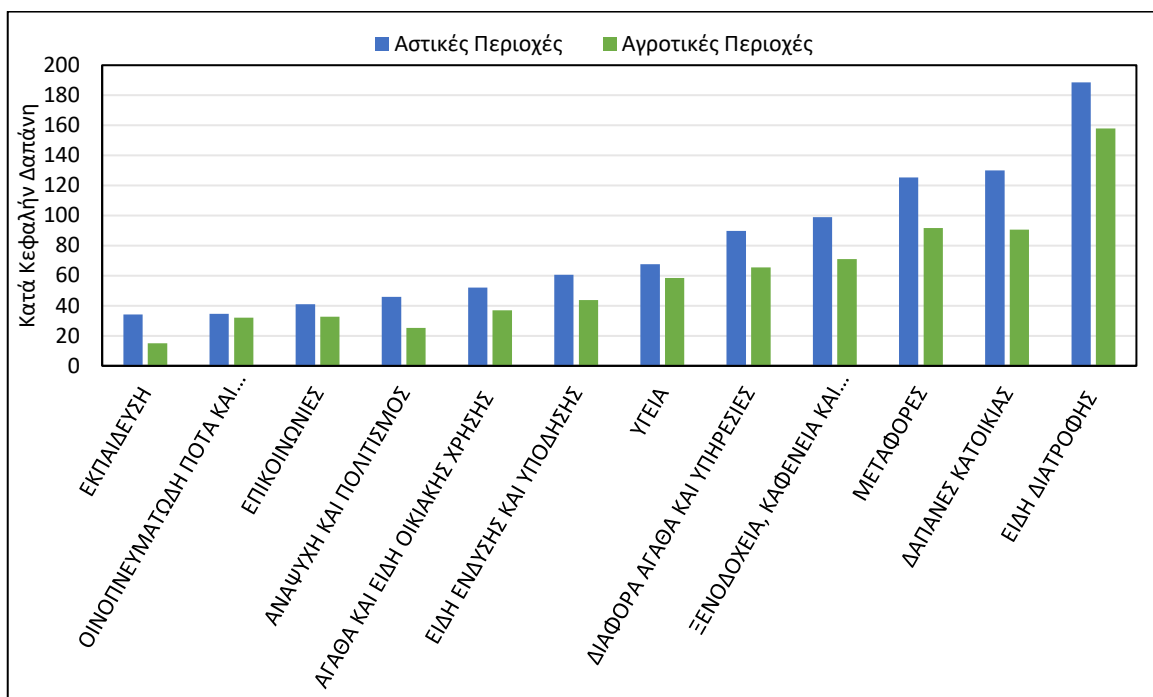
Ερευνητικό Ερώτημα 1: Εξέταση διαφορών της βαρύτητας των διαφόρων κατηγοριών προϊόντων και υπηρεσιών στη συνολική κατά κεφαλή δαπάνη των κατοίκων αστικών και αγροτικών περιοχών.

Η έρευνα έδειξε ότι τα νοικοκυριά γενικά δαπανούν λιγότερα χρήματα για έξοδα εκπαίδευσης, οινοπνευματώδη ποτά και καπνό, επικοινωνίες και για αναψυχή. Η μεγαλύτερη δαπάνη των νοικοκυριών εμφανίζεται στα είδη διατροφής, στα έξοδα κατοικίας, τα μεταφορικά τους έξοδα αλλά και για ξενοδοχεία κλπ.. Η σύγκριση έδειξε ότι σε όλες τις κατηγορίες η κατά κεφαλή δαπάνη είναι μεγαλύτερη για τα νοικοκυριά των αστικών περιοχών από αυτών των αγροτικών, με τις μεγαλύτερες διαφορές να αποτυπώνονται στις κατηγορίες των ειδών διατροφής, τις δαπάνες κατοικίας, τις μεταφορές, τα ξενοδοχεία κλπ., στην αναψυχή αλλά και στην εκπαίδευση (Σχήμα 10).

Ο συντελεστής συσχέτισης Spearman υπολογίστηκε σε 0.972 για το ύψος των δαπανών (Σχήμα 10) και σε 0.977 για τη σημαντικότητα των δαπανών (Σχήμα 11), όπως αυτή προκύπτει από τη συμμετοχή της κάθε κατηγορίας στο σύνολο της δαπάνης των νοικοκυριών. Και στις δύο περιπτώσεις η στατιστική σημαντικότητα ήταν (<0.001). Τα ευρήματα αυτά μαρτυρούν πως υπάρχει υψηλή ομοιότητα στη σημαντικότητα των δαπανών για τις διάφορες κατηγορίες μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

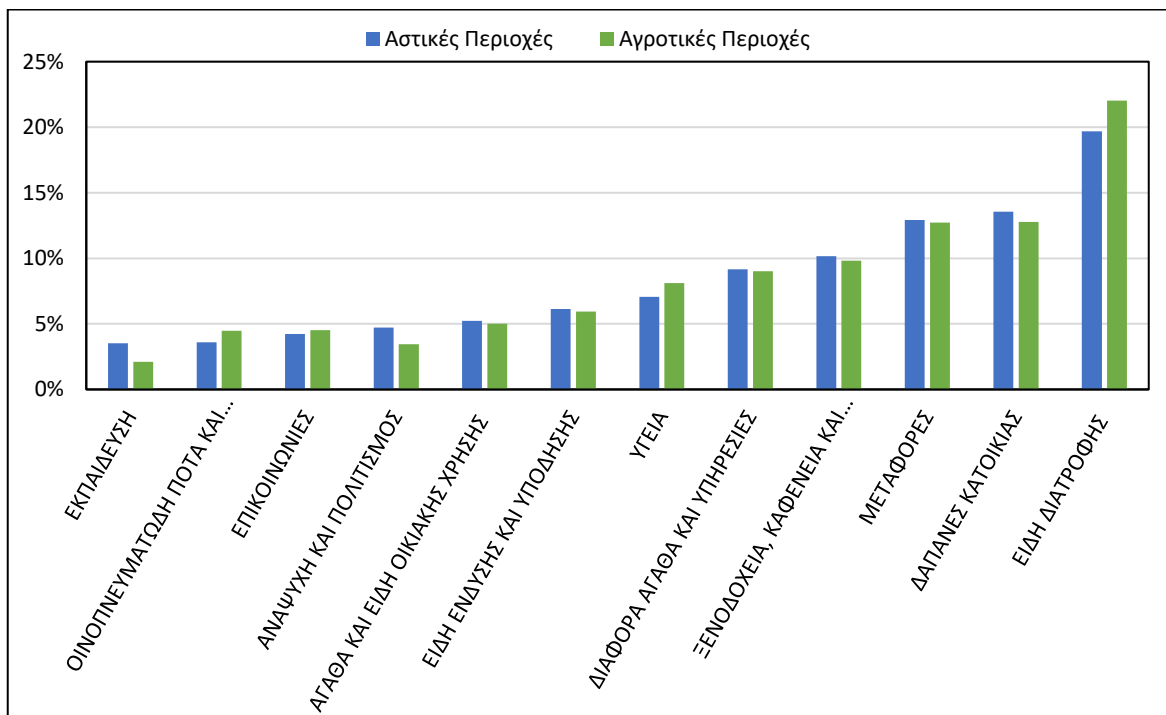
Σχήμα 10: Κατά Κεφαλήν Δαπάνη ανά Κατηγορία Εξόδων

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ίδια Επεξεργασία

Σημείωση: Τα αποτελέσματα υπολογίστηκαν με τις Μέσες Τιμές των δεδομένων για τα 5 έτη 2009, 2012, 2015, 2018, 2021.

Σχήμα 11: Συμμετοχή κατηγοριών δαπανών στο σύνολο της κατά κεφαλήν δαπάνης

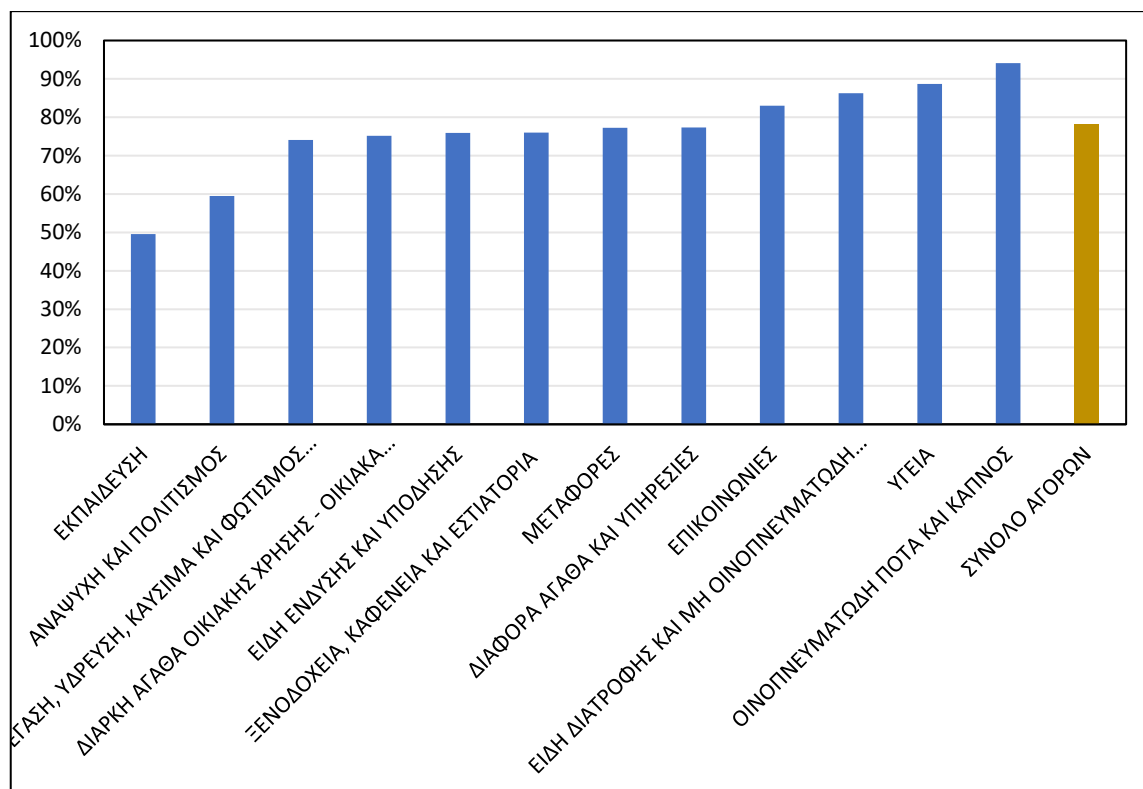
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ίδια Επεξεργασία

Σημείωση: Τα αποτελέσματα υπολογίστηκαν με τις Μέσες Τιμές των δεδομένων για τα 5 έτη 2009, 2012, 2015, 2018, 2021.

Ερευνητικό Ερώτημα 2: Σχέση μεταξύ αγροτικών και Εθνικών δαπανών για τις ίδιες κατηγορίες εξόδων

Για τη περίοδο 2009-2021 παρατηρείται ότι οι συνολικές δαπάνες των αγροτικών νοικοκυριών αντιστοιχούσαν κατά μέσο όρο στο 78% του εθνικού μέσου όρου. Τη μεγαλύτερη απόκλιση έχουν οι δαπάνες εκπαίδευσης ενώ τη μικρότερη οι δαπάνες για οινοπνευματώδη είδη. Σε καμία κατηγορία δαπανών οι δαπάνες των αγροτικών περιοχών δεν ξεπερνούν αυτές των αστικών. Ωστόσο, τέσσερις κατηγορίες (επικοινωνίες κτλ.) παρουσιάζουν σχετική δαπάνη μεγαλύτερη από τη συνολική (Σχήμα 12).

Σχήμα 12: Σύγκριση Κατά Κεφαλήν Δαπάνης Αγροτικών Περιοχών προς το Σύνολο

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ίδια Επεξεργασία

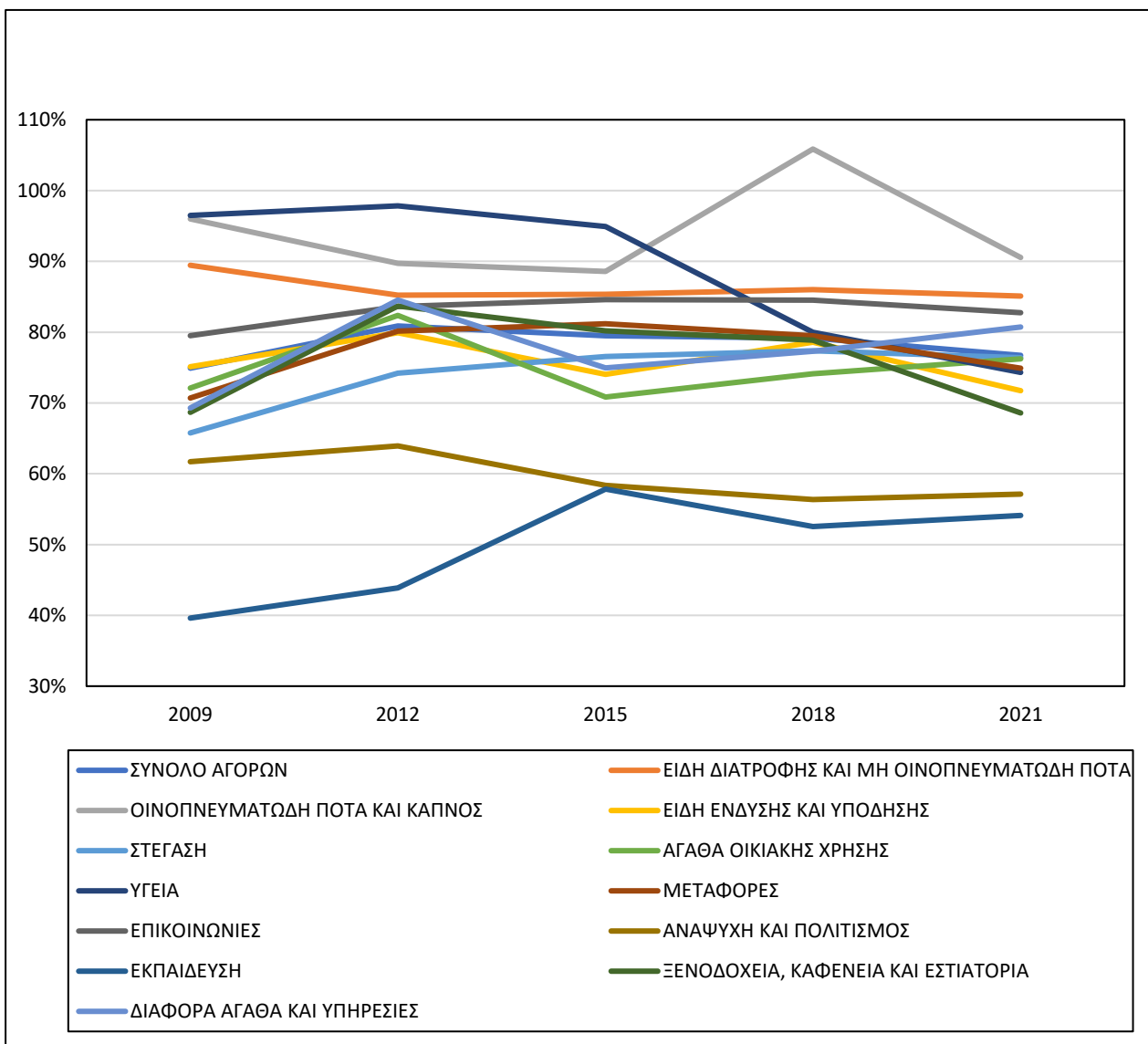
Σημείωση: Τα αποτελέσματα υπολογίστηκαν με τις Μέσες Τιμές των δεδομένων για τα 5 έτη 2009, 2012, 2015, 2018, 2021.

Η εξέταση της σχετικής δαπάνης στα πέντε έτη αναφοράς, φανερώνει πως δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο μοτίβο αντίδρασης στις διάφορες κρίσεις. Υπάρχουν δαπάνες όπως αυτές για είδη διατροφής και επικοινωνίες οι οποίες παρουσιάζουν μια σχετική σταθερότητα στην περίοδο εξέτασης, ενώ υπάρχουν δαπάνες όπως η εκπαίδευση, η υγεία και τα οινοπνευματώδη ποτά που παρουσιάζουν μεγάλη μεταβλητότητα. Πρέπει να σημειωθεί πως για όλα τις δαπάνες, μόνο αυτή για

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

οινοπνευματώδη ξεπέρασε σε κάποια χρονική περίοδο τη μέση εθνική δαπάνη για αυτή την κατηγορία (2018) (Σχήμα 13).

Σχήμα 13: Σύγκριση ποσού δαπάνης αγροτικών νοικοκυριών έναντι της Εθνικής δαπάνης

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ίδια Επεξεργασία

Ερευνητικό Ερώτημα 3: Οι αλλαγές που επέφεραν οι δύο κρίσεις, οικονομική και πανδημία, στο ύψος της δαπάνης αλλά και στη σημαντικότητα κάθε κατηγορίας στη διαμόρφωση της τελικής κατά κεφαλήν δαπάνης. Ανάλυση διαφορών μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.

1) Μεταβολή στις Δαπάνες

Η πτώση είναι μεγαλύτερη στις αστικές περιοχές (βάσει συνολικών δαπανών). Ο συντελεστής συσχέτισης, είναι μεγάλος και στατιστικά σημαντικός. Ωστόσο δεν υπάρχει τέλεια συσχέτιση. Άρα υπάρχουν κάποιες διαφορές στην κατάταξη των κατηγοριών με

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

βάση τη μεταβολή της δαπάνης μεταξύ του 2009 και του 2015. Οι μεγαλύτερες πτώσεις του ποσοστού μεταβολής των δαπανών αφορούν τα αγαθά οικιακής χρήσης, τα είδη ένδυσης, και τα διάφορα αγαθά για τις αγροτικές αλλά και για τις αστικές περιοχές. Οι μικρότερες μειώσεις του ποσοστού μεταβολής των δαπανών παρατηρούνται στις κατηγορίες των οινοπνευματώδη ποτών και καπνών, στα είδη διατροφής, στη στέγαση και στην υγεία για τις αστικές και τις αγροτικές περιοχές. Μόνο η δαπάνη για εκπαίδευση αυξήθηκε στις αγροτικές περιοχές (Πίνακας 5).

Πίνακας 5: Μεταβολές Δαπανών σε Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2009-2015

Μεταβολή Δαπανών	2009-2015	
	Αστικές Περιοχές	Αγροτικές Περιοχές
ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΩΝ	-29.49%	-25.68%
ΑΓΑΘΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	-50%	-52%
ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΗΣΗΣ	-47%	-49%
ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	-38%	-34%
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ, ΚΑΦΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	-37%	-26%
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	-34%	-23%
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	-33%	-29%
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	-30%	3%
ΑΝΑΨΥΧΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	-28%	-34%
ΥΓΕΙΑ	-18%	-20%
ΣΤΕΓΑΣΗ	-17%	-3%
ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	-15%	-20%
ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	-13%	-21%
Συντελεστής Συσχέτισης Spearman	0.740***	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

Στην κρίση του κορονοϊού παρατηρείται γενική πτώση στη συνολική δαπάνη. Ο συντελεστής συσχέτισης είναι αρκετά υψηλός αλλά χαμηλότερος από τον αντίστοιχο της περιόδου 2009-2015. Για το λόγο αυτό φανερώνονται μεγαλύτερες διαφοροποιήσεις στις κατατάξεις. Αντίθετα όμως με την προηγούμενη κρίση, η πτώση ήταν πολύ μικρότερη ενώ εμφανίζεται μεγαλύτερη στις αγροτικές περιοχές έναντι των αστικών. Υπήρξαν και κατηγορίες που σημείωσαν σημαντική άνοδο (Πίνακας 6).

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Πίνακας 6: Μεταβολές Δαπανών σε Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2018-2021

Μεταβολή Δαπανών	2018-2021	
	Αστικές Περιοχές	Αγροτικές Περιοχές
ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΩΝ	-1%	-5%
ΑΝΑΨΥΧΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	-23%	-21%
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ, ΚΑΦΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	-18%	-30%
ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΗΣΗΣ	-15%	-23%
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	-3%	-9%
ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	-2%	3%
ΑΓΑΘΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	0%	4%
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	0%	4%
ΣΤΕΓΑΣΗ	3%	2%
ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	6%	-12%
ΥΓΕΙΑ	7%	-1%
ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΜΗ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ	7%	7%
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	12%	9%
Συντελεστής Συσχέτισης Spearman	0.717***	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και *ιδία Επεξεργασία*

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

2) Σημαντικότητα Δαπάνης

Η συσχέτιση στη σημαντικότητα των δαπανών για το διάστημα 2009-2015 είναι υψηλή. Για τις αστικές αλλά και για τις αγροτικές περιοχές η μεταβολή της σημαντικότητας των δαπανών για αγαθά οικιακής χρήσης, είδη ένδυσης και για διάφορα αγαθά και υπηρεσίες παρουσίασε πτώση. Αντίθετα το ποσοστό μεταβολής της σημαντικότητας κινήθηκε θετικά για την εκπαίδευση και τη στέγαση για τις αγροτικές περιοχές, ενώ θετική ήταν η μεταβολή για τις κατηγορίες της στέγασης, των ειδών διατροφής και για τα οινοπνευματώδη ποτά για τα νοικοκυριά των αστικών περιοχών (Πίνακας 7).

Πίνακας 7: Μεταβολή Σημαντικότητας Δαπανών σε Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2009-2015

Μεταβολή Σημαντικότητας	2009-2015	
	Αστικές Περιοχές	Αγροτικές Περιοχές
ΑΓΑΘΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	-29%	-36%
ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΗΣΗΣ	-24%	-31%
ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	-12%	-11%
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ, ΚΑΦΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	-11%	0%
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	-6%	3%
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	-5%	-5%
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	0%	39%
ΑΝΑΨΥΧΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	2%	-12%
ΥΓΕΙΑ	16%	8%
ΣΤΕΓΑΣΗ	17%	30%
ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΜΗ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ	21%	8%
ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	24%	6%
Συντελεστής Συσχέτισης Spearman	0.722***	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

Η συσχέτιση για τα έτη 2018-2021 παραμένει υψηλή και είναι σχεδόν ίδια με αυτή της προηγούμενης κρίσης. Παρατηρείται ότι έχουμε μείωση της μεταβολής σημαντικότητας των δαπανών για αναψυχή και πολιτισμό, ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια αλλά και για αγορές ειδών ένδυσης και υπόδησης και στις αστικές και στις αγροτικές περιοχές. Αυτό το γεγονός ίσως οφείλεται στη παύση λειτουργία των αγορών και των περιοριστικών μέτρων που εφαρμόστηκαν κατά τη περίοδο της πανδημίας. Θετική μεταβολή του ποσοστού σημαντικότητας φαίνεται παρατηρείται στις κατηγορίες των επικοινωνιών, των ειδών διατροφής και στην υγεία για τις αστικές περιοχές ενώ για τις αγροτικές αύξηση της μεταβολής είχαμε στις επικοινωνίες, την εκπαίδευση και στα είδη διατροφής (Πίνακας 8).

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Πίνακας 8: Μεταβολή Σημαντικότητας Δαπανών σε Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2018-2021

Μεταβολή Σημαντικότητας	2018-2021	
	Αστικές Περιοχές	Αγροτικές Περιοχές
ΑΝΑΨΥΧΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	-22%	-18%
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ, ΚΑΦΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	-17%	-26%
ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΗΣΗΣ	-13%	-19%
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	-2%	-5%
ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	-1%	8%
ΔΙΑΡΚΗ ΑΓΑΘΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ	1%	9%
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	2%	9%
ΣΤΕΓΑΣΗ	4%	6%
ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	8%	-8%
ΥΓΕΙΑ	8%	3%
ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΜΗ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ	9%	12%
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	13%	14%
Συντελεστής Συσχέτισης Spearman	0.726***	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ίδια Επεξεργασία

5.1.2. Ειδικές Κατηγορίες Δαπανών

Ερευνητικό Ερώτημα 4: Ελαστικότητα ζήτησης για διάφορα είδη δαπανών. Εξέταση διαφορών μεταξύ αγροτικού και αστικού χώρου.

Σε συνέχεια της απάντησης του προηγούμενου ερωτήματος παρουσιάζονται κάποια ενδιαφέροντα στοιχεία σχετικά με τις ειδικές κατηγορίες δαπανών.

Ακολουθεί η παρατήρηση του Μέσου Όρου σημαντικότητας δαπανών για τις αστικές και αγροτικές περιοχές για όλα τα έτη έρευνας. Έτσι θα διαχωριστούν οι βασικότερες δαπάνες για τις δύο κατηγορίες οικισμών.

Ο συντελεστής συσχέτισης είναι υψηλός, που σημαίνει ότι δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφορές στο μέσο όρο σημαντικότητας δαπάνης για τις αστικές και τις αγροτικές περιοχές. Υπάρχουν διαφοροποιήσεις ανάμεσα σε προϊόντα αλλά οι σημαντικότερες είναι ίδιες. Στις μικρότερης σημασίας αγαθά παρατηρούνται διαφοροποιήσεις (Πίνακας 9).

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Πίνακας 9: Μέσος Όρος Σημαντικότητας Δαπάνης για Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2009-2021

Κατηγορία Δαπάνης	Σημαντικότητα δαπάνης (%) Μ.Ο. 2009-2021	
	Αστικές περιοχές	Αγροτικές περιοχές
Βούτυρο	0.20	0.17
Ζάχαρη	0.36	0.42
Υγραέριο κύριας κατοικίας	0.42	0.88
Σπορέλαια	0.50	0.50
Γάλα συντηρημένο	0.71	0.68
Γάλα νωπό με χαμηλή περιεκτικότητα σε λιπαρά	0.81	0.52
Σοκολάτες	0.82	0.66
Ψάρια Γ' κατηγορίας	0.90	1.07
Ψάρια Α' κατηγορίας	0.92	0.52
Μπύρα	1.14	1.09
Στερεά καύσιμα	1.32	6.40
Ψάρια Β' κατηγορίας	1.68	1.55
Φυσικό αέριο κύριας κατοικίας	1.71	0.04
Καφές	1.76	1.58
Κρασί από σταφύλια ή άλλα φρούτα	1.82	1.32
Κρέας από προβατοειδή και αιγοειδή (νωπό, διατηρημένο σε απλή ψύξη ή κατεψυγμένο)	1.93	2.22
Αποστάγματα	2.05	1.60
Γιαούρτι	2.10	1.70
Γάλα νωπό πλήρες	2.87	2.47
Κρέας από χοιροειδή (νωπό, διατηρημένο σε απλή ψύξη ή κατεψυγμένο)	3.20	3.63
Κρέας από πουλερικά (νωπό, διατηρημένο σε απλή ψύξη ή κατεψυγμένο)	3.63	2.89
Ελαιόλαδο	3.79	2.78
Λαχανικά με φύλλα ή στέλεχος και χόρτα (νωπά, διατηρημένα σε απλή ψύξη ή κατεψυγμένα)	5.53	3.80
Εσπεριδοειδή (νωπά ή διατηρημένα σε απλή ψύξη)	5.96	4.48
Τυρί	6.85	5.76
Κρέας από βοοειδή (νωπό, διατηρημένο σε απλή ψύξη ή κατεψυγμένο)	7.93	7.33
Ψωμί και είδη αρτοποιίας	8.24	8.85
Καύσιμα υγρά και έξοδα κεντρικής θέρμανσης κύριας κατοικίας	9.26	12.51
Τσιγάρα	9.26	10.28
Ηλεκτρισμός κύριας κατοικίας	12.33	12.27
Συντελεστής Συσχέτισης Spearman	0.900***	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Ακολουθεί μελέτη για τις τιμές για των προϊόντων στις αγροτικές περιοχές σε σχέση με τις τιμές των αστικών περιοχών στον Πίνακα 10. Υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός προϊόντων που κοστίζουν περισσότερο σε αγροτικές περιοχές απ' ότι στις αστικές (λόγος τιμών >100). Οι κατηγορίες αυτές δεν είναι σταθερές πλην κάποιων προϊόντων όπως το χοιρινό κρέας, το πλήρες γάλα τα λαχανικά αλλά και ο ηλεκτρισμός και τα καύσιμα οικίας που είναι τις περισσότερες φορές υψηλότερα. Επίσης, έχουμε μεγάλη διαφοροποίηση στις δαπάνες για στερεά καύσιμα που είναι πολύ υψηλές στις αγροτικές περιοχές. Αυτό φανερώνει ότι η κρίση μπορεί να έχει διαφορετικά αποτελέσματα στις αστικές και αγροτικές περιοχές, ανάλογα με το είδος των προϊόντων που επηρεάζονται.

Πίνακας 10: Συσχέτιση Τιμών Προϊόντων ανάμεσα στις Αστικές και τις Αγροτικές Περιοχές

Κωδικός	Είδος Δαπάνης	2009	2012	2015	2018	2021
T1	Ψωμί και είδη αρτοποιίας	89%	88%	97%	87%	96%
T2	Κρέας από βοοειδή	96%	99%	98%	97%	97%
T3	Κρέας από χοιροειδή	101%	103%	100%	103%	103%
T4	Κρέας από προβατοειδή και αιγοειδή	99%	98%	93%	104%	96%
T5	Κρέας από πουλερικά	103%	110%	98%	98%	98%
T6	Ψάρια Α' κατηγορίας	81%	98%	83%	87%	89%
T7	Ψάρια Β' κατηγορίας	94%	98%	92%	92%	94%
T8	Ψάρια Γ' κατηγορίας	106%	99%	94%	108%	97%
T9	Γάλα νωπό πλήρες	104%	102%	102%	102%	97%
T10	Γάλα νωπό με χαμηλά λιπαρά	101%	106%	100%	100%	97%
T11	Γάλα συντηρημένο	82%	82%	108%	99%	96%
T12	Γιαούρτι	97%	93%	95%	95%	97%
T13	Τυρί	95%	94%	95%	94%	97%
T14	Βούτυρο	97%	81%	96%	93%	99%
T15	Ελαιόλαδο	97%	97%	95%	96%	89%
T16	Σπορέλαια	101%	95%	98%	104%	101%
T17	Εσπεριδοειδή	101%	105%	100%	99%	98%
T18	Λαχανικά	106%	100%	103%	98%	102%
T19	Ζάχαρη	100%	98%	99%	95%	101%
T20	Σοκολάτες	92%	87%	92%	91%	100%
T21	Καφές	92%	104%	89%	87%	91%
OK1	Αποστάγματα	78%	90%	86%	105%	102%
OK2	Κρασί από σταφύλια ή άλλα φρούτα	66%	78%	78%	90%	82%
OK3	Μπύρα	95%	101%	107%	97%	103%
OK4	Τσιγάρα	100%	97%	102%	101%	101%
OI1	Ηλεκτρισμός κύριας κατοικίας	102%	99%	107%	104%	104%
OI2	Φυσικό αέριο κύριας κατοικίας		107%	101%	109%	96%
OI3	Υγραέριο κύριας κατοικίας	73%	91%	91%	86%	94%
OI4	Καύσιμα κύριας κατοικίας	106%	103%	100%	101%	102%
OI5	Στερεά καύσιμα	120%	96%	107%	177%	323%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ίδια Επεξεργασία

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

1) Ελαστικότητα Ζήτησης

Εδώ φαίνονται τα προϊόντα με την αρνητική και θετική ευαισθησία στις τιμές. Επίσης φαίνεται και το μέγεθος της ευαισθησίας. Διαφαίνεται ότι προϊόντα σημαντικά για την διαβίωση όπως ο ηλεκτρισμός και τα καύσιμα έχουν σχετικά μικρή ελαστικότητα. Άρα αν αυξηθεί πολύ η τιμή οι καταναλωτές δε θα μπορέσουν να τα υποκαταστήσουν. Οπότε ή θα μειώσουν τη κατανάλωση αυτών των ειδών ή θα μειώσουν την κατανάλωση από άλλα προϊόντα για να κρατήσουν σταθερή την κατανάλωση των προϊόντων που δεν μπορούν να υποκαταστήσουν. Ο συντελεστής συσχέτισης είναι σημαντικός (<0.05) αλλά αρκετά χαμηλός (0.441). Αυτό μας δείχνει ότι υπάρχουν διαφορές στις κατατάξεις της ελαστικότητας για την περίοδο της πρώτης κρίσης μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Στις αστικές περιοχές η ελαστικότητα ζήτησης έχει αρνητικό πρόσημο στις κατηγορίες κρέας από βοοειδή, γάλα, ψάρια Γ' κατηγορίας, τυρί, σοκολάτες ενώ είχαμε θετικό πρόσημο για αγαθά όπως ψάρια Β' κατηγορίας, κρασί, λαχανικά, και κρέας από προβατοειδή και χοιροειδή. Στις αγροτικές περιοχές παρατηρείται αρνητικό πρόσημο στις κατηγορίες του ελαιόλαδου, γάλατος, κρέατος από βοοειδή και της ζάχαρης. Αντίθετα θετικό πρόσημο είχαμε στα ψάρια Γ' κατηγορίας, στις σοκολάτες, στο γάλα με χαμηλά λιπαρά, το συντηρημένο γάλα και στα Ψάρια Β' κατηγορίας (Πίνακας 11). Για όσα αγαθά παρουσιάζεται μείωση της ελαστικότητας ως προς τη τιμή, παρουσιάζουν θετική ευαισθησία άρα όσο αυξάνεται η τιμή τόσο μειώνεται η ζήτηση. Σε αυτά τα προϊόντα παρατηρείται μείωση της κατανάλωσης. Όσα προϊόντα παρουσιάζουν θετικό πρόσημο έχουν αρνητική ευαισθησία. Αυτό σημαίνει ότι αυξάνεται η τιμή τους και τα νοικοκυριά συνεχίζουν να τα αποκτούν με μεγαλύτερη τιμή.

Πίνακας 11: Ελαστικότητα ζήτησης σε Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2009-2015

Κωδικός	Κατηγορία	Λόγος μεταβολής ποσότητας / Μεταβολής τιμής 2009-2015	
		Αστικές περιοχές	Αγροτικές περιοχές
T2	Κρέας από βοοειδή	-6066	-1121
T9	Γάλα νωπό πλήρες	-782	-4177
T8	Ψάρια Γ' κατηγορίας	-680	4277
T13	Τυρί	-672	-537
T20	Σοκολάτες	-489	3393
T19	Ζάχαρη	-350	-398
T21	Καφές	-306	-120
T10	Γάλα νωπό με χαμηλά λιπαρά	-228	1888
T14	Βούτυρο	-227	-291
OK4	Τσιγάρα	-168	-156
OK1	Αποστάγματα	-86	-66
OI4	Καύσιμα κύριας κατοικίας	-70	-72
OK3	Μπύρα	-50	-34
T5	Κρέας από πουλερικά	-34	-89
T12	Γιαούρτι	-10	-135
OI1	Ηλεκτρισμός κύριας κατοικίας	-8	21
T6	Ψάρια Α' κατηγορίας	9	-46

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

T15	Ελαιόλαδο	28	-3199
OI3	Υγραέριο κύριας κατοικίας	49	-48
T1	Ψωμί και είδη αρτοποιίας	69	-79
OI5	Στερεά καύσιμα	98	7
T17	Εσπεριδοειδή	157	113
T11	Γάλα συντηρημένο	173	825
T16	Σπορέλαια	192	201
T3	Κρέας από χοιροειδή	206	80
T4	Κρέας από προβατοειδή και αιγοειδή	414	387
T18	Λαχανικά	501	320
OK2	Κρασί από σταφύλια ή άλλα φρούτα	1127	-37
T7	Ψάρια Β' κατηγορίας	1778	998
Συντελεστής Συσχέτισης Spearman		0.441**	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

Ακολουθεί η εξέταση της ελαστικότητας ζήτησης για τη περίοδο 2018-2021. Υπάρχουν διαφορές αλλά μικρότερες από τη προηγούμενη κρίση γιατί ο συντελεστής συσχέτισης είναι μεγαλύτερος (0.686). Η ελαστικότητα είχε αρνητικό πρόσημο για τις αγροτικές αλλά και για τις αστικές περιοχές στις κατηγορίες του φυσικού αερίου (σχεδόν ίδια μεταβολή) και των ψαριών Β' κατηγορίας. Στις αστικές περιοχές παρατηρήθηκε αρνητικό πρόσημο στα καύσιμα κύριας κατοικίας και στο κρασί, ενώ για τις αγροτικές στο κρέας από βοοειδή, στον πλήρες γάλα και στο υγραέριο κύριας κατοικίας. Θετική πρόσημο στην ελαστικότητα στις αστικές περιοχές είχαμε στα ψάρια Γ' κατηγορίας, στο γιαούρτι, στο γάλα με χαμηλά λιπαρά, στο ελαιόλαδο και στα αποστάγματα. Στις αγροτικές περιοχές είχαμε θετική πρόσημο στα ψάρια Γ' κατηγορίας, στο γάλα με χαμηλά λιπαρά, στα αποστάγματα, στο συντηρημένο γάλα και στο κρέας από προβατοειδή και αιγοειδή (Πίνακας 12). Για όσα αγαθά παρουσιάζεται μείωση της ελαστικότητας ως προς τη τιμή, παρουσιάζουν θετική ευαισθησία άρα όσο αυξάνεται η τιμή τόσο μειώνεται η ζήτηση. Σε αυτά τα προϊόντα παρατηρείται μείωση της κατανάλωσης. Όσα προϊόντα παρουσιάζουν θετικό πρόσημο έχουν αρνητική ευαισθησία. Αυτό σημαίνει ότι αυξάνεται η τιμή τους και τα νοικοκυριά συνεχίζουν να τα αποκτούν με μεγαλύτερη τιμή.

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Πίνακας 12: Ελαστικότητα ζήτησης σε Αστικές και Αγροτικές Περιοχές, 2018-2021

Κωδικός	Κατηγορία	Λόγος μεταβολής ποσότητας / Μεταβολής τιμής 2018-2021	
		Αστικές περιοχές	Αγροτικές περιοχές
OI2	Φυσικό αέριο κύριας κατοικίας	-1447	-1400
T7	Ψάρια Β' κατηγορίας	-1163	-3426
OI4	Καύσιμα κύριας κατοικίας	-536	86
OK2	Κρασί από σταφύλια ή άλλα φρούτα	-427	-110
T2	Κρέας από βοοειδή	-376	-670
T9	Γάλα νωπό πλήρες	-358	-1613
OK4	Τσιγάρα	-346	-560
OI3	Υγραέριο κύριας κατοικίας	-331	-1271
T4	Κρέας από προβατοειδή και αιγοειδή	-277	456
T11	Γάλα συντηρημένο	-201	1972
OI5	Στερεά καύσιμα	-184	-45
T1	Ψωμί και είδη αρτοποιίας	-142	-519
OI1	Ηλεκτρισμός κύριας κατοικίας	-131	-155
T13	Τυρί	-51	-135
T16	Σπορέλαια	-22	-209
T6	Ψάρια Α' κατηγορίας	17	41
T17	Εσπεριδοειδή	44	105
T18	Λαχανικά	87	-3
T21	Καφές	95	99
T20	Σοκολάτες	120	-6
T19	Ζάχαρη	126	394
T3	Κρέας από χοιροειδή	176	216
OK3	Μπύρα	190	90
T5	Κρέας από πουλερικά	445	-244
T14	Βούτυρο	608	321
OK1	Αποστάγματα	927	1402
T15	Ελαιόλαδο	1047	217
T10	Γάλα νωπό με χαμηλά λιπαρά	1171	5014
T12	Γιαούρτι	2067	275
T8	Ψάρια Γ' κατηγορίας	2482	19655
Συντελεστής Συσχέτισης Spearman		0.686***	

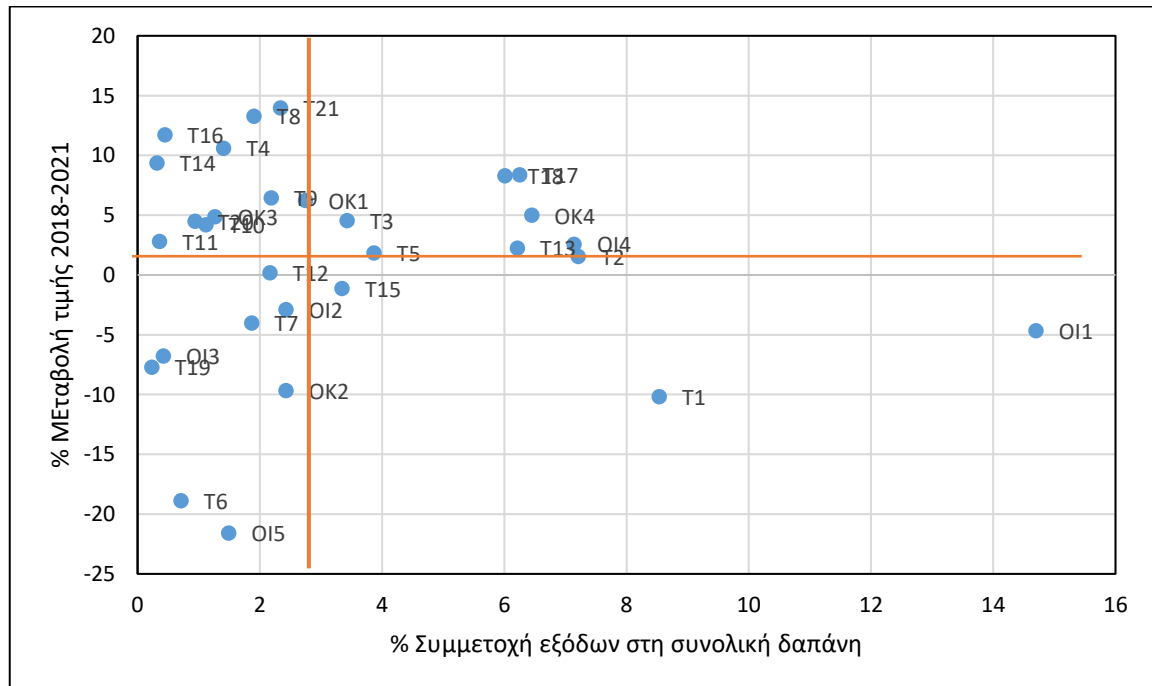
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

2) Σύγκριση σημαντικότητας τιμής

Το ποσοστό μεταβολής της τιμής σε συνδυασμό με τη συμμετοχή των εξόδων για κάθε κατηγορία στη συνολική δαπάνη μπορεί να φανερώσει ποια προϊόντα επηρεάζουν τη ζωή των κατοίκων περισσότερο ανάλογα με την περιοχή που διαμένουν. Έτσι μπορεί να μελετηθούν επ' ακριβώς οι κατηγορίες που έχουν μεγάλη σημασία για το επίπεδο ζωής των κατοίκων και κατά πόσο υπάρχει υψηλή ή χαμηλή μεταβολή των τιμών.

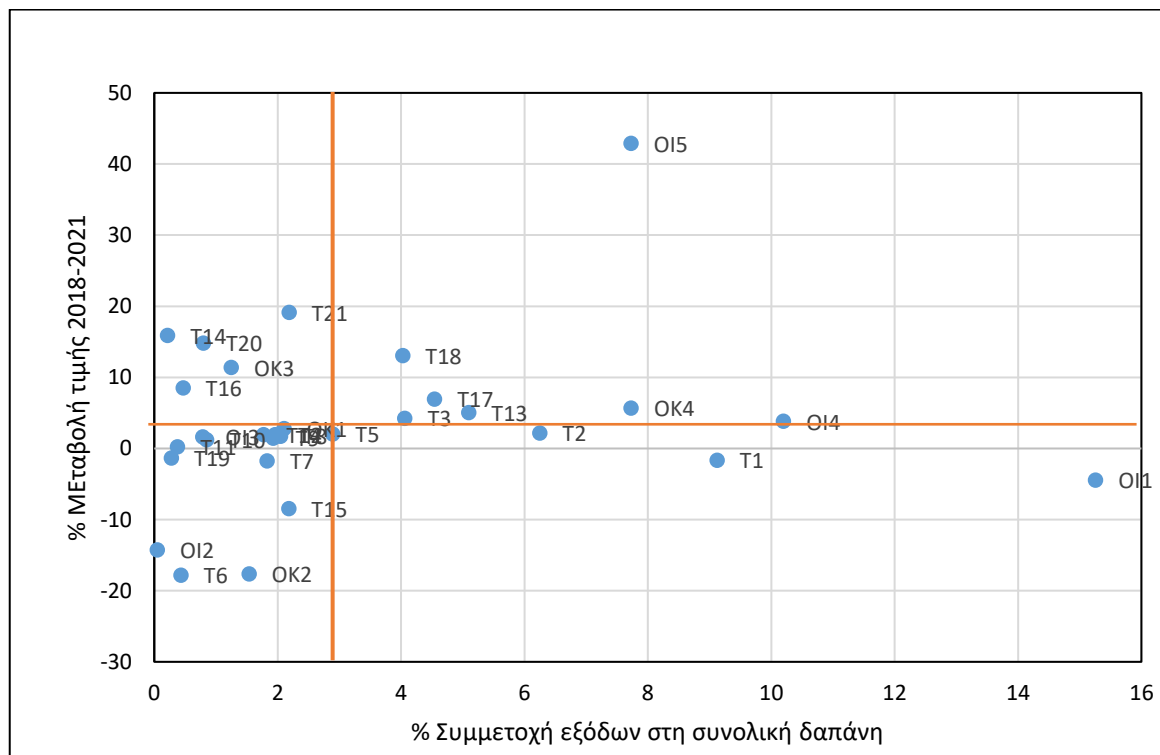
Παρατηρείται ότι συγκεκριμένα προϊόντα επηρέασαν σημαντικά τη ζωή των κατοίκων και στις αγροτικές αλλά και στις αστικές περιοχές. Τα λαχανικά, τα εσπεριδοειδή, το κρέας από χοιροειδή και βοοειδή, τα τσιγάρα, το τυρί και τα καύσιμα κυρίας κατοικίας είναι τα προϊόντα στα οποία παρατηρήθηκε μεταβολή πάνω από το μέσο όρο του ποσοστού μεταβολής της τιμής αλλά και του ποσοστού συμμετοχής των εξόδων στη συνολική δαπάνη και για τις αστικές και τις αγροτικές περιοχές (Σχήμα 14 και Σχήμα 15). Όσον αφορά τις αστικές περιοχές το ελαιόλαδο, το κρέας από πουλερικά και τα αποστάγματα ήταν προϊόντα τα οποία επηρέασαν το επίπεδο ζωής των κατοίκων (Σχήμα 14). Ακόμη για τις αγροτικές περιοχές εκτός από τα προϊόντα που αναφέρθηκαν, η έρευνα έδειξε ότι η τιμή των καυσίμων κύριας κατοικίας επηρέασε τη ζωή των νοικοκυριών (Σχήμα 15).

Σχήμα 14: Σύγκριση Σημαντικότητας τιμής προϊόντων στις Αστικές Περιοχές, 2018-2021

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

Σχήμα 15: Σύγκριση Σημαντικότητας τιμής Προϊόντων στις Αγροτικές Περιοχές, 2018-2021

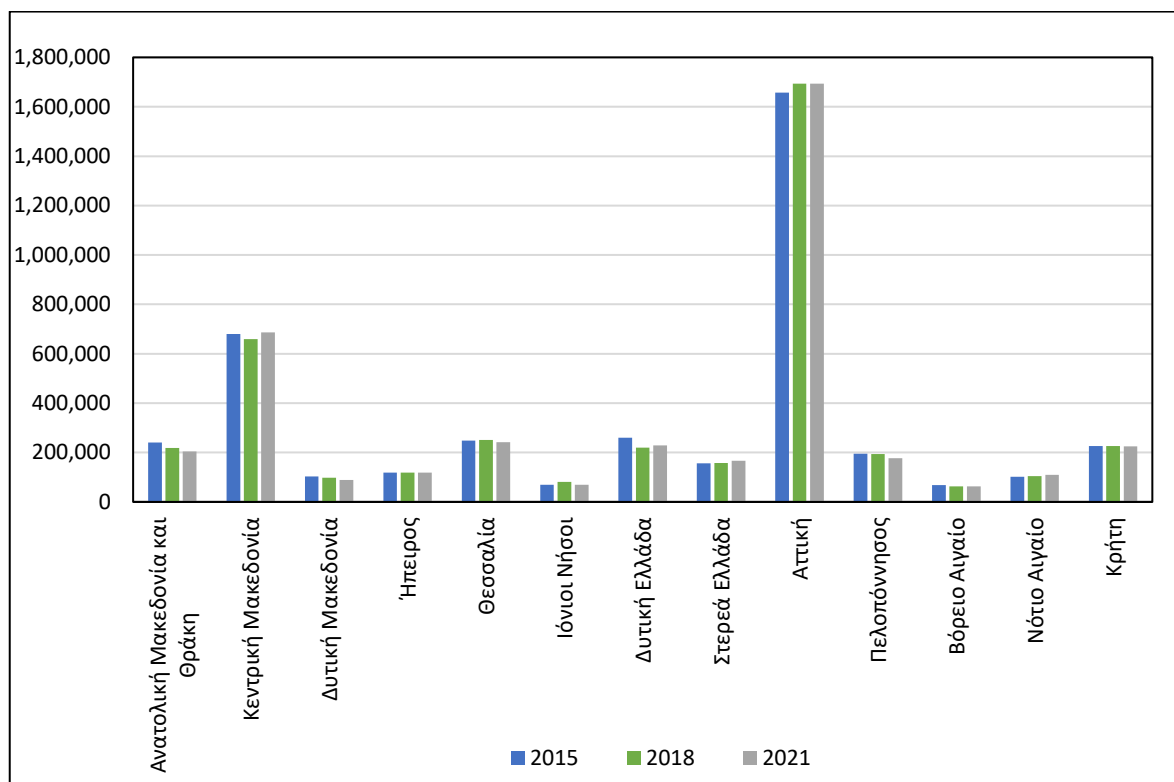
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

5.2. Ανάλυση περιφερειακού επιπέδου

Όσον αφορά το περιφερειακό επίπεδο το δείγμα από κάθε περιφέρεια βοήθησε στην εξαγωγή συμπερασμάτων τα οποία όπως φαίνεται παρακάτω βοηθούν στη διερεύνηση των ερωτημάτων όπου έχουν τεθεί. Για τα έτη από το 2015, 2018 και 2021 τα περισσότερα νοικοκυριά της Ελλάδας βρέθηκαν στην περιφέρεια της Αττικής και την Κεντρικής Μακεδονίας. Ο αριθμός των νοικοκυριών των υπόλοιπων περιφερειών κυμαίνεται από 100.000 έως 280.000 για τα προαναφερθέντα έτη. Οι περιφέρειες της Δυτικής Μακεδονίας, των Ιονίων Νήσων, του Βορείου Αιγαίου, και του Νοτίου Αιγαίου είχαν τον χαμηλότερο αριθμό νοικοκυριών και τα τρία έτη (2015, 2018 και 2021) (Σχήμα 16). Ο μέσος όρος των μελών για κάθε νοικοκυριό για το 2015 ήταν υψηλότερος στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και το ο χαμηλότερος στη περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Για το 2018 παρατηρείται μεγάλη αύξηση στη περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και μειώθηκε αρκετά στις περιφέρειες της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, της Θεσσαλίας και της Κρήτης. Στις υπόλοιπες περιφέρειες δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες μεταβολές. Ακόμη για το 2021 δεν παρατηρείται κάποια ακραία μεταβολή σε καμία από τις περιφέρειες (Σχήμα 17). Και σε αυτή την περίπτωση, χρησιμοποιήθηκε η στάθμιση που χρησιμοποιήθηκε και στο εθνικό επίπεδο για να εξαχθούν οι δαπάνες σε περιφερειακό επίπεδο (το πρώτο μέλος του νοικοκυριού αντιστοιχεί σε ένα άτομο, το δεύτερο (άνω των 15 ετών) σε 0.50 και όλα τα υπόλοιπα σε 0.30).

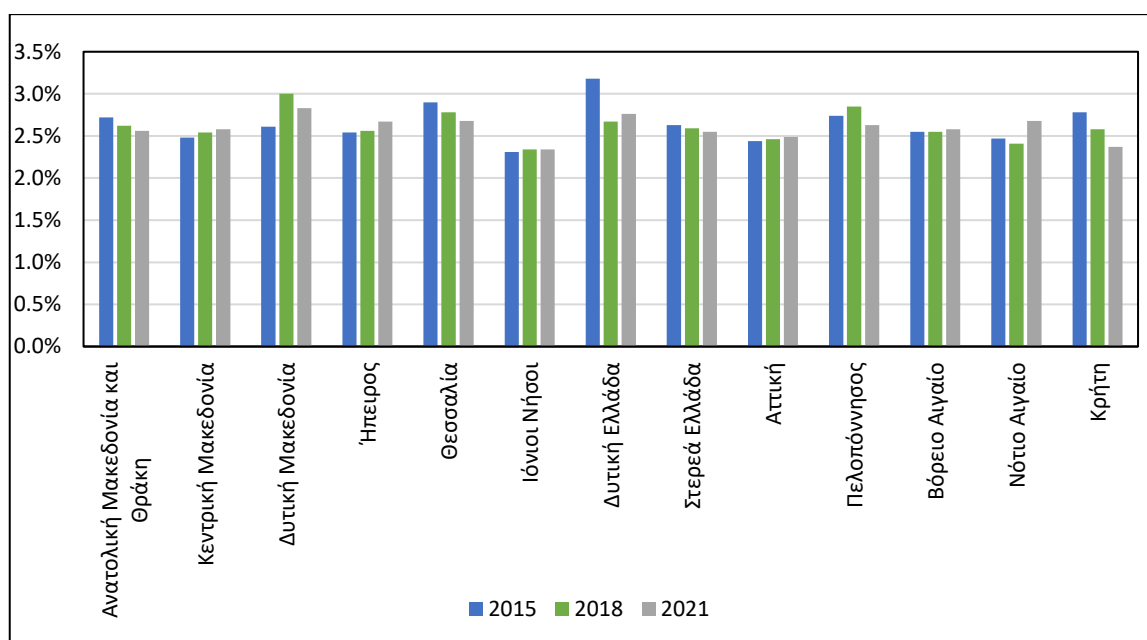
**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Σχήμα 16: Συνολικός αριθμός Νοικοκυριών για κάθε Περιφέρεια

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

Σχήμα 17: Ποσοστό μελών νοικοκυριών για κάθε Περιφέρεια

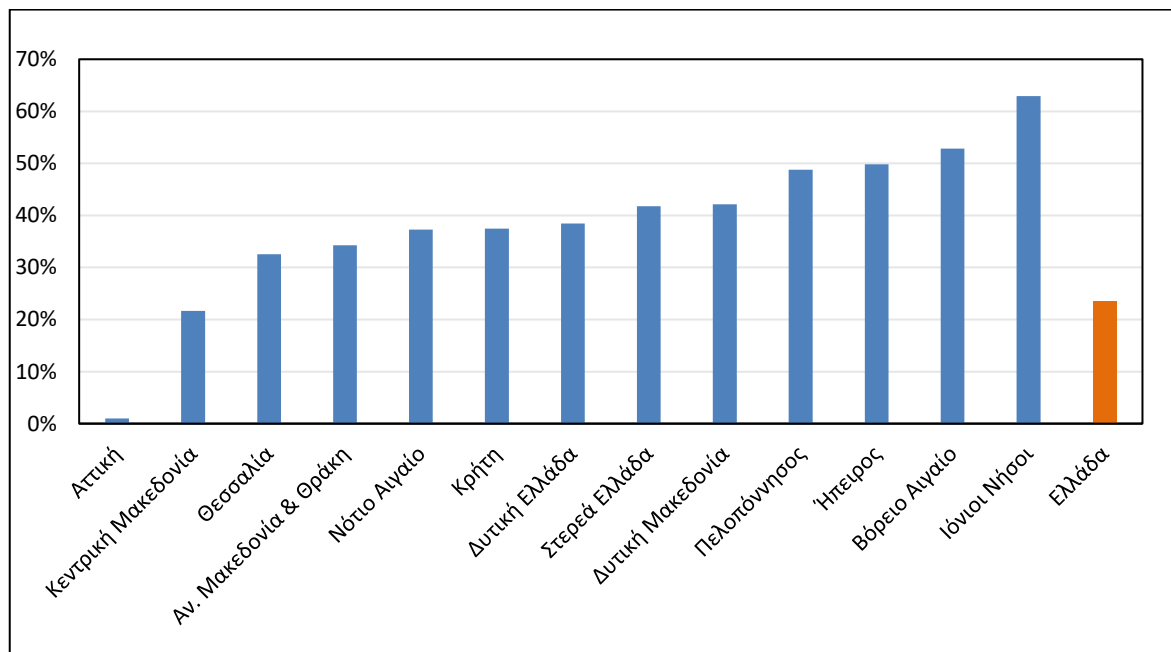

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Παρατηρείται ότι το ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού στις περιφέρειες αντιστοιχεί στο 23,5% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας. Το μεγαλύτερο ποσοστό το συναντάμε στην Περιφέρεια των Ιονίων Νήσων (63%) και το χαμηλότερο στην περιφέρεια Αττικής 1% (Σχήμα 18). Το ποσοστό του ορεινού πληθυσμού συνολικά στην Ελλάδα είναι (7%) με το υψηλότερο ποσοστό στη περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (62%) και το χαμηλότερο στην περιφέρεια Αττικής (0%) (Σχήμα 19). Το συνολικό ποσοστό του αγροτικού και του ορεινού πληθυσμού αποτελεί το 7% του συνόλου για την Ελλάδα, με την περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας να κατέχει το υψηλότερο ποσοστό (29%) και το χαμηλότερο η περιφέρεια Αττικής (0,45%) (Σχήμα 20). Αυτό σημαίνει ότι οι διαφορές που ενδέχεται να παρατηρηθούν για το κόστος ζωής αυτών των περιοχών θα επηρεάσουν σημαντικότερα τους πληθυσμούς των περιφερειών με τα υψηλότερα ποσοστά εν αντιθέσει με τον πληθυσμό των περιφερειών με τα χαμηλότερα.

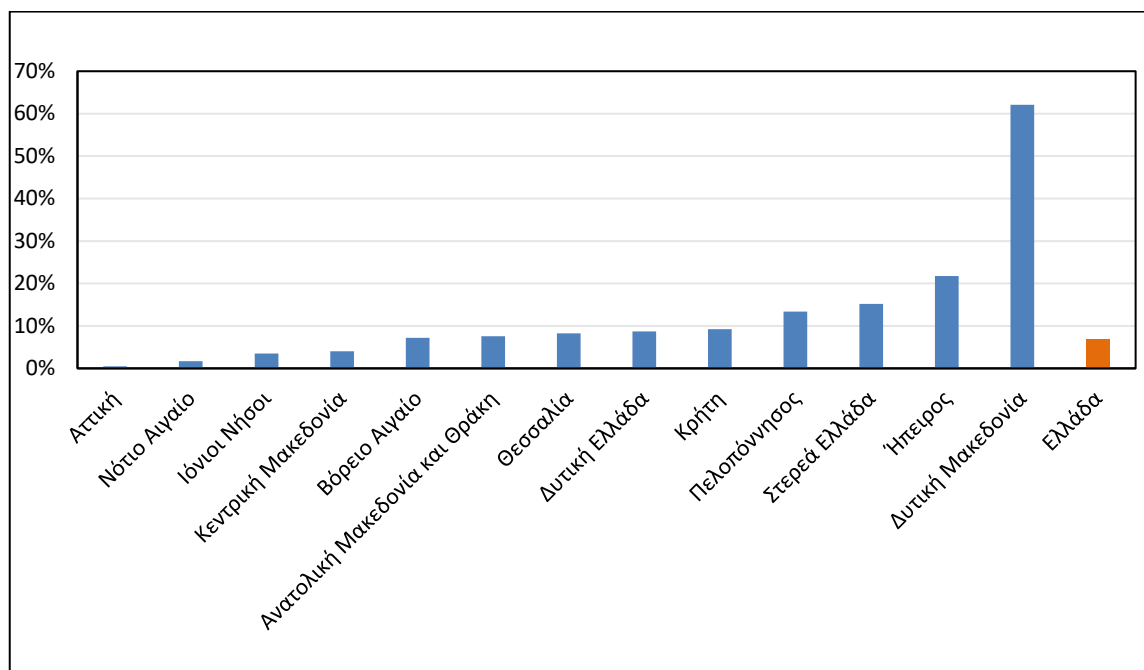
Σχήμα 18: Ποσοστό Αγροτικού Πληθυσμού ανά Περιφέρειες

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

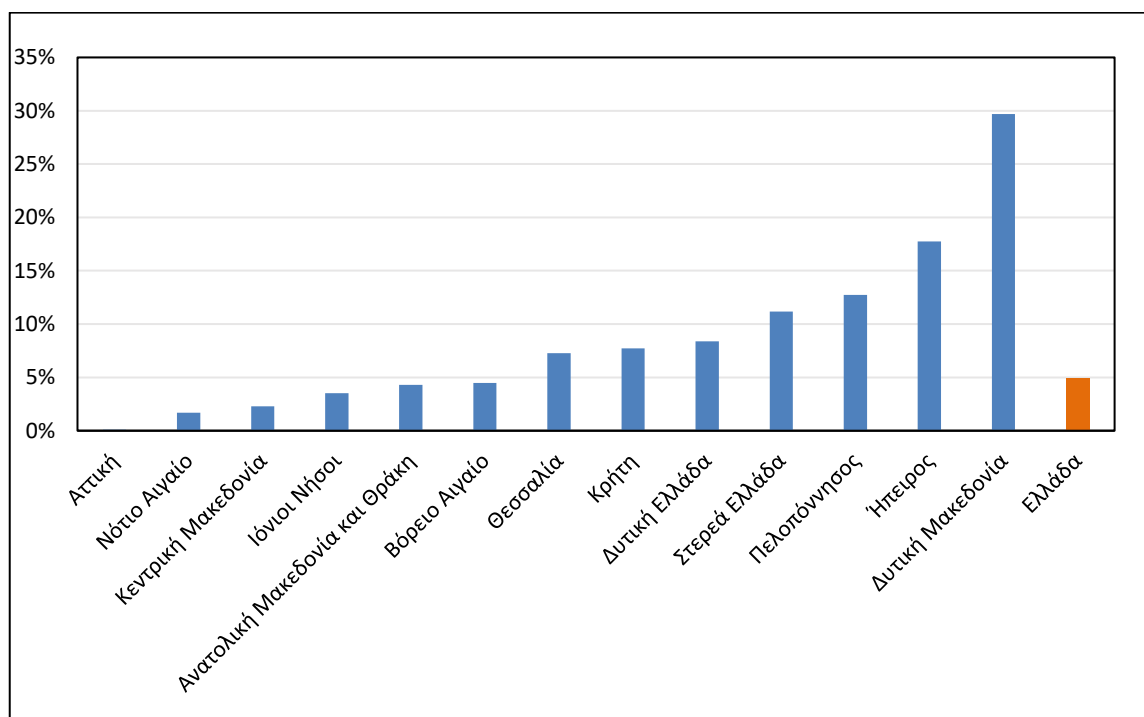
**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Σχήμα 19: Ποσοστό Ορεινού Πληθυσμού ανά Περιφέρειες

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

Σχήμα 20: Ποσοστό Ορεινού και Αγροτικού Πληθυσμού ανά Περιφέρεια

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

5.2.1. Γενικές Κατηγορίες Δαπανών

Ερευνητικό Ερώτημα 5: Ανάλυση επηρεασμού του ύψους των δαπανών κατηγοριών προϊόντων και υπηρεσιών από την αγροτικότητα, ορεινότητα, ορεινότητα και αγροτικότητα.

Ακολουθεί η παρουσίαση των συσχετίσεων μεταξύ της δαπάνης για την αγροτικότητα χρησιμοποιώντας τις 13 περιφέρειες ως δείγμα. Χρησιμοποιούνται όλες οι βασικές κατηγορίες δαπάνης και 2 δαπάνες κατοικίας που εμφανίζονται στο τέλος. Στο *Σχήμα 21* παρουσιάζεται ένα δείγμα για την αγροτικότητα. Ανάλογα εργαστήκαμε για την ορεινότητα και για την ορεινότητα μαζί με την αγροτικότητα. Μελετήθηκε η συσχέτιση και χωρίς την περιφέρεια Αττικής διότι όπως παρατηρήθηκε προηγουμένως τα ποσοστά των αγροτικών και ορεινών νοικοκυριών είναι πολύ χαμηλά σε αυτήν. Άρα για να παρουσιαστεί με μεγαλύτερη σαφήνεια η σχετικότητα μελετήθηκε και χωρίς την περιφέρεια Αττικής, με τα αποτελέσματα να παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα (*Πίνακας 13*).

Στις αγροτικές περιοχές παρατηρείται σε 8 κατηγορίες ότι όσο αυξάνεται το ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού, η κατά κεφαλήν δαπάνη παραμένει σχετικά σταθερή. Η συσχέτιση εμφανίζεται ασθενής αρνητική για τις κατηγορίες των ειδών ένδυσης κλπ. και των μεταφορών που σημαίνει ότι η κατά κεφαλήν δαπάνη επηρεάζεται ελάχιστα όσο αυξάνεται το ποσοστό των νοικοκυριών. Μέτρια ασθενή συσχέτιση συναντάμε στις κατηγορίες της στέγασης, ύδρευση, καύσιμα κλπ.. Ισχυρή αρνητική συσχέτιση εμφανίζεται στις κατηγορίες της εκπαίδευσης, των ξενοδοχείων κλπ. και του ενοικίου για έξοδα κατοικίας που σημαίνει ότι όσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό του πληθυσμού των αγροτικών νοικοκυριών τόσο μειώνεται και η κατά κεφαλήν δαπάνη για αυτές τις κατηγορίες (*Πίνακας 13*).

Στις ορεινές περιοχές παρατηρείται πολύ ασθενής έως καθόλου συσχέτιση σε 7 κατηγορίες. Στις κατηγορίες των ειδών ένδυσης, της υγείας και της αναψυχής κλπ., εμφανίζεται ασθενής αρνητική συσχέτιση. Για την κατηγορία των διαρκή αγαθών κλπ., για την κατηγορία των μεταφορών και για την κατηγορία των ενοικίων έχουμε μέτρια αρνητική συσχέτιση. Μέτρια θετική συσχέτιση εμφανίζεται στην κατηγορία ηλεκτρισμού κλπ., που σημαίνει ότι όσο αυξάνεται το ποσοστό του πληθυσμού των ορεινών περιοχών τόσο αυξάνεται και η κατά κεφαλήν δαπάνη για αυτή τη κατηγορία (*Πίνακας 13*).

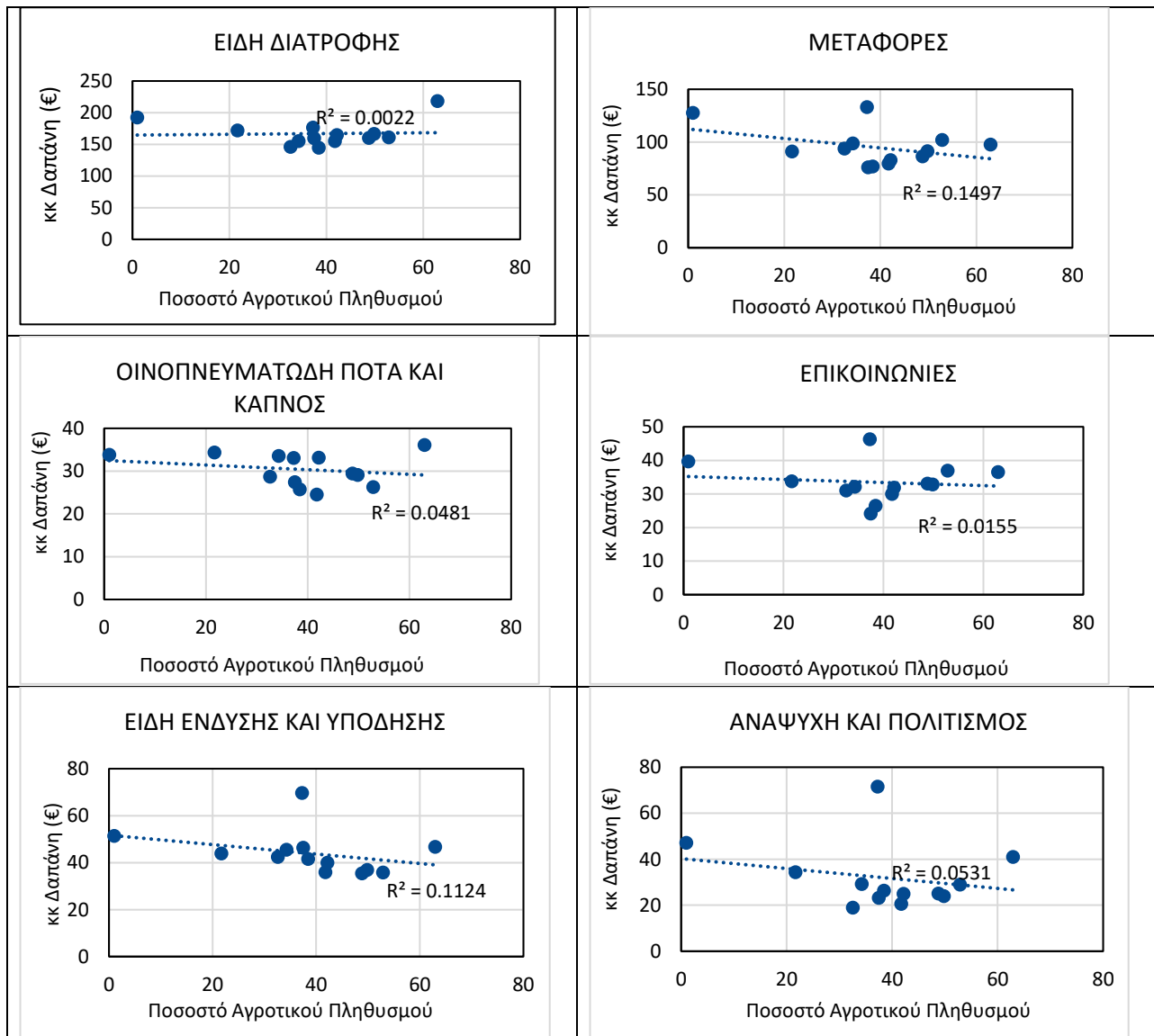
Όταν μελετάται συνολικά η αγροτικότητα μαζί με την ορεινότητα παρουσιάζονται κάποια εξίσου ενδιαφέροντα στοιχεία. Αρχικά μέτρια θετική συσχέτιση παρατηρείται στην κατηγορία του ηλεκτρισμού και καυσίμων. Για 4 κατηγορίες παρατηρείται πολύ ασθενής έως καμία συσχέτιση, ενώ για τρεις (επικοινωνίες, ξενοδοχεία κλπ. και εκπαίδευση) έχουμε ασθενής αρνητική συσχέτιση. Τέλος για 6 κατηγορίες ειδών δαπάνης παρουσιάζονται 6 μέτριες αρνητικές συσχετίσεις (*Πίνακας 13*).

Όταν δεν συμπεριλαμβάνεται η περιφέρεια Αττικής τα αποτελέσματα παρουσιάζουν ορισμένες διαφορές Στην αγροτικότητα παρατηρείται μέτρια θετική συσχέτιση για τα

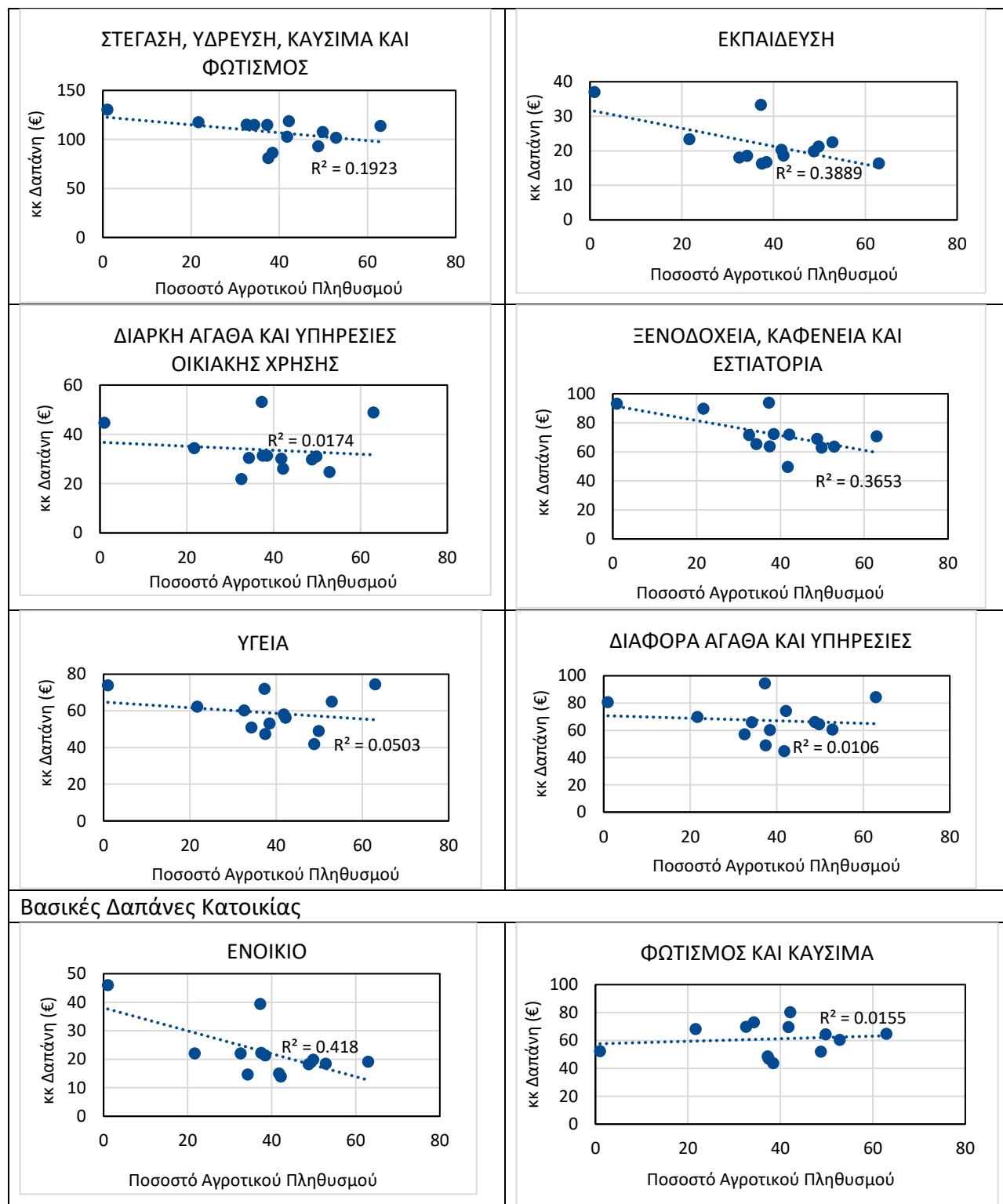
**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

είδη διατροφής και μέτρια αρνητική συσχέτιση για την κατηγορία των ξενοδοχείων, καφετεριών και εστιατορίων. Για την ορεινότητα είχαμε μέτρια θετική συσχέτιση για τον ηλεκτρισμό και καύσιμα, ασθενείς αρνητικές συσχετίσεις για 3 κατηγορίες και μέτρια αρνητική συσχέτιση για τη κατηγορία των ενοικίων. Τα αποτελέσματα σχετικότητας για τον συνδυασμό ορεινών και αγροτικών περιοχών παρουσιάζουν μέτρια θετική συσχέτιση στην κατηγορία του ηλεκτρισμού, 6 κατηγορίες δείχνουν μέτρια αρνητική συσχέτιση και στην κατηγορία των επικοινωνιών εμφανίζεται ασθενής αρνητική συσχέτιση (Πίνακας 13).

Σχήμα 21: Μεταβολή Κατά Κεφαλήν Δαπάνης σε σχέση με το Ποσοστό Αγροτικού Πληθυσμού κάθε Περιφέρειας

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ίδια Επεξεργασία

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Πίνακας 13: Πίνακας συσχέτισης κατά κεφαλήν δαπάνης για κάθε κατηγορία δαπανών, ανάλογα με το ποσοστό Αγροτικότητας, Ορεινότητας και Αγροτικότητας και Ορεινότητας κάθε Περιφέρειας

Είδος Δαπάνης	Αγροτικότητα	Ορεινότητα	Αγροτικότητα και Ορεινότητα
Είδη διατροφής και μη οينوπνευματώδη ποτά	++		
Οينوπνευματώδη ποτά και καπνός			
Είδη ένδυσης και υπόδησης		-	--
Στέγαση, ύδρευση, καύσιμα και φωτισμός κύριας και δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας			
Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης		-	--
Υγεία			--
Μεταφορές		-	--
Επικοινωνίες			-
Αναψυχή και πολιτισμός		-	--
Εκπαίδευση			
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	--		-
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες			
ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ			
Ενοίκιο		--	--
Ηλεκτρισμός και καύσιμα		++	++
ΥΠΟΜΝΗΜΑ			
Είδος συσχέτισης	Διάστημα τιμών r	Όλες οι περιφέρειες	Χωρίς Αττική
Ασθενής θετική	$0.3 < r < 0.4$		+
Μέτρια θετική	$0.4 < r < 0.6$		++
Ισχυρή θετική	$0.6 < r$		+++
Ασθενής αρνητική	$-0.3 > r > -0.4$		-
Μέτρια αρνητική --- $0.4 > r > -0.6$	$-0.4 > r > -0.6$		--
Ισχυρή αρνητική	$r < -0.6$		---
Πολύ ασθενής - Καμία	$-0.3 < r < 0.3$		

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ίδια Επεξεργασία

Ερευνητικό ερώτημα 6: Επηρεάζεται η μεταβολή της δαπάνης μεταξύ του 2018-2021 από την αγροτικότητα, την ορεινότητα και την αγροτικότητα με την ορεινότητα;

Ακολουθεί η μελέτη της μεταβολής του ποσοστού της κατά κεφαλήν δαπάνης ανάλογα με το ποσοστό αγροτικού πληθυσμού στο Σχήμα 22. Με τον ίδιο τρόπο υπολογίστηκε και η συσχέτιση για την ορεινότητα και την αγροτικότητα μαζί με την ορεινότητα. Ομοίως με παραπάνω έγινε ο υπολογισμός με και χωρίς την περιφέρεια Αττικής.

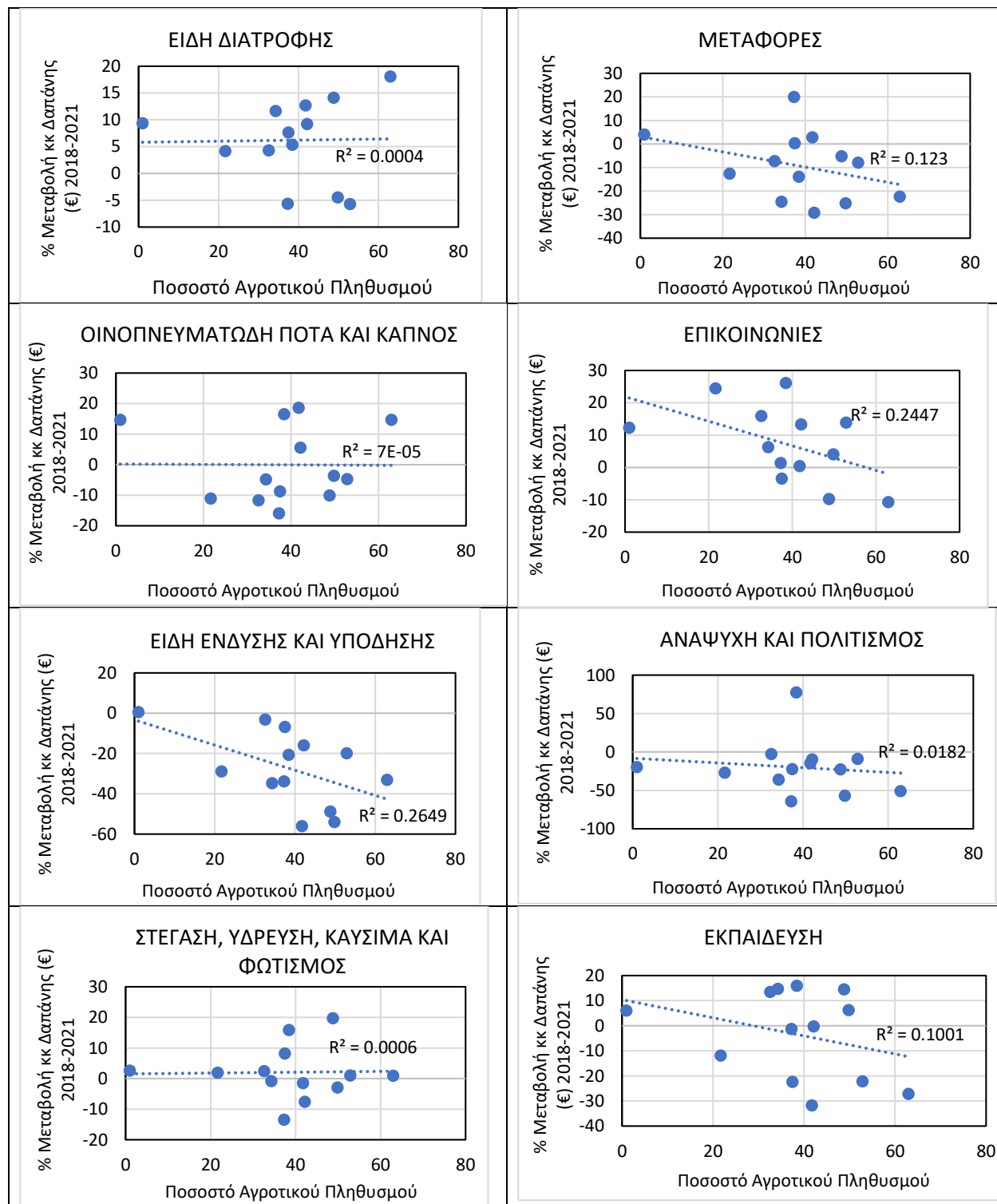
Για την αγροτικότητα σε 2 κατηγορίες είχαμε ασθενή αρνητική συσχέτιση, ενώ για 3 κατηγορίες παρουσιάστηκε μέτρια αρνητική συσχέτιση. Μόνο στην κατηγορία διάφορα αγαθά κλπ., εμφανίζεται ασθενής θετική συσχέτιση. Όταν δεν εμπεριέχεται η περιφέρεια Αττικής τότε η συσχέτιση είναι μέτρια θετική σε 2 κατηγορίες, μέτρια αρνητική σε 2 κατηγορίες και ασθενής αρνητική στην κατηγορία των ειδών ένδυσης και υπόδησης (Πίνακας 14).

Για την ορεινότητα σε 1 κατηγορία έχουμε ασθενή θετική και σε άλλη 1 ισχυρή θετική συσχέτιση. Ασθενής αρνητική συσχέτιση και μέτρια αρνητική συναντάμε σε μία κατηγορία αντίστοιχα. Όταν στον υπολογισμό της συσχέτισης δεν εμπεριέχεται η περιφέρεια Αττικής τότε έχουμε ισχυρή θετική συσχέτιση στην κατηγορία των διαφόρων αγαθών κλπ., μέτρια θετική συσχέτιση στην κατηγορία των ξενοδοχείων κλπ., ενώ μέτρια αρνητική συσχέτιση συναντάται στην κατηγορία των μεταφορών (Πίνακας 14).

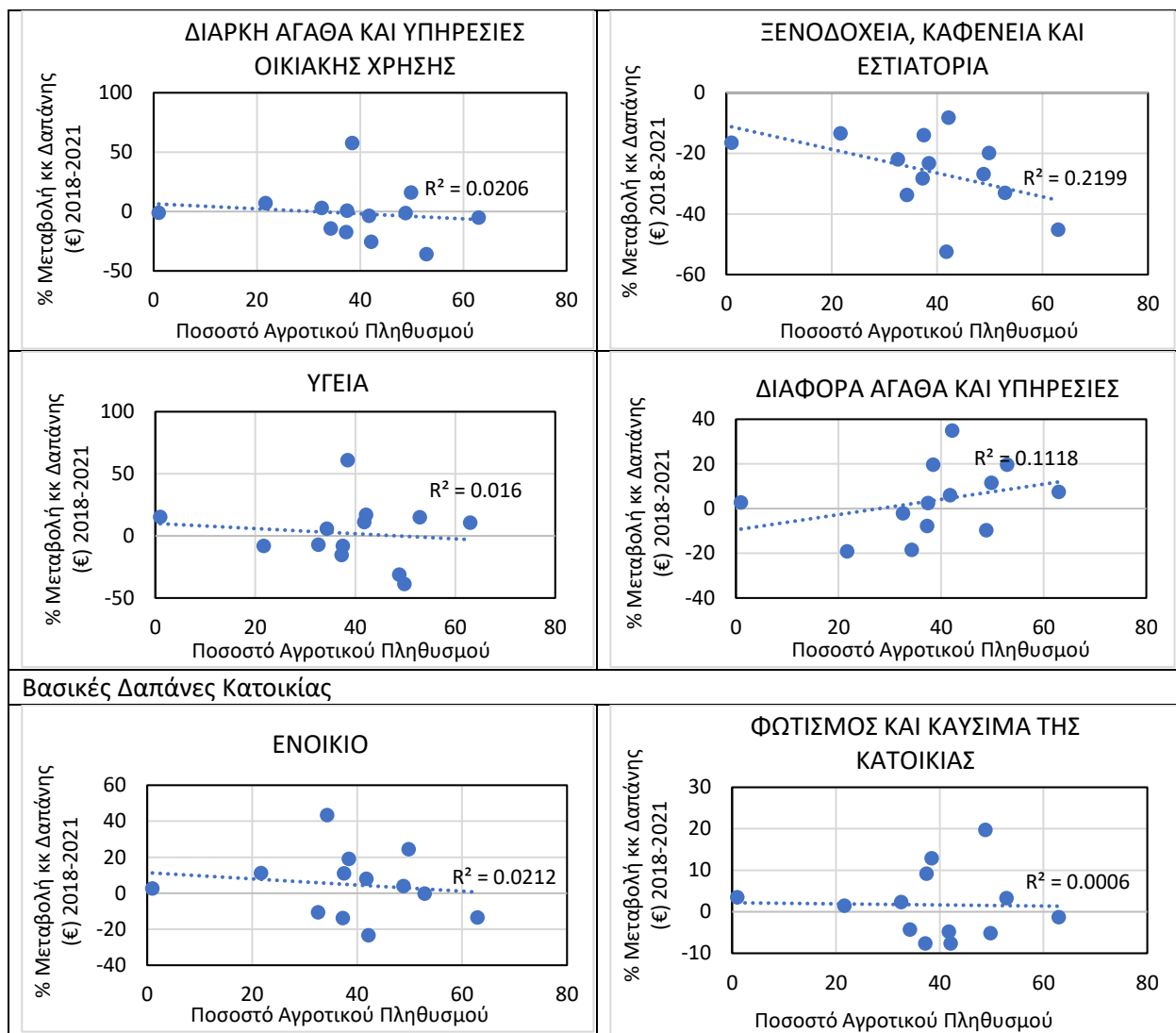
Για την ορεινότητα μαζί με την αγροτικότητα η συσχέτιση για τις περισσότερες κατηγορίες είναι πολύ ασθενής. Έχουμε μέτρια θετική συσχέτιση για διάφορα αγαθά κλπ., ενώ μέτρια αρνητική συσχέτιση παρατηρείται στην κατηγορία των μεταφορών. Όταν δεν συμπεριλαμβάνεται στην συσχέτιση η περιφέρεια Αττικής τότε έχουμε ισχυρή θετική συσχέτιση στην κατηγορία των διαφόρων αγαθών κλπ., ήπια θετική συσχέτιση στην κατηγορία των ξενοδοχείων κλπ., ενώ μέτρια αρνητική συσχέτιση παρατηρείται στον τομέα των μεταφορών (Πίνακας 14).

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Σχήμα 22: Ποσοστό Μεταβολής Κατά Κεφαλήν Δαπάνης σε σχέση με το Ποσοστό Αγροτικού Πληθυσμού ανά Περιφέρεια, 2018-2021

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Πίνακας 14: Συσχέτιση μεταβολής του ποσοστού της Κατά Κεφαλήν Δαπάνης ανά κατηγορία προϊόντων, ανάλογα με το ποσοστό Αγροτικότητας, Ορεινότητας και Αγροτικότητας και Ορεινότητας κάθε Περιφέρειας, 2018-2021

Είδος Δαπάνης	Αγροτικότητα	Ορεινότητα	Αγροτικότητα και Ορεινότητα
Είδη διατροφής και μη οινοπνευματώδη ποτά			
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	++		
Είδη ένδυσης και υπόδησης	-		
Στέγαση, ύδρευση, καύσιμα και φωτισμός κύριας και δευτερεύουσας ή και εξοχικής κατοικίας			
Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης			
Υγεία			
Μεταφορές		--	--
Επικοινωνίες	--		
Αναψυχή και πολιτισμός			
Εκπαίδευση			
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	--	++	+
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	++	+++	+++
Δαπάνες Κατοικίας			
Ενοίκιο			
Ηλεκτρισμός και ρεύμα			
Υπόμνημα			
Είδος συσχέτισης	Διάστημα τιμών r	Όλες οι περιφέρειες	Χωρίς Αττική
Ασθενής θετική	$0.3 < r < 0.4$		+
Μέτρια θετική	$0.4 < r < 0.6$		++
Ισχυρή θετική	$0.6 < r$		+++
Ασθενής αρνητική	$-0.3 > r > -0.4$		-
Μέτρια αρνητική --- $-0.4 > r > -0.6$	$-0.4 > r > -0.6$		--
Ισχυρή αρνητική	$r < -0.6$		---
Πολύ ασθενής - Καμία	$-0.3 < r < 0.3$		

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ίδια Επεξεργασία

5.2.2. Ειδικές Κατηγορίες Δαπανών

Ερευνητικό Ερώτημα 7: Εξέταση της σχέσης μεταβολής τιμής και ποσότητας στις διάφορες περιφερειακές ενότητες

Για την απάντηση στο τελευταίο ερευνητικό ερώτημα μελετήθηκαν συγκεκριμένα προϊόντα ως προς τη μεταβολή της τιμής τους αλλά και της ποσότητας τους για τα έτη 2018-2021. Η ανάλυση αυτή θα δείξει σε ποιες περιφέρειες είχαμε αυξήσεις ή μειώσεις των τιμών και αντίστοιχα αύξηση ή μείωση της κατανάλωσης.

Παρατηρείται από τον Πίνακα 15 ότι σε όλες τις περιφέρειες είχαμε αύξηση των τιμών για 21 προϊόντα και μείωση για 6. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις παρατηρήθηκαν στη τιμή του καφέ, των λοιπών βρώσιμων ελαίων, των ψαριών Γ' κατηγορίας και των κατεψυγμένων, του πρόβειου/αρνίσιου κρέατος, στα λαχανικά και στα φρούτα. Τα ποσοστά των μειώσεων πλην των ψαριών Α' κατηγορίας και του κρασιού δεν ήταν και τόσο σημαντικά. Γενικά παρατηρείται αύξηση των τιμών και οι μειώσεις από τα υπόλοιπα 4 προϊόντα δεν μπορούν να θεωρηθούν σημαντικές. Για τη μεταβολή της ποσότητας κατανάλωσης από το 2018-2021 παρατηρούμε ότι μειώθηκε η κατανάλωση σε όλες τις περιφέρειες για 12 προϊόντα και αυξήθηκε για 18 προϊόντα (Πίνακας 16).

Στη συνέχεια ακολουθεί η σύγκριση του ποσοστού μεταβολής της ποσότητας με το ποσοστό μεταβολής της τιμής των προϊόντων στο Σχήμα 23.

Πολύ ασθενή συσχέτιση παρουσιάζουν 15 προϊόντα που σημαίνει ότι το ποσοστό μεταβολής της ποσότητας δεν επηρεάζεται από το ποσοστό μεταβολής της τιμής. Τα προϊόντα αυτά είναι: το κρέας από βοοειδή, το κρέας από χοιροειδή, το κρέας από προβατοειδή, τα ψάρια Α' κατηγορίας, το γάλα συντηρημένο, το ελαιόλαδο, τα λοιπά βρώσιμα έλαια, τα φρούτα νωπά, τα κατεψυγμένα λαχανικά, η ζάχαρη, ο καφές, τα αποστάγματα, η μπύρα, τα τσιγάρα και τα καύσιμα οικείας.

Ασθενής αρνητική συσχέτιση είχαμε μόνο για την κατηγορία του κρασιού. Μέτρια αρνητική συσχέτιση είχαμε για 6 αγαθά (κρέας από πουλερικά, ψάρια Γ' κατηγορίας, κατεψυγμένα ψάρια, γάλα νωπό ελαφρύ, γιαούρτι και λαχανικά) και για 3 αγαθά (ψωμί, γάλα νωπό πλήρες και λοιπά στερεά καύσιμα) είχαμε ισχυρή αρνητική συσχέτιση. Αυτό σημαίνει ότι όσο αυξάνεται το ποσοστό μεταβολής της τιμής τόσο μειώνεται το ποσοστό μεταβολής της ποσότητας ανάλογα πάντα με τη τιμή της συσχέτισης.

Ασθενής θετική συσχέτιση παρατηρήθηκε για τα ψάρια Β' κατηγορίας, μέτρια θετική συσχέτιση για τον ηλεκτρισμό και ισχυρή θετική συσχέτιση για τις σοκολάτες. Αυτό σημαίνει ότι όσο αυξάνεται το ποσοστό μεταβολής της τιμής τόσο αυξάνεται και το ποσοστό μεταβολής της κατανάλωσης ανάλογα πάντα με τη τιμή συσχέτισης.

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Πίνακας 15: Ποσοστό Μεταβολής Τιμών Προϊόντων για κάθε Περιφέρεια, 2018-2021

Αλλαγή Τιμής	Ψωμί	Κρέας βόοιο	Κρέας χορινό	Κρέας πρόβειο/αρνίσιο	Κρέας από πουλερικά	Ψάρια Α'	Ψάρια Β'	Ψάρια Γ'	Ψάρια κατεψυγμένα	Γάλα νωπό πλήρες	Γάλα με χαμηλά λιπαρά	Γάλα συντηρημένο	Γιαούρτι	Ελαιόλαδο	Λουπά βρώσιμα έλαια
Όλες οι Περιφέρειες	5.4	1.7	4.4	8.8	1.9	-19.0	-3.7	10.8	9.4	5.6	4.2	1.7	0.4	-2.1	11.0
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	5.7	4.9	8.2	13.0	7.3	-4.2	7.2	9.5	-7.1	6.9	4.3	-6.5	2.0	-0.9	-1.9
Κεντρικής Μακεδονίας	8.7	-3.8	10.9	-2.8	0.6	-28.8	-9.7	0.0	14.8	3.0	-4.2	-11.3	17.7	-1.1	4.7
Δυτικής Μακεδονίας	3.4	0.8	3.8	9.5	10.2	0.4	-8.4	11.2	17.7	-0.8	21.0	-8.7	-13.5	7.4	14.5
Ηπείρου	11.1	-1.3	-3.8	-6.0	6.7	8.7	11.7	42.1	-2.3	-4.4	3.1	19.8	-16.4	-12.4	-0.7
Θεσσαλίας	5.8	-2.4	3.7	1.8	4.9	-5.6	-17.6	3.8	24.8	11.9	2.2	-4.1	-4.8	-7.9	11.2
Ιονίων Νήσων	2.4	-2.8	-4.4	-1.5	-10.4	-9.8	-4.6	13.4	12.3	6.7	7.0	3.1	12.2	11.3	4.4
Δυτικής Ελλάδας	9.6	11.8	13.8	9.9	18.0	-24.1	22.4	14.8	19.0	4.7	8.4	29.6	-4.7	-7.6	23.9
Στερεάς Ελλάδας	6.2	2.0	6.0	12.8	7.8	-33.8	-9.7	-2.0	-11.1	6.5	3.2	0.3	16.9	7.5	13.9
Αττικής	3.2	2.1	-0.3	16.8	-1.4	-14.3	-1.9	17.8	8.4	8.6	5.3	2.1	-4.3	1.2	17.5
Πελοποννήσου	-3.0	-0.8	-8.7	5.2	-10.3	-1.3	4.1	7.4	3.6	6.4	4.8	-7.7	7.3	-10.6	8.8
Βορείου Αιγαίου	6.6	10.3	1.2	-1.1	-2.9	-13.8	-11.1	17.5	25.2	11.6	12.9	12.6	22.1	-3.1	5.3
Νοτίου Αιγαίου	1.6	1.8	4.4	4.7	11.3	-29.9	-24.7	22.2	35.7	-1.7	6.4	-5.2	-18.6	-26.9	26.1
Κρήτης	14.8	3.0	11.8	2.0	8.5	-23.2	-14.5	22.8	0.1	1.7	7.7	11.3	10.1	-1.8	0.9

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Συνέχεια Πίνακα

Αλλαγή Τιμής	Φρούτα νωπά	Λαχανικά	Λαχανικά κατεψυγμένα	Ζάχαρη	Σοκολάτες	Καφές	Αποστάγματα	Κρασί	Μπύρα	Τσιγάρα	Ηλεκτρισμός κατοικίας	Φυσικό αέριο κατοικίας	Καύσιμα κατοικίας	Λοιπά στερεά καύσιμα
Όλες οι Περιφέρειες	8.2	8.8	5.8	-6.2	6.2	14.7	5.7	-10.5	5.9	5.1	-4.6	-3.1	2.9	-4.6
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	13.5	15.1	17.2	0.2	5.9	11.4	23.7	-33.6	-1.3	8.8	-3.4		0.2	-1.1
Κεντρικής Μακεδονίας	8.8	-5.3	14.8	-10.5	-0.5	3.2	-6.4	-18.0	10.8	4.5	-4.5	-7.5	3.1	-43.1
Δυτικής Μακεδονίας	-3.9	10.2	-4.5	16.3	11.6	-1.7	-10.7	3.1	-5.3	10.7	-7.4		7.9	69.3
Ηπείρου	6.1	15.1	-18.5	-3.2	6.9	27.6	51.4	-25.0	2.1	9.1	-2.3		2.8	-71.7
Θεσσαλίας	14.4	7.9	-5.6	-8.6	2.6	14.4	10.6	-19.6	23.0	5.9	-6.0	1.5	1.9	53.0
Ιονίων Νήσων	-0.6	28.4	15.7	-2.9	24.9	18.3	-7.3	-42.4	7.0	2.4	-0.7		1.7	201.9
Δυτικής Ελλάδας	9.1	11.5	7.7	-10.8	39.1	28.7	40.6	1.9	12.7	6.7	-4.7		3.1	515.3
Στερεάς Ελλάδας	-3.2	13.8	12.6	0.1	20.8	7.7	19.6	-28.0	0.4	4.1	-7.9		1.7	-40.7
Αττικής	7.6	11.3	3.1	-7.4	5.0	17.3	4.7	-6.1	1.9	5.1	-3.9	0.3	2.5	-31.2
Πελοποννήσου	26.9	19.8	4.2	10.2	17.1	1.8	16.0	-13.3	29.7	0.1	-7.2		4.8	396.5
Βορείου Αιγαίου	11.2	10.9	36.4	-16.4	5.3	21.2	25.6	-2.8	6.5	4.0	-5.0		4.9	123.1
Νοτίου Αιγαίου	0.4	-11.3	2.4	-23.7	1.0	42.7	31.7	-26.6	2.3	1.1	-5.5		13.6	152.7
Κρήτης	7.9	13.8	14.6	5.2	-0.5	8.2	-8.4	-26.5	4.0	2.1	-4.9		3.8	233.6

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ίδια επεξεργασία

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Πίνακας 16: Ποσοστό Μεταβολής Ποσότητας Κατανάλωσης ανά Περιφέρεια, 2018-2021

Αλλαγή Ποσότητας	Ψωμί	Κρέας βοοιο	Κρέας χορινό	Κρέας πρόβειο/αρνίσιο	Κρέας από πουλερικά	Ψάρια Α'	Ψάρια Β'	Ψάρια Γ'	Ψάρια κατεψυγμένα	Γάλα νωπό πλήρες	Γάλα με χαμηλά λιπαρά	Γάλα συντηρημένο	Γιαούρτι	Ελαιόλαδο	Λουπά βρώσιμα έλαια
Όλες οι Περιφέρειες	-4.3	-7.3	8.2	-22.9	6.2	-3.7	49.1	330.7	-5.7	-23.1	50.9	-3.9	4.3	-12.6	-5.8
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	-13.7	-5.0	-12.5	-0.2	-10.5	-32.3	40.6	1208.3	55.1	-29.2	67.3	2.0	-0.4	-16.1	-25.7
Κεντρικής Μακεδονίας	-5.6	-10.6	8.2	-36.5	6.3	1.8	21.8	881.6	-60.8	-9.8	69.7	35.9	2.9	-13.2	2.2
Δυτικής Μακεδονίας	25.4	2.6	20.5	-29.0	8.7	10.8	6.1	253.4	-21.3	-23.6	20.0	37.8	0.3	4.8	-24.9
Ηπείρου	-15.7	-35.3	-16.0	-45.5	-33.4	53.6	65.6	317.7	234.0	-8.3	99.3	80.7	19.4	-6.6	1.9
Θεσσαλίας	-0.1	0.1	28.1	-30.8	10.1	136.9	83.2	1066.7	33.2	-35.3	66.3	125.1	-6.5	-19.4	-29.0
Ιονίων Νήσων	16.6	0.0	16.0	15.2	32.7	-14.1	19.2	707.6	27.0	-34.2	16.0	42.6	23.5	-55.1	-25.9
Δυτικής Ελλάδας	7.5	-32.7	-18.1	-62.4	-15.3	653.3	129.8	264.6	-87.6	-17.2	65.6	-27.9	43.0	26.2	87.2
Στερεάς Ελλάδας	11.0	0.3	12.4	0.3	5.2	8.5	123.0	77.2	972.2	-5.1	32.4	52.3	3.7	71.2	-20.4
Αττικής	-11.7	-3.4	12.6	-22.6	12.8	-14.6	44.3	329.3	-9.0	-29.8	61.3	-7.1	6.5	-18.4	10.4
Πελοποννήσου	22.5	-2.7	-0.2	44.3	20.9	22.0	89.5	628.8	-37.9	-6.7	9.6	-25.0	-0.2	-40.1	24.9
Βορείου Αιγαίου	-14.9	3.5	3.6	-40.7	-13.4	-13.1	19.8	-42.5	-75.8	-60.3	18.5	2.6	-30.8	-57.7	-15.8
Νοτίου Αιγαίου	19.6	-47.3	64.1	-72.4	1.7	-40.1	53.6	-11.4	48.2	1.7	32.6	-55.2	42.6	30.2	-64.7
Κρήτης	-10.7	28.0	-5.8	46.6	6.1	-71.5	32.9	55.7	31.8	-34.8	-46.3	-42.3	-32.9	27.3	-24.2

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

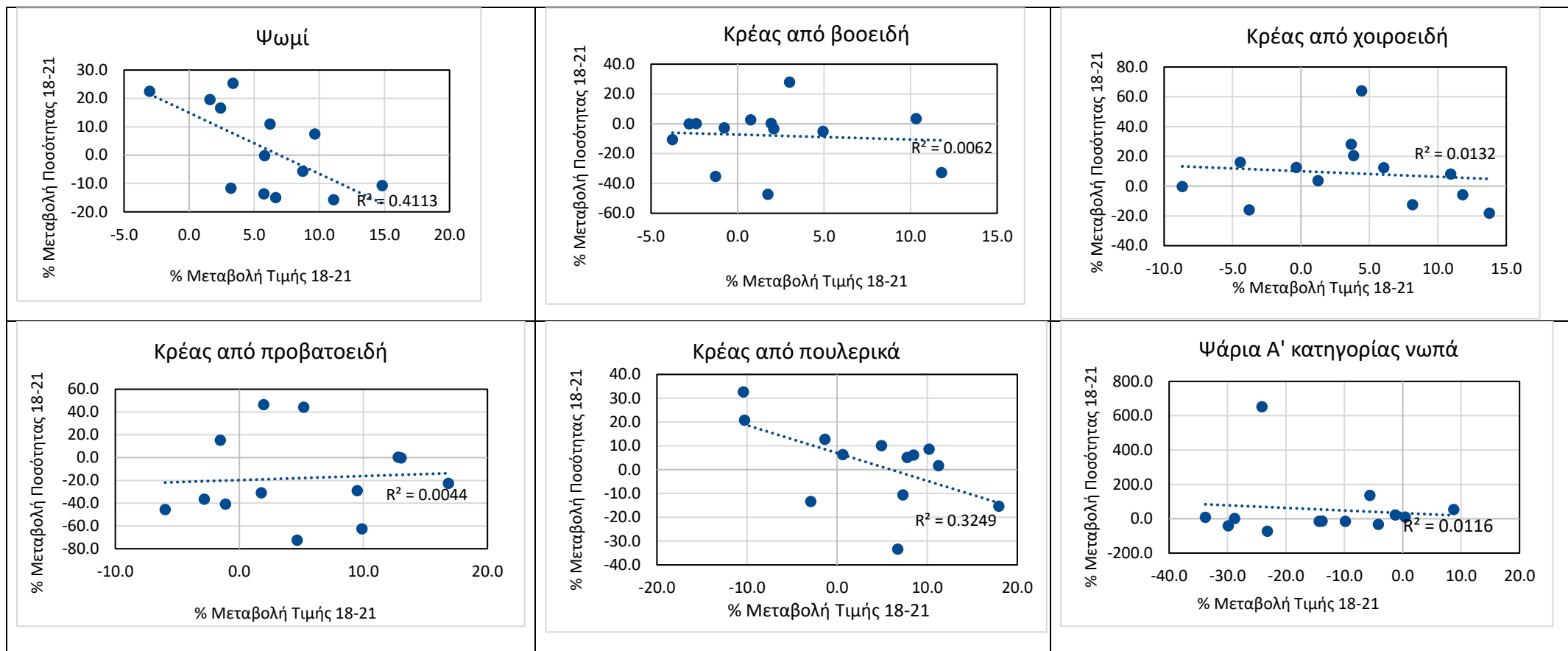
Συνέχεια Πίνακα

Αλλαγή Ποσότητας	Φρούτα νωπά	Λαχανικά	Λαχανικά κατεψυγμένα	Ζάχαρη	Σοκολάτες	Καφές	Αποστάγματα	Κρασί	Μπύρα	Τσιγάρα	Ηλεκτρισμός κατοικίας	Φυσικό αέριο κατοικίας	Καύσιμα κατοικίας	Λοιπά στερεά καύσιμα
Όλες οι Περιφέρειες	4.2	6.3	33.1	-8.9	4.4	14.3	55.0	37.7	9.4	-20.7	6.2	42.7	-10.4	17.4
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	-5.5	20.9	-26.7	68.6	26.3	9.7	6.9	33.1	8.3	-31.2	7.2		-24.8	-4.6
Κεντρικής Μακεδονίας	6.8	4.5	33.9	6.6	14.0	34.4	71.1	68.4	23.8	-36.1	3.7	42.7	-4.3	56.6
Δυτικής Μακεδονίας	15.1	4.8	-6.4	-36.0	29.1	43.4	105.9	71.0	-11.2	-19.0	-7.6		-57.7	-27.0
Ηπείρου	1.9	9.1	30.8	22.5	31.6	-8.2	188.3	105.8	9.3	-28.0	-0.9		-8.7	332.4
Θεσσαλίας	-9.4	4.6	25.8	-26.8	-13.4	-1.6	25.1	5.6	-34.4	-34.0	-7.0	37.7	-16.0	-20.7
Ιονίων Νήσων	15.5	2.1	0.2	46.9	-2.5	31.9	53.0	71.1	13.9	2.3	15.5		-14.9	-69.4
Δυτικής Ελλάδας	11.7	-25.0	130.5	-27.8	121.5	92.7	-31.0	-14.2	77.8	-7.1	11.6		25.2	-68.7
Στερεάς Ελλάδας	-8.2	-24.5	99.2	16.2	-3.1	49.7	131.9	7.7	-13.6	4.7	3.2		-5.3	60.0
Αττικής	4.1	10.0	53.0	-13.6	3.6	7.1	69.2	50.2	9.1	-4.7	8.4	38.3	-9.7	93.7
Πελοποννήσου	7.5	19.5	-6.8	-29.3	-10.6	15.8	64.4	-2.2	25.0	-35.0	4.4		35.0	-68.3
Βορείου Αιγαίου	-22.4	-12.6	1.0	10.6	0.2	-9.4	-30.6	-50.0	-10.8	-12.5	16.3		-6.9	-56.3
Νοτίου Αιγαίου	14.8	81.8	18.8	-56.3	-45.4	-27.0	110.8	78.2	65.6	-60.4	5.6		4.3	-64.1
Κρήτης	17.1	-18.7	-14.8	-25.0	-34.2	3.2	9.5	-5.1	-20.6	-11.4	15.4		-31.7	-18.0

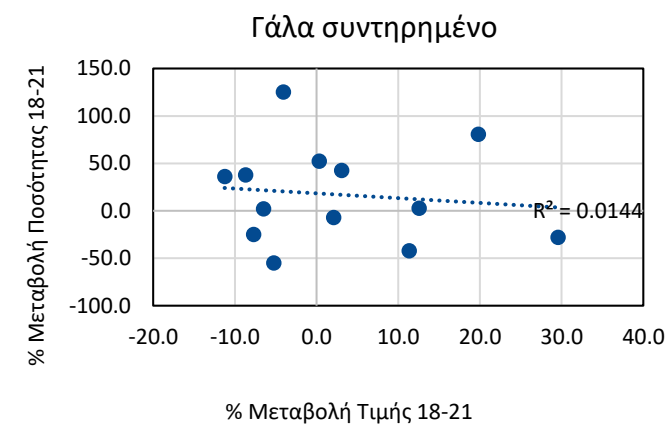
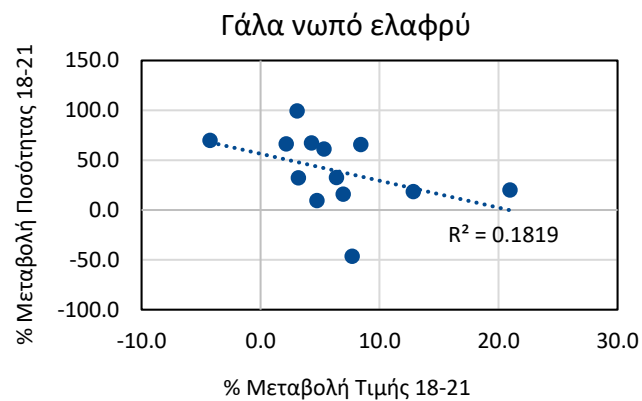
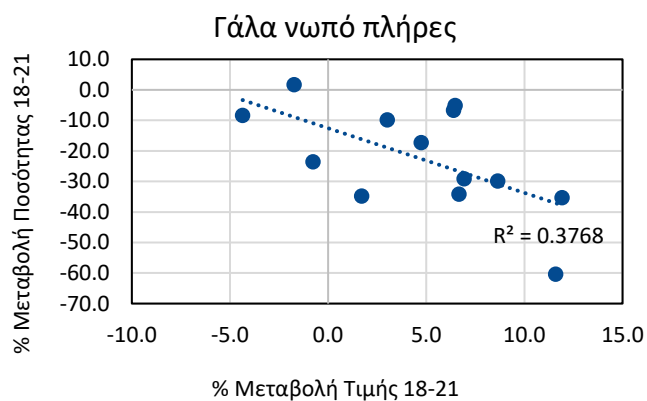
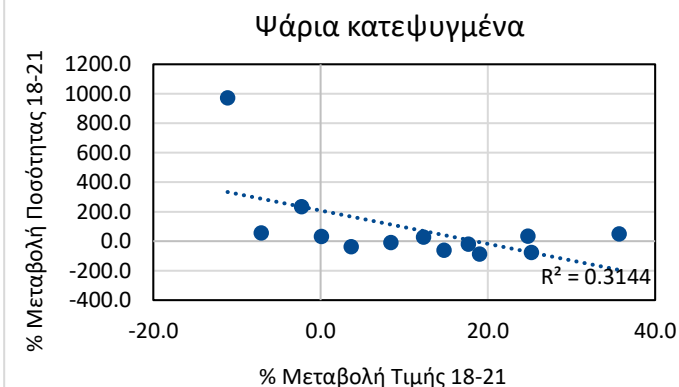
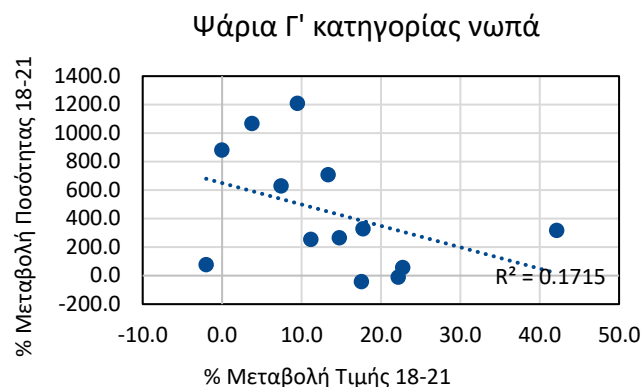
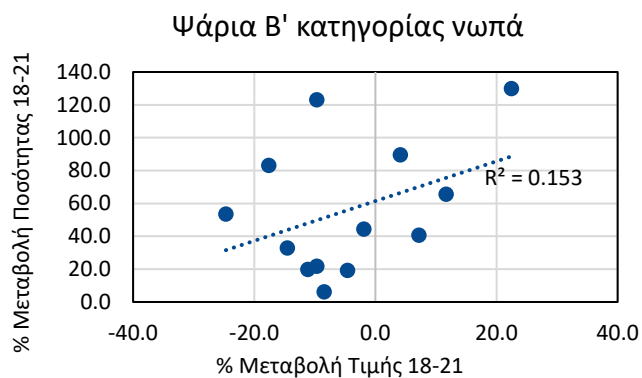
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ιδία Επεξεργασία

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

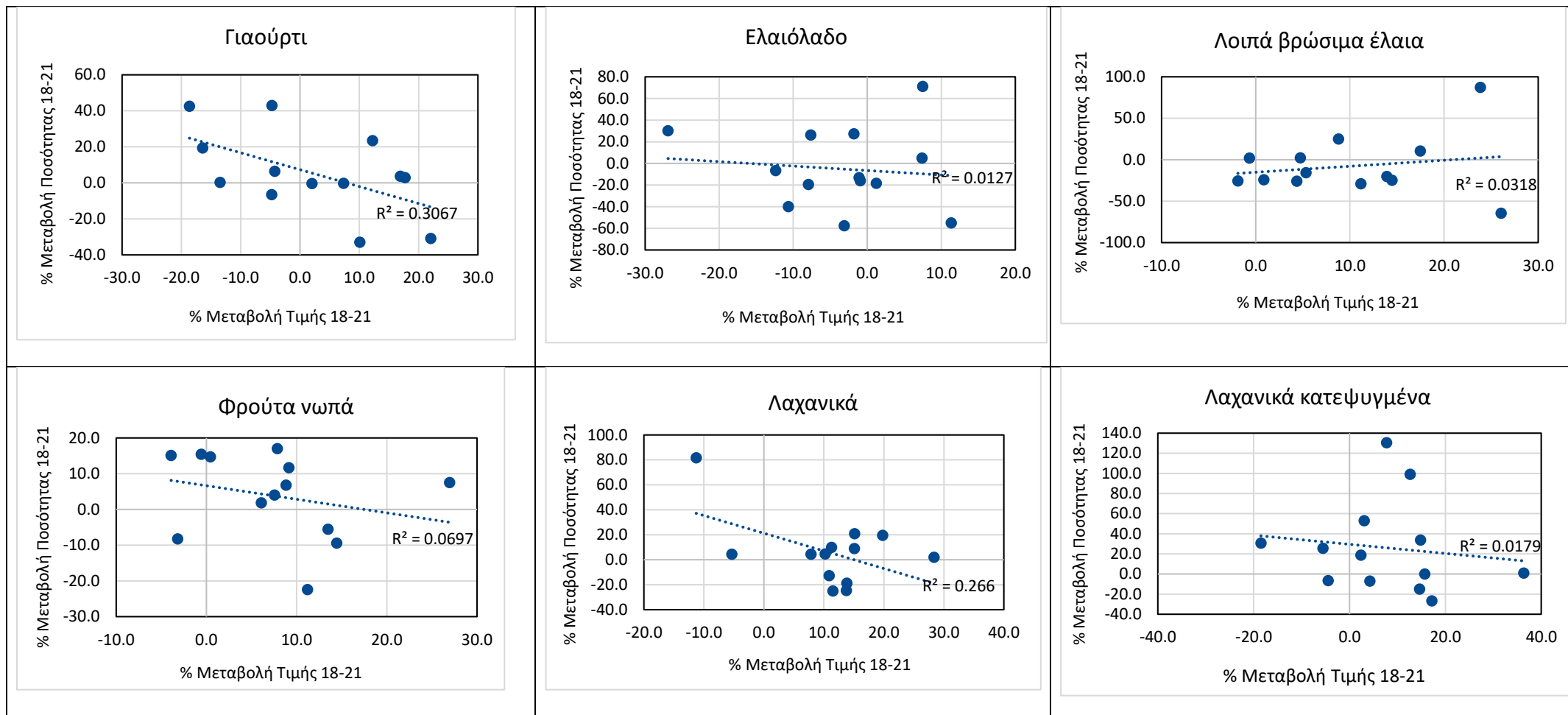
Σχήμα 23: Συσχέτιση Ποσοστού Μεταβολής Ποσότητας κατανάλωσης με το Ποσοστό Μεταβολής Τιμής, 2018-2021

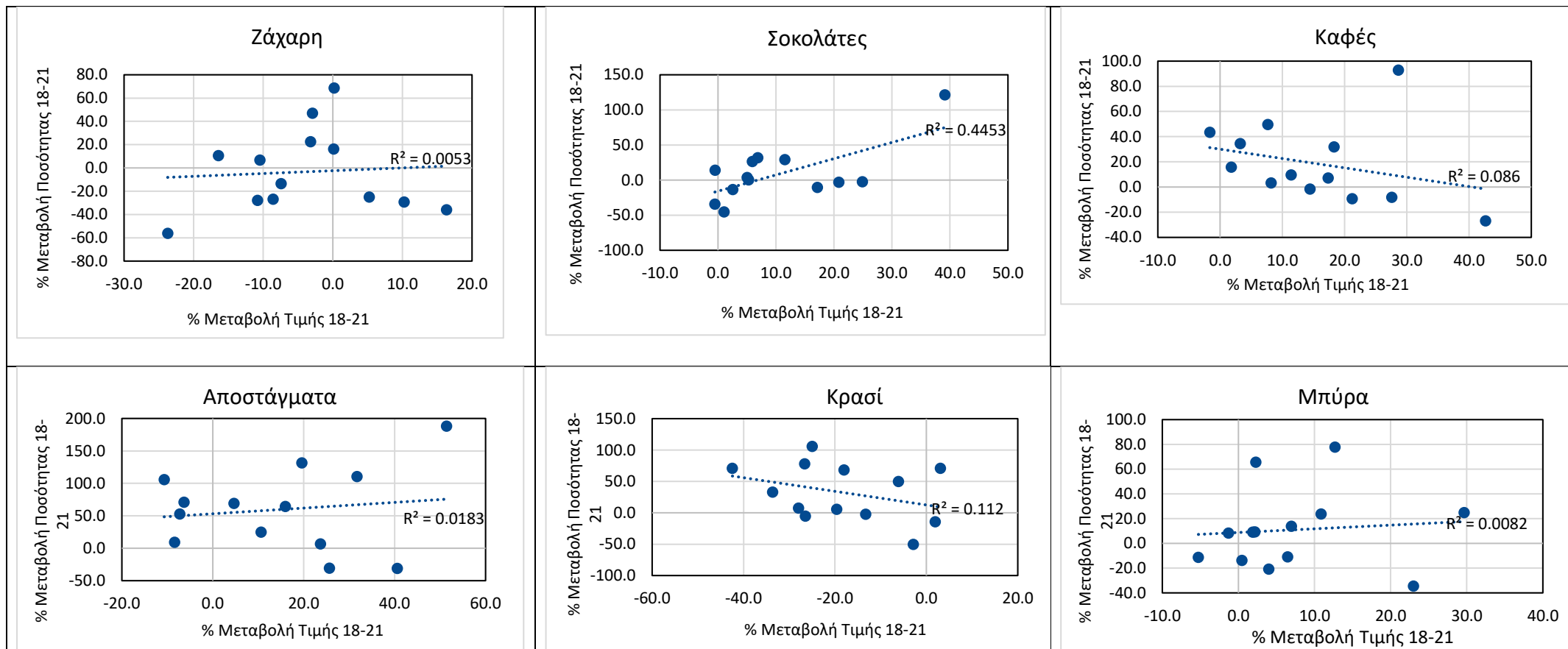
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

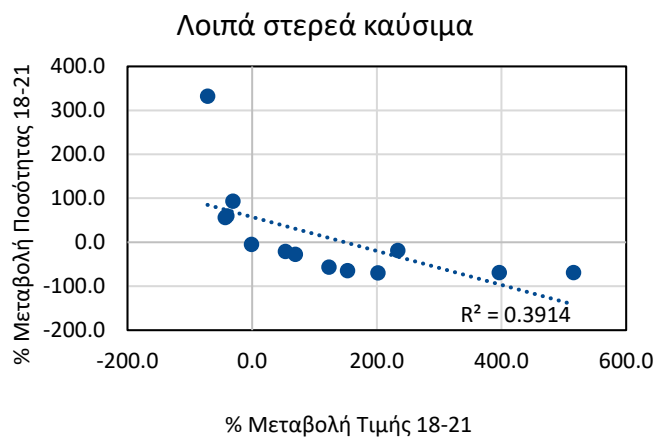
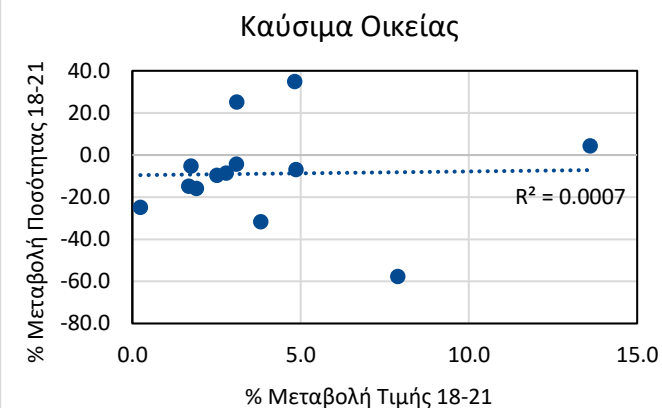
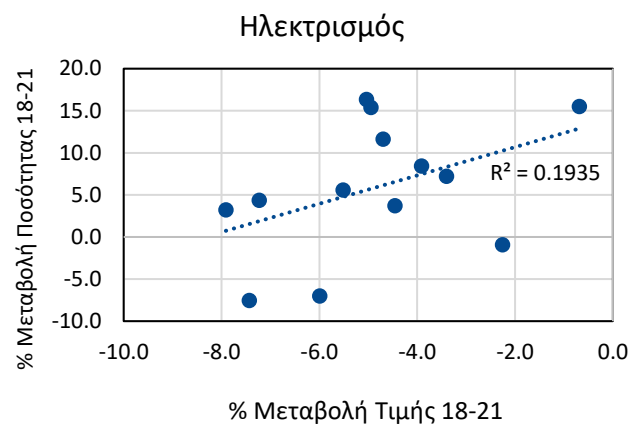
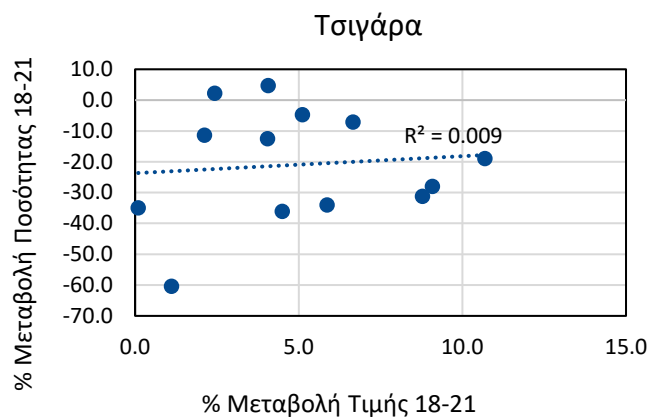
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ίδια Επεξεργασία

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο πλαίσιο της εργασίας αυτής αρχικά εξετάστηκαν οι παράγοντες που συνθέτουν την Ποιότητα Ζωής και το αν αυτοί οι παράγοντες επηρεάζονται από το Κόστος Ζωής των ανθρώπων. Ως αποτέλεσμα φάνηκε ότι παράγοντες τις Ποιότητας Ζωής όπως η υγεία, η εκπαίδευση, η στέγαση, η αναψυχή και οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και το περιβάλλον διαβίωσης επηρεάζονται από το Κόστος Ζωής των ανθρώπων.

Η εξέταση του κόστους ζωής και της ευημερίας των αστικών και αγροτικών περιοχών φανέρωσε διαφορές, ανεξάρτητα από το αν οι μελέτες διενεργήθηκαν σε περιόδους κρίσεων. Ακόμη μέσα από την βιβλιογραφία αναδείχθηκαν τρόποι μελέτης του Κόστους Ζωής, με σκοπό την ανάδειξη των διαφορών που παρατηρούνται στο χώρο.

Οι κρίσεις της πανδημίας αλλά και του πολέμου ανάμεσα στην Ρωσία και την Ουκρανία επηρέασαν γενικά την οικονομία. Κατά τη διάρκεια της κρίσης του κορονοϊού παράγοντες όπως η παύση της λειτουργίας της αγοράς, η επίδραση της εφοδιαστικής αλυσίδας αλλά και η μείωση των κοινωνικών επαφών είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγής αλλά και τη συρρίκνωση της οικονομίας. Πιο συγκεκριμένα τα νοικοκυριά των αγροτικών περιοχών πλήγηκαν οικονομικά διότι τα προϊόντα που παρήγαγαν υπερτερούσαν της ζήτησης (λόγω της παύσης λειτουργίας της εστίασης για μεγάλα χρονικά διαστήματα) ενώ πολλά από τα νοικοκυριά των αστικών περιοχών με χαμηλά εισοδήματα που απασχολούνται σε εργασιακά περιβάλλοντα τα οποία δεν χρειάζονται για τις παραγωγικές τους γραμμές προσωπικό με υψηλή εξειδίκευση είχαν πιο αισθητές επιπτώσεις στο κόστος ζωής τους. Με το πέρας του κορονοϊού και την κρίση που προκλήθηκε εξαιτίας του πολέμου ανάμεσα στην Ρωσία και την Ουκρανία η κοινωνία ήρθε αντιμέτωπη με ακόμη μια κρίση. Το εμπάργκο πολλών κρατών στα ενεργειακά προϊόντα της Ρωσίας, η μείωση της παραγωγής ενέργειας που είχε ξεκινήσει από την κρίση του κορονοϊού, η ξαφνική αύξηση της ζήτησης για ενέργεια αλλά και η ανακοίνωση της Ουκρανίας για παύση των εξαγωγών είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών ενέργειας, των καλλιεργειών και την απότομη αύξηση του πληθωρισμού.

Μέσω της έρευνας η οποία έγινε σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο για γενικές και ειδικές κατηγορίες δαπανών προσπαθεί να αποδοθεί η απάντηση στο αν οι κρίσεις επηρεάζουν το κόστος ζωής και αν επηρεάζεται περισσότερο το κόστος ζωής των ανθρώπων των αστικών περιοχών ή της υπαίθρου της Ελλάδας. Ακολουθούν ορισμένα από τα αποτελέσματα και οι απαντήσεις των επτά ερωτήσεων που τέθηκαν εντός της έρευνας.

Εθνικό επίπεδο

Γενικές Κατηγορίες Δαπανών

1^ο ερώτημα: Ποια είναι η βαρύτητα των διαφόρων κατηγοριών δαπάνης στη συνολική κατά κεφαλή δαπάνη των κατοίκων αστικών και αγροτικών περιοχών; Υπάρχουν διαφορές;

Όταν μελετήθηκε η κατά κεφαλήν δαπάνη σε όλες τις κατηγορίες των αγαθών και υπηρεσιών, παρατηρήθηκε ότι τα νοικοκυριά των αστικών περιοχών επιβαρύνονται περισσότερο από αυτά των αγροτικών.

Ακόμη η μελέτη φανέρωσε πως για τις κατηγορίες των ειδών διατροφής, της υγείας, των τηλεπικοινωνιών αλλά και των οינוπνευματώδη ποτών η σχετική δαπάνη ήταν υψηλότερη για τις αγροτικές περιοχές. Στις υπόλοιπες κατηγορίες η σχετική δαπάνη των νοικοκυριών των αστικών περιοχών είναι υψηλότερη απ' ότι των νοικοκυριών των αγροτικών περιοχών.

2^ο ερώτημα: Ποια η σχέση μεταξύ αγροτικών και εθνικών δαπανών για τις ίδιες κατηγορίες εξόδων;

Η μελέτη έδειξε ότι δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο μοτίβο αντίδρασης στις διάφορες κρίσεις.

3^ο ερώτημα: Ποιες αλλαγές επέφεραν οι δύο κρίσεις, οικονομική και πανδημία, στο ύψος της δαπάνης αλλά και στη σημαντικότητα κάθε κατηγορίας στη διαμόρφωση της τελικής κατά κεφαλήν δαπάνης; Υπάρχουν διαφορές μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών;

Παρατηρείται ότι για το σύνολο των αγορών η κρίση που προκλήθηκε λόγω της οικονομικής ύφεσης επηρέασε περισσότερο τα νοικοκυριά των αστικών περιοχών, σε αντίθεση με την κρίση του κορονοϊού που επηρεάστηκαν περισσότερο τα νοικοκυριά των αγροτικών περιοχών.

Ειδικές Κατηγορίες Δαπανών

Ερώτημα 4^ο: Ποια η ελαστικότητα ζήτησης για διάφορα είδη δαπανών; Διαφέρει μεταξύ αγροτικού και αστικού χώρου;

Για τη σημαντικότητα της δαπάνης ο συντελεστής συσχέτισης για τις ειδικές κατηγορίες αγαθών είναι υψηλός. Για το λόγο αυτό παρατηρούνται παρόμοιες διαφοροποιήσεις αλλά οι σημαντικότερες κατηγορίες για τα νοικοκυριά παραμένουν παρόμοιες για τις αγροτικές και τις αστικές περιοχές.

Στη συσχέτιση των τιμών για τα έτη εξέτασης παρατηρείται ότι ένας σημαντικός αριθμός προϊόντων κοστίζει περισσότερο στις αγροτικές περιοχές, αλλά υπάρχει διακύμανση των τιμών ανά τα έτη.

Η μελέτη της ελαστικότητας μας δείχνει το μέγεθος της ευαισθησίας των νοικοκυριών προς συγκεκριμένα προϊόντα. Αγαθά τα οποία δεν υποκαθίστανται και είναι σημαντικά έχουν σχετικά μικρή ελαστικότητα (ηλεκτρισμός, καύσιμα), πράγμα που σημαίνει ότι αν αυξηθεί η τιμή τους, για να μπορέσουν να έχουν πρόσβαση σε αυτά, τα νοικοκυριά θα αναγκαστούν να μειώσουν τη κατανάλωση άλλων προϊόντων. Ο συντελεστής συσχέτισης ήταν μικρότερος για την πρώτη κρίση και μεγαλύτερος για τη δεύτερη που σημαίνει ότι είχαμε μεγαλύτερες διαφορές στην ελαστικότητα της ζήτησης ως προς τη τιμή για την πρώτη κρίση ανάμεσα στις αστικές και τις αγροτικές περιοχές.

Περιφερειακό Επίπεδο

Γενικές Κατηγορίες Δαπανών

Ερώτημα 5^ο : Επηρεάζεται το ύψος των δαπανών διαφόρων κατηγοριών προϊόντων και υπηρεσιών από την:

A) Αγροτικότητα

B) Ορεινότητα

Γ) Ορεινότητα και Αγροτικότητα

Η συσχέτιση που έγινε για να φανερώσει αν όντως επηρεάζεται η κατά κεφαλήν δαπάνη από τον τόπο διαμονής των κατοίκων έδειξε ότι όταν μελετάτε ξεχωριστά η αγροτικότητα με την ορεινότητα παρατηρείται σε ορισμένες κατηγορίες αγαθών ασθενής, μέτρια και ισχυρή αρνητική συσχέτιση, ενώ όταν μελετώνται μαζί η ορεινότητα με την αγροτικότητα παρατηρείται ασθενής, ήπια και μέτρια ασθενή αρνητική συσχέτιση, που σημαίνει ότι όσο αυξάνεται ο πληθυσμός μειώνεται η κατά κεφαλήν δαπάνη. Μόνο όταν μελετάτε η ορεινότητα και η ορεινότητα μαζί με την αγροτικότητα έχουμε μέτρια θετική συσχέτιση στην κατηγορία ηλεκτρισμός και καύσιμα, που σημαίνει ότι όσο αυξάνεται ο πληθυσμός έχουμε αύξηση της κατά κεφαλήν δαπάνης.

Ερώτημα 6^ο: Επηρεάζεται η μεταβολή της δαπάνης μεταξύ του 2018-2021 από την αγροτικότητα, την ορεινότητα και την αγροτικότητα με την ορεινότητα;

Η έρευνα έδειξε πολύ ασθενή έως και καθόλου συσχέτιση όσον αφορά την αγροτικότητα, την ορεινότητα και την αγροτικότητα μαζί με την ορεινότητα στις περισσότερες κατηγορίες προϊόντων.

Ειδικές Κατηγορίες Δαπανών

Ερώτημα 7^ο : Ποια η σχέση μεταβολής τιμής και ποσότητας στις διάφορες περιφερειακές ενότητες;

Παρατηρήθηκε γενική αύξηση του ποσοστού των τιμών στο σύνολο των περιφερειών για τα περισσότερα προϊόντα, ενώ η το ποσοστό της καταναλωτικής ποσότητας σε ορισμένα αυξήθηκε ενώ σε άλλα μειώθηκε.

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Ακόμη η συσχέτιση μεταξύ της μεταβολής της ποσότητας κατανάλωσης με την μεταβολή της τιμής των προϊόντων έδειξε ότι για τα περισσότερα προϊόντα που αυξάνεται η μεταβολή της τιμής δεν παρατηρείται αύξηση ή μείωση και της ποσότητας κατανάλωσης στις περιφέρειες. Στις κατηγορίες όπου παρατηρείται αρνητική συσχέτιση όσο αυξάνεται το ποσοστό μεταβολής της τιμής έχουμε μείωση του ποσοστού μεταβολής της κατανάλωσης και στην κατηγορία που ήταν θετική η συσχέτιση παρότι την αύξηση του ποσοστού μεταβολής της τιμής είχαμε αύξηση του ποσοστού μεταβολής της ποσότητας κατανάλωσης.

Από την απάντηση όλων των ανωτέρω ερωτημάτων και της έρευνας που διενεργήθηκε μπορούμε να εξάγουμε το συμπέρασμα ότι το κόστος ζωής διαφέρει ανάλογα με τον τόπο κατοικίας των ανθρώπων. Ακόμη καθιστάτε αναγκαία η μελέτη των παραγόντων οι οποίοι συντελούν στη δημιουργία αυτών των αποτελεσμάτων (πολιτικές αποφάσεις, αλλαγές στη φορολόγηση των αγαθών μελέτης, αλλαγή της καταναλωτικής συνήθειας των πολιτών κλπ.). Με αυτό το τρόπο θα μπορέσει να υπάρξει πλήρης κατανόηση των λόγων που συντέλεσαν στην παρατήρηση των διαφορών που αναφέρθηκαν εντός της έρευνας.

Μέσω της έρευνας προκύπτουν σημαντικές διαφορές για ορισμένες κατηγορίες προϊόντων και τονίστηκε η σημαντικότητα τους. Η εξεύρεση των συγκεκριμένων αγαθών είναι σημαντική διότι φανερώνει την εξάρτηση των ανθρώπων από αυτές. Όσον αφορά το αν οι κρίσεις επηρεάζουν το κόστος ζωής των ανθρώπων, η έρευνα έδειξε ότι κάθε κρίση είναι διαφορετική και επηρεάζονται διαφορετικές κατηγορίες προϊόντων. Συνεπώς, ο αντίκτυπος κάθε κρίσης ποικίλλει ανάλογα με τη σημαντικότητα κάθε προϊόντος στο καταναλωτικό προφίλ των νοικοκυριών και τον τόπο διαμονής τους. Η ανάλυση που προηγήθηκε μας δείχνει ότι αν επαναληφθεί κάποια από αυτές τις κρίσεις στο μέλλον μπορούμε να προβλέψουμε ποιες κατηγορίες νοικοκυριών θα πληγούν περισσότερο με βάση την εξάρτηση τους από τα προϊόντα τα οποία πιθανώς να επηρεαστούν από μια μελλοντική κρίση. Αν ο πληθωρισμός επηρεάσει αγαθά όπως η διατροφή, τα ενδύματα και την εκπαίδευση αναμένεται να επηρεαστούν κυρίως οι αστικές περιοχές. Αν ο πληθωρισμός εντοπιστεί σε δαπάνες όπως η οικιακή ενέργεια, τότε αναμένεται να πληγούν τα αγροτικά νοικοκυριά. Σε κάθε περίπτωση, χρειάζεται μια πιο λεπτομερής ανάλυση του κόστους ζωής από την απλή αποτύπωση αγροτικών και αστικών περιοχών η οποία μέχρι τώρα παρέχεται από την ΕΛΣΤΑΤ καθώς διαφορετικές περιοχές της χώρας παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις σχετικά με την αγροτικότητα και την ορεινότητα και συνεπώς επηρεάζονται διαφορετικά από τις διακυμάνσεις των τιμών των αγαθών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Blake, H., & Bulman, T. (2022, May 10). Surging energy prices are hitting everyone, but which households are more exposed? ECOSCOPE. <https://oecdecoscope.blog/2022/05/10/surging-energy-prices-are-hitting-everyone-but-which-households-are-more-exposed/>

Bodnár, K., & Schuler, T. (2022). The surge in euro area food inflation and the impact of the Russia-Ukraine war. https://www.ecb.europa.eu//pub/economic-bulletin/focus/2022/html/ecb.ebbox202204_06~4e32074619.en.html

Bundervoet, T., Dávalos, M. E., & Garcia, N. (2021). The Short-Term Impacts of COVID-19 on Households in Developing Countries: An Overview Based on a Harmonized Data Set of High-Frequency Surveys.

De Roos, B., Binacchi, F., Whybrow, S., & Sneddon, A. A. (2017). Differences in expenditure and amounts of fresh foods, fruits and vegetables, and fish purchased in urban and rural Scotland. *Public Health Nutrition*, 20(3), 524–533. <https://doi.org/10.1017/S1368980016002688>

Diwambuena, J., Musimwa, I., & Tsasa, J.-P. K. (2020). Covid-19 and Cost of Living in Developing Countries [Preprint]. In Review. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-100217/v1>

European Commission. Statistical Office of the European Union. (2017). Final report of the expert group on quality of life indicators: 2017 edition. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2785/021270>

Fondation européenne pour l'amélioration des conditions de vie et de travail (Ed.). (2017). European quality of life survey 2016: Quality of life, quality of public services, and quality of society. Publications office of the European Union.

Giap, T. K., & Duong, L. N. T. (2016). Measuring Cost of Living for Ordinary Residents in Cities: A New Index. *Business and Management Studies*, 2(3), 52. <https://doi.org/10.11114/bms.v2i3.1824>

Ioannidis, Y., & Gravaris, D. (2013). Estimation of the Consumer Price Index in Greece according household income and expenditure brackets. Munich Personal RePEc Archive. <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/52118/>

Kurre, J. A. (2003). Is The Cost Of Living Less In Rural Areas? *International Regional Science Review*, 26(1), 86–116. <https://doi.org/10.1177/0160017602238987>

Madai, H., Bittner, B., Tünde, K., & Nagy, A. (2020). Methodology of the Internal Environmental Analysis as a Part of Strategy Planning. The Annals of the University of Oradea. Economic Sciences, 1st.

Nakamura, S., Harati, R., Lall, S. V., Dikhanov, Y. M., Hamadeh, N., Oliver, W. V., Rissanen, M. O., & Yamanaka, M. (2020). Comparing Costs of Living across World Cities. The World Bank Economic Review, 34(Supplement_1), 579–588. <https://doi.org/10.1093/wber/lhz037>

Niavis, S., Kallioras, D., Vlontzos, G., & Duquenne, M.-N. (2021). COVID-19 Pandemic and Lockdown Fine Optimality. Economies, 9(1), 36. <https://doi.org/10.3390/economies9010036>

Obayelu, A. E., Okoruwa, V. O., & Ajani, O. I. Y. (2011). Analysis of Differences in Rural-Urban Households Food Expenditure Share in Kwara and Kogi States of Nigeria. Global Journal of Agricultural Sciences, 10(1), 1–18.

OECD. (2020). How's Life? 2020: Measuring Well-being. OECD. <https://doi.org/10.1787/9870c393-en>

OECD. (2022). A cost-of-living squeeze? Distributional implications of rising inflation (OECD Economics Department Working Papers No. 1744; OECD Economics Department Working Papers, Vol. 1744). <https://doi.org/10.1787/4b7539a3-en>

OECD & European Commission. (2020). Cities in the World: A New Perspective on Urbanisation. OECD. <https://doi.org/10.1787/d0efcbda-en>

Ravallion, M., & Van De Walle, D. (1991). Urban-rural cost-of-living differentials in a developing economy. Journal of Urban Economics, 29(1), 113–127. [https://doi.org/10.1016/0094-1190\(91\)90030-B](https://doi.org/10.1016/0094-1190(91)90030-B)

William Hawk. (2013). Expenditures of urban and rural households in 2011. Beyond the Numbers: Prices and Spending, 2(February), 1–7.

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γιακούλας, Δ., Βατικιώτης, Λ., Αγγελάκης, Α., Θανόπουλος, Γ., ΧιόνηςΔιονύσης, Δ., Ρουκανάς, Σ., Δημητρίου, Δ., Βραχόπουλος, Μ., & ΔούκαςΓιάννης, Γ. (2023). Κρίσεις, ελληνική οικονομία και μικρές επιχειρήσεις. ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

Γιακούλας, Δ., Βατικιώτης, Λ., Θανόπουλος, Γ., Αγγελάκης, Α., Γράβαρης, Γ., Λαμπριανίδης, Λ., Γεωργόπουλος, Δ., Βαρδαρός, Σ., & Δασκαλάκης, Ν. (2021). Ο αντίκτυπος της πανδημίας στις επιχειρήσεις. ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ. (2021). Ετήσια έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Δεκέμβριος 2020) «ΕΙΣΟΔΗΜΑ - ΔΑΠΑΝΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ». Έρευνες οικονομικού κλίματος ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ 2020.

Μανιάτης, Γ. (2022). Ενεργειακή κρίση, Ευρώπη, Ελλάδα: Χθες – Σήμερα – Αύριο. In Ενεργειακή κρίση, Ευρώπη, Ελλάδα: Χθες – Σήμερα – Αύριο. Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας.

Πολύζος, Σ. (2011). ΠΕΡΙΦΕΡΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (1st ed.). ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ.

Ψαθά, Ε. (2014). Συγκριτική Αξιολόγηση της Ποιότητας Ζωής Στις Ελληνικές Πόλεις Μεσαίου Μεγέθους.

Διαδικτυακές Πηγές

Dianeosis ©, & Βαλεντής, Φ. Μ., Ηλίας. (2022, November 6). Η Ενεργειακή Κρίση Στην Ελλάδα. *Dianeosis*. <https://www.dianeosis.org/2022/11/i-energeiaki-krisi-stin-ellada/>

Κουρής, Γ. (2021, December 21). *Παγκόσμια ενεργειακή κρίση: Αιτίες & προοπτικές για Ευρώπη & Ελλάδα*. Ena Institute.

<https://www.enainstitute.org/publication/%cf%80%ce%b1%ce%b3%ce%ba%cf%8c%cf%83%ce%bc%ce%b9%ce%b1-%ce%b5%ce%bd%ce%b5%cf%81%ce%b3%ce%b5%ce%b9%ce%b1%ce%ba%ce%ae-%ce%ba%cf%81%ce%af%cf%83%ce%b7-%ce%b1%ce%b9%cf%84%ce%af%ce%b5%cf%82-%cf%80%cf%81/>

Πηγές Δεδομένων

Στατιστικές—ELSTAT. (n.d.-a). Retrieved 25 April 2023, from <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFA05/2021>

Στατιστικές—ELSTAT. (n.d.-b). Retrieved 25 April 2023, from <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFA05/2018>

Στατιστικές—ELSTAT. (n.d.-c). Retrieved 25 April 2023, from <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFA05/2015>

Στατιστικές—ELSTAT. (n.d.-d). Retrieved 25 April 2023, from <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFA05/2012>

Στατιστικές—ELSTAT. (n.d.-e). Retrieved 25 April 2023, from <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFA05/2009>

Statistics / Eurostat. (n.d.-b). Retrieved 13 March 2023, from https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_di17/default/table?lang=en

Statistics / Eurostat. (n.d.-a). Retrieved 13 March 2023, from https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ILC_LVHO07D__custom_1514503/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=f229ccb2-aa12-4060-96e1-66eb8ff1adff